www.dacoromanica.ro

PAGINI DE ISTORIE CULTURALĂ

I.

PRIVILEGIUL DIN 1815 AL TÂRGULUI-FRUMOS

DE

N. IORGA
Membru al Academiei Române.

Şedinţa dela 7 Octomvrie 1911.

D-l advocat Hangan mi-a dăruit o copie, după altă copie, a actului, a solemnului, întinsului şi cu deosebire însemnatului hrisov de nouă întemeiare, de ctitorie pe care Scarlat Vodă Callimachi îl dădea locuitorilor «de toată starea şi naţia», Români mai ales, apoi Armeni, azi dispăruţi, şi Evrei, azi stăpânitori, ai fostului «Scaun domnesc», la 5 Septemvire 1815. Originalul se află în Arhivele Comunei, şi-l semnalasem în publicaţia mea *Documentele familiei Callimachi*, I, pp. 593—4, No. 48. Darul d-lui Hangan a rechemat atenţia mea asupra hrisovului.

Târgul-Frumos aveà, dela Petru Rareş încoace, o biserică domnească, azi mult prefăcută la înfăţişare, dar păstrând la proscomidie pomelnicul ctitorului şi al familiei sale, — din care apoi numele lui Iliaş Vodă, trădătorul legii creştine, a fost ras cu indignare (1); în ea apare şi numele ajutătorului la clădire şi probabil «ispravnicului» care s'a ostenit întru ridicarea ei, Petru Vartic, care erà poate de obârşie dintre locuitorii târgului, de neam armenesc, dar trecut la

(1) Iorga, *Inscripţii din bisericile României*, II («Studii şi documente», XV), Bucureşti 1908, p. 291 şi urm. — Târgul aveà un privilegiu şi mai vechiu, «uricul dela bătrânul Ştefan Vodă»; Ghibănescu, *Surete şi izvoade*, III, 1907, p. 277.

www.dacoromanica.ro

confesiunea ortodoxă. De sigur că în locuințile, de mult dărâmate — rămâind acum în curtea bisericii numai niște vechi chilii cu zidurile groase, unde stă preotul—, cari se aflau în preajma sfântului lăcaș, vor fi fost găzduiți și Domnii de pe vremuri, în scurta lor petrecere aici. Dar «Scaun domnesc» cu adevărat, locuință statornică a cârmuitorilor, popas în drumul lor dela Suceava la Iași, n'a fost și n'a putut să fie Târgul-Frumos nici în cele mai vechi și autentice timpuri de «frumuseță», de bună rânduеală negustorească, evlavioasă și românească, a orașului.

Ceeace nu-l împiedecă de a fi una din cele mai vechi așezări orășenești ale noastre, de vechimea Iașului fără îndoeală, care, cum se știe, se ivește întâia oară cu siguranță în descrierea de călătorie a lui Schiltberger, prinsul bavarez la Turci, la începutul veacului al XV-lea (1). Stăpânind valea Bahluiețului, prin care se legà oarecum cursul Siretiului, mare drum de negoț, spre Sud, cu al Bahluiului și al Prutului, acest târg, care și mai târziu se găsià la locul de întâlnire a cinci Ținuturi și în drumul «menzilurilor», poștelor domnești (2), a trebuit să cheme la dânsul, pentru adăpost și hrană, pe negustorii și cărăușii, de țară și străini, cari mergeau cu mărfurile spre Tighinea basarabeană, spre depărtata și strălucita Caffa a Genovezilor. Oricum, el erà într'o întinsă legătură cu Hârlăul, unde de curând Domnii își avură Curțile lor și pe care Ștefan cel Mare îl cercetà adesea pentru o iubire ce dădù Moldovei pe Petru Rareș, ctitor și acolo, în locul său de naștere, ca și în acest «frumos târg» din vecinătate (3). **Краснои торгъ** nu apare în marile privilegii de negoț pentru Lioveni și Ardeleni, dar el e pomenit încă din veacul al XV-lea prin acte interne.

Ungurii dela Cotnari, dela Hârlău, vierii cei meșteri de viță străină, scumpă ai Domnilor, îi ziceau pe limba lor «Szeplak», ceeace înseamnă acelaș lucru ca numirea românească și cea slavă a cancelariei voevodale (4). Frumuseța i se datorià vederii largi ce se deschide asupra unui șes nemărginit, pe care în față-l păzesc dealuri, deasupra cărora se descopere astăzi o bisericuță săracă, și neobiș-

(1) Locul e semnalat și explicat în *Floarea Darurilor*, II, p. 75.

(2) V. documentul de față.

(3) Orest Popescul, *Câteva documente moldovenești*, p. 8 (privilegiu pentru Moldoviița, al lui Petru Vodă; Cotnari, 25 August 1454: Târgu-Frumos în rândul întâiu al locurilor unde se iea vamă dela carele ce merg cu pește «la Dunăre ori la Nistru ori la altă apă»). Cf. *Geschichte des rumänischen Volkes*, I, p. 180 și urm.

(4) «Die aprilis decimo movit Despota ex Herlo ad oppidum Zeplak, miliariis duobus, quorsum appulit tabellarius Turcae, inde ad Schkeua, oppidum ad fluvium Zereth»; Hurmuzaki, II, p. 406, no. CCCLXXX.

www.dacoromanica.ro

nuitei bogăţii de floare sălbatecă a câmpiilor acestora ce se desfăşură în aceleaşi mirezme de vară până la Hârlău. De aceea la 1447 Petru Vodă fiul lui Alexandru cel Bun dăruià mânăstirii din Poiana Siretiului, pe lângă dijma podgoriilor vestite dela Hârlău şi Cotnari, «ceara dela Târgu-Frumos toată» (1).

Târgul e pomenit apoi numai la întâmplări de luptă, căci drumul de negoţ, după pierderea Chiliei şi Cetăţii-Albe, dar şi înainte de aceasta, mergeà acum prin Iaşi la Miazăzi, îndreptându-se către Vasluiu şi Bârlad. Aici se aflà fugarul Simion Vodă Movilă la 8 Septemvrie 1602 (2). Lângă acest «oppidum elegans», cum traduce un Polon, fu bătut, în marginea satului Sârca, la 3 Iulie 1653, Vasile Vodă de oastea lui Ştefan Gheorghe, fostul său Logofăt şi acuma înlocuitor (3). Pe aici stătură un timp Ungurii lui Ioan Kemény, cari sprijiniau pe Domnul cel nou al lui Rákóczy (4), — căci luptele pentru Scaunul Moldovei ţinură în aceste părţi până la jumătatea lunii (5). Pe acea vreme Târgul-Frumos aveà călăraşii săi, pe cari-i şi înseamnă o socoteală a lui Gheorghe Ştefan (6). Heleşteul dela Târgul-Frumos, pe Bahluieţ, care fusese domnesc, fu dăruit de Miron Vodă Barnovschi mânăstirii Hangului, în munte; Gheorghe Ştefan îl luă «pe seama Domniei», iar urmaşul său Gheorghe Ghica îl întorceà călugărilor la 14 Aprilie 1657 (7).

Şi alţi călugări, cei dela Secul, aveau drepturile lor, încă dela cei doi dintâi Movileşti şi până la Vasile Lupu. Stăpâniau «un vad de moară» — sau mai multe morĭ odată — «şi loc de casă în târg şi loc de o odae cu prisacă în ţarină», cu *vecini*. In schimb, Ştefan Vodă Petriceicu cuprinse locurile mânăstireşti în «hotarul târgului», şi această danie fu întărită apoi de urmaşii săi, Dumitraşco Cantacu-

(1) *Arhiva istorică*, I[1], p. 113.

(2) Hurmuzaki, *Supl.* II[2], p. 210.

(3) Iorga, *Acte şi fragmente*, I, p. 224.—«Margosest» (ceteşte «Targosest», poate Targoszep» ?), dintre Cotnari şi Şcheia în harta, din vremea lui Petru Rareş, a lui Reichersdorfer (Papiu, *Tesaur*, I), ar păreà să fie Târgul-Frumos. — Dar privilegiul citat (Orest Popescul, *l. c.*) al lui Petru Vodă, din 1454, pomeneşte un Mogoşeşti, ca loc unde se luà vamă, între Ţuţora şi Roman. — Pare a fi Mogoşeşti din Ţinutul Romanului. Un drum dela Cotnari la Târgu-Frumos, în *Studii şi documente*, I—II, p. 74.

(4) *Studii şi documente*, IV, p. CCXXV.

(5) *Ibid.*, p. CCL. Se mai pomenesc în cronicarul sas Kraus *(Fontes rerum austriacarum, Scriptores)* satele vecine: «Madjesacz» şi Petrişul («Petrischul»).

(6) *Studii şi documente*, IV, p. 264: «152 ug., dajde călăraşi ot Târgul-Frumos».

(7) Ghibănescu, *Surete şi izvoade*, IV, Iaşi, 1908, p. 3, no. IV; pp. 4—5, no. VI. Cf. II (1907), pp. 141—2 (1630); III, pp. 253—4.

www.dacoromanica.ro

zino și Antonie Roset. Călugării își recăpătară însă dreptul supt Duca Vodă, care trimese la 1679 pe Zaharia Clucerul «să socotească hotarul târgului» (1).

Dintre boieri aveau moară în târg Guță Ușerul, și dela el Mogâldea Aga, pe vremea Movileștilor (2). Prin dania aceluiaș Petriceicu, dela 13 Noemvrie 1672, Grigore Hăbășescu Vornicul căpătase «o bucată de loc din hotarul Târgului-Frumos» (3).

In a doua jumătate a secolului al XVII-lea târgul decade. Intâlnim odată, la 1682-6, pe preotul bisericii domnești, «preutul Echim de Tărgul-Frumos» (4). Un pârcălab stăteà pentru Domnie, și pe această vreme el erà Lupul (5). Șoltuzul și cei doisprezece părgari nu mai însemnau însă nimic.

«Epoca Fanarioților» aduse întâiu atotputernicia ispravnicilor de Ținut, cari strângeau birul și aveau, cum se spune în privilegiul din 1815, «zabetlâcul» — poliția —, «judecățile, împlinelele», numind, între alți *zabeți*, și pe «căpitanul de târg», cu drept de a «bănì» pe toți cei ce veniau cu lucruri de hrană dela țară în cuprinsul orașului. Peste preoți se așează dela o vreme un protopop. Dregătoriile vechi decăzuseră cu totul. Pârcălăbia fu desființată.

Erà vremea când Domnii veniți din Constantinopol, săraci, fără legături cu țara, fără moștenire de pământuri între hotarele ei, fără curajul de a hotărî ucideri și confiscări și, pe lângă acestea, împovărați peste măsură cu necontenitele cereri turcești, nu mai aveau cu ce înzestrà bisericile și mânăstirile, ai căror ctitori sau noi întemeietori își simțiau datoria de a fi, după datina unor înaintași mult mai bogați și mai puternici. Ei luară deci din domeniul de odinioară al Voevodului, care cuprindeà toate locurile fără stăpân ce mai rămăseseră, și le închinară la hramurile lor.

Așà făcù și Mateiu Vodă Ghica, atunci când ridică pe dealul de deasupra Socolei «schitul lui Tărâță», pe care oficialitatea îl numește totdeauna numai «schitul din Codrul Iașului», și luă în deo-

(1) *Ibid.*, V, Iași, 1908, p. 73, no. LXIV; pp. 247-8, no. CLXXIV; pp. 264-5, no. CLXXXI; p. 271, no. CLXXXIII.—Totuș și Petriceicu întărise actul Movileștilor (*ibid.*, p. 320, no. CCXXVII).

(2) *Ibid.*, p. 234, no. CLXIII.

(3) *Ibid.*, p. 85, nr. LXXV.

(4) *Ibid.*, XI, pp. 53—4, n-le 32, 36. Oameni ѡт кѹрсїн (кѹасїн) тѫрѫ, *ibid.*, pp. 271—2, n-le 2, 8; p. 274, no. 15.

(5) *Ibid.*, p. 279, no. 35. — Pecetea Târgului cu o pasăre sburând are inscripția: сїн печатѣ кѹасиѡ трѣгѣ.

www.dacoromanica.ro

sebită îngrijire biserica din Târgu-Frumos a lui Petru Rareș. La 18 Iulie 1755 (1), el le închină veniturile târgului, cu camăna cârciumelor și mortasipia bâlciului. Se mai adăugiră la danie «două crâcime și orândă jidovească, ce sânt acolò în târg». Epitropul pus de dânsul începù să iea însă și bezmenul dela «lăcuințile nărodului din vatra târgului», și anume deși după hrisov cele două sfinte lăcașuri nu căpătaseră decât numai «țarina» (2).

Aceasta aduse o și mai răpede cădere a târgului, deprins a trăì fără stăpân, bucurându-se de toate veniturile sale. Când Ghiculeștii făcură loc Callimachilor, cel de-al doilea stăpânitor din acest neam, Grigore Vodă, se îngriji de această stare de lucruri nenorocită și încercă s'o îndrepte. Prin actul său din 3 Iulie 1767, păstrat și astăzi în Arhivele Primăriei locale (3), el oprì pe călugări de a mai luà bezmenul de doi lei pe casă asupra târgoveților, pe care-l găsì că este și împotriva dreptății. Ei rămâneau datori numai cu plata dijmei sămănăturilor pe locul de țarină ce se întindeà dincolo de marginile «vetrei», rămase libere. In acelaș timp, pentru a crește numărul locuitorilor, el chemă de pretutindeni orășeni noi, cari erau să fie scutiți în curs de șase luni de orice sarcină, având a răspunde apoi numai o dajde scăzută; ca și înaintașii lor în târg, ei n'aveau nici o sarcină de bezmen, ci numai aceea, întâmplătoare, a dijmei, a «adetiului» dela ogor.

Un nou Domn din vița Ghiculeștilor, Grigore Alexandru Vodă călcă însă această scutire de bezmen. In 1776, el hotărî că locuitorii toți vor da «câte un leu de casă și de dugheană pe an», rămâind ca dela cei ce s'ar întinde și la câmp, pe lângă dijmă, să se ceară doi lei «de casă». Pentru a se hotărî cine se află în această din urmă categorie, mai împovărată, se făcù și hotărnicia vetrei târgului, de către Atanasie Ramadan, la 29 Septemvrie ale anului (4).

Și iarăș târgoveții nu se învoiră, ci ridicară plângere la Alexandru Constantin Mavrocordat, tot un cârmuitor blând și milos ca și Grigore Callimachi. Ei arătară că Lupu Căpitanul (5) iea dela toți fără osebire câte doi lei bezmen. A doua oară, această cerere

(1) V. anaforaua din 1814 (Iorga, *Documentele Callimachi*, I, p. 511, no. 206) și în privilegiul de față.

(2) *Ibid.*

(3) V. *ibid*, p. 583, no. 26.

(4) *Ibid.*, p. 511, no. 207.

(5) In 1802 aflăm pe căpitanul Gheorghe (*ibid.*, p. 584, nota). Un pârcălab Lupu după 1650; *Studii și documente*, XI, p. 279, no. 35.

www.dacoromanica.ro

nedreaptă fu oprită prin hrisov (1), la 6 Maiu 1784. La 1786 se hotărà apoi că oricine trece pe pământul schitului n'are voie a-și alege locul de așezare, ci trebue să primească pe acela ce i se rânduește.

Schitul erà închinat la Sf. Spiridon din Iași, marea mânăstire a spitalelor, întemeiată, cu întinse averi și deosebite privilegii, de Constantin Vodă Racoviță. Astfel călugării aveau un puternic sprijin în exercitarea drepturilor lor, ca și în uzurpările ce-și îngăduiau. Pentru a puteà pune la plată pe orice târgoveț ar fi înaintat pe moșia lor, epitropii lăcașului ieșean făcură să se măsoare din nou locurile, la 1796, de Spătarul Balș.

Pentru imaș și bezmen sau «adetiu de casă» gâlcevile urmară și după aceasta, și nouă acte de orânduealà intervin la 1801 și 1806. Cearta se făcù și mai aprinsă în 1811 (2). Locuitorii se plângeau că trebue să sprijine cu dare de bani o biserică pe care o îngrijiau cu toate cele de nevoie și fără aceasta. O împrejmuiseră cu «ogradă de zăplaji», o acoperiseră din nou, îi întăriseră bolțile, o zugrăviseră, îi dăduseră o catapiteazmă nouă, o înzestraseră cu două clopote, două policandre, cu sfeșnice, argintării și odăjdii preoțești, ținând cu leafă și bani doi preoți, diaconul, clisiarhul sau țircovnicul și un dascăl (3). Pe lângă orășeni, și câte un boierinaș așezat în cuprinsul târgului, ca logofătul Filip Bantăș (4), sprijinià cererile împotriva călugărilor.

La 1814 Divanul trebuì să se ocupe de această afacere, pe care o judecase și Mitropolia, la care se înfățișaseră jăluitorii. Se hotărî înlăturarea regimului de până atunci, care scutià de bezmen numai pe cei de pe vatra nouă a târgului, cereà dela aceia cari lucrau ogoare pe moșia mânăstirii, pe lângă dijmă, și bezmenul de doi lei și impuneà pe cei cu vitele la imaș să plătească 5 parale de vită mare și de mânzat jumătate «dupre urmare ce să păzește și pre la alte târguri». Toți locuitorii — și morarii lui Apostol Tăutul — scăpau de bezmen, rămâind însă aceleași prețurile de imaș (5).

(1) Acest privilegiu, din 1815. Cf. *Documentele Callimachi*, I, p. 583, nota 1.
(2) *Ibid.*, p. 511, no. 207.
(3) *Ibid.*, p. 510. Cf. privilegiul din 1815.
(4) *Documentele Callimachi*, I, p. 584, nota.
(5) *Ibid.*, pp. 510–1; privilegiul din 1815.

www.dacoromanica.ro

Dar târgoveții mai aveau o cerere. La 23 Iunie 1813, un an după ce isprăviseră procesul cu Sfântul-Spiridon, Scarlat Vodă Callimachi dăruise vatra târgului fiicei sale Domnița Ralù, măritată cu Constantin Paladi. In Iulie din anul următor se făceà hotărnicia pentru «vatra nouă» și «vatra veche» (1). Locuitorii se împotriviră însă cu învierșunare la această nouă robie a lor. La 15 Aprilie ei siliseră pe Domn a numì o comisiune de cercetare, alcătuită din Mitropolit și din boierii Iordachi Costachi și Grigoraș Sturdza (2). Incă dela 25 Fevruarie 1815 ei făceau să se recunoască asuprirea care ar puteà să cadă asupra lor și să li se dăruească stăpânirea pe care n'o părăsiseră niciodată. După câtevà luni, la 5 Septemvrie, se dădeà în sfârșit și hrisovul pe care astăzi îl putem publicà în întregime.

Fără a renunță la teoria dreptului său, Vodă făceà dania, «afierosirea» fără vreo rezervă. Bisericile căpătau ca despăgubire pentru tot ce pretindeau că trebue să aibă un drept fix de imaș, statornicit odată pentru totdeauna, socotindu-se proporția mânzaților la o treime.

In acelaș timp se ieau o sumă de măsuri cari ne dau înfățișarea unui oraș de acum o sută de ani. Se hotărăște pentru târgul de săptămână Joia, la care sătenii pot aduce lucruri de hrană fără plată. Vor fi, la sărbătorile mari, douăsprezece iarmaroace, anunțate și în țerile vecine, și anume șase «pe deal, pe vatra veche» și șase «în vale, în vatra nouă». Ele se vor ținea pe maidanuri, cari vor fi netede, *asămănându-se* orice gropi și «săpături». Se vor face «liniile uliților, lăsând drumurile trebuincioase prin târg slobode». Orice loc de bâlciu se va da cu *țidulă*, «cu izvod de olaltă» ; numai atunci «dughengiul» își va puteà face *corturile*, *șoproanele*, cu tarabe ori «întinderi». Pentru cară și căruțe se vor hotărî alte locuri spre a nu se face înghesueală. Băuturile își vor aveà și ele «rândul cuviincios». Târgul vitelor va fi «la o margine, făr' să să amestece vitele pintre norod» făcând vreo primejdie.

Se păstrează soltuzul și pârgarii aleși, dar numai ca ajutoare la paza de foc și de hoți. Cârmuirea o au acum patru epitropi, «oameni cu frica lui Dumnezeu», de toate treptele. Ei vor păstrà pecetea, încredințată unuia singur. Vor fi răspunzători, cu dregătoria, ca și cu trupul și cu averea lor întreagă. Vor aveà grijă bună de biserică. Vor face peste mlaștinile din vale podețe de stejar ca să

(1) *Ibid*,, pp. 588—9, n-le 40—2 ; p. 592, no. 45.
(2) *Ibid.*, p. 589, no. 43.

www.dacoromanica.ro

nu se mai împiedice negoțul de «glodării», la fiece «sloată de ploaie». Vor îngriji ca fiecare negustor să-și aibă uneltele de stingerea focului: cofa, cangea, scara, ș. a. Vor ținea o «condică de luaturi și de daturi».

Pentru a se acoperi cheltuelile de edilitate, se fixează două feluri de venituri: lăsându-se vânzarea vinului, rachiului, holercei slobode, se hotărăște că străinii nu pot vinde cu păharul și cu oca, ci numai «cu dărădicata» ori cu vadra. Pentru cutia târgului, spirtoasele singure vor da 10 parale de vadră. La iarmaroace, pe tot timpul, pentru «vânzarea pe cep în meidean» se vor răspunde 40 de bani de vasul de vin, un leu de vasul de spirtoase.

Negustorul străin plătește 40 bani de tarabă, iar la târgul de săptămână numai 4 parale.

Pentru fiecare dughiană nouă se iea un *filotimon*, un «don gracieux», de 3 lei stânjenul, «loc în curmeziș la fața uliței», iar la mahalà 60 de parale.

«Țiitorii căsăpiei» dau 30 de parale de bou sau vacă, 4 parale de oaie sau miel, locuitorii fiind chezași că trecătorii și oamenii domnești vor aflà totdeauna carne bună și ieftină.

Când Domnul va îngăduì să lucreze velnițele, ele vor da un *filotimon* de 15 parale.

Orice car străin va plăti 4 parale, iar căruța pe jumătate, târgoveții înșii fiind liberi totdeauna a-și scoate marfa din dugheană pentru a o duce în bâlciu.

Sătenii ce vin la târgul de săptămână sunt supuși numai la o plată de 2 bani pe car, când nu aduc de-ale mâncării; cei «cu sloboda» nu plătesc nimic.

Douăzeci de liuzi vor sta la îndemâna târgului ca scutelnici.

Trebue să adăugim că inima bună a lui Scarlat Callimachi fusese ajutată și de un preț de răscumpărare. O adresă din 10 Fevruarie 1818 către epitropi dovedește aceasta: li se luà socoteala banilor ce strânseseră în acest scop (1). Incă la 1824 se mai plătià, prin «analoghisire», pentru răscumpărare (2).

Evreii apar în hrisov, dar de nicăeri nu se vede că ei ar fi fost elementul dominant. Dacă doi Jidovi aveau orândă la Târgu-Frumos

(1) *Doc. Callimachi*, I, p. 546, No. 268.—Pentru imașul neîndestulător, plângere în 1816; *ibid.* p. 594, No. 50.

(2) *Ibid.*, p. 595, nota 1.

www.dacoromanica.ro

1750

în 1815, pe la 1750 cârciumăreasă erà o Ţigancă, fata unui Vasile (1). Là 1819 Logofătul Dimitrie Sturdza aveà două cârciume scutite (2), dar poate că ele erau închiriate la arendaşi de aceştia, cari, oricum, n'aveau *proprietatea* dughenii şi a privilegiului de vânzare. «Orândatorul» din 1806 al vetrei târgului, care cereà bezmen şi două zile de clacă, pe lângă dijmă dusă la coşare, erà un Român, Alexe Viaraş (3). In 1823—4 Români se întâmpină ca jugănari, băcani, blănari, pitari, cojocari, ciocli (4). Ocrotiţi de boierii din partea locului, ca Vasile Saul Stolnicul, ce se află la 1817 (5), Ştefan Mirce Serdarul, Grigore Coste Slugerul, polcovnicul Năstase Stoica, din 1830—8, de Jorăşti, de Plăviţeşti, târgoveţi de neamul nostru clădiau în această vreme o nouă biserică, a Sf. Nicolae, în celălalt capăt al târgului (6).

Decăderea o aduse *tocmai* năvălirea Evreilor, prin larga acordare de privilegii şi protecţie în Domnia lui Mihaiu Sturza. Atunci fură lovite şi breslele şi comunităţile orăşeneşti ale Românilor, cari se ţineau de veacuri, cu o stăruinţă minunată. Acei cari siliseră la 1815 pe un Domn a-şi retrage dania făcută fiicei sale fură cuceriţi pe încetul de elementul străin în dosul căruia stăteà o Cârmuire lacomă şi neînţelegătoare a singurului rost pe care ţara noastră poate să-l aibă.

HRISOVUL TÂRGULUI-FRUMOS (7).

Cu mila luĭ Dumnezeŭ Noĭ Scarlat Alexandru Calimahi Voevoda, Domn Ţăriĭ Moldoviĭ.

Facem ştire prin acest hrisov a Domnieĭ Mele tuturor cuĭ se cuvine a şti pentru Tîrgul-Frumos ce este statornicit pe drept loc domnesc, în cuprinsul Ţinutuluĭ Cîrligăturiĭ, a căruia lăcuinţă de pe vetrele sale nefiind dată nimăruĭ prin hrisoavele altor luminaţĭ Domnĭ de maĭ înnainte, după vechiŭ, dar, şi nestrămutat obiceiul pămîntuluĭ, ca o avere dreaptă domnească căzîndu-se, s'aŭ luat pe seama Domnieĭ, şi nu numaĭ că, avînd Domnia Mea de faţă pildele altor luminaţĭ Domnĭ, cari, după orînduire cereştiĭ Proniĭ, s'aŭ aflat maĭ înnainte de noĭ ocîrmuitorĭ patrieĭ noastre, aceştiĭ de Dumnezeŭ

(1) *Studii şi doc.*, XVI, p. 330, no. 93.
(2) *Doc. Callimachi*, I, p. 557, No. 285.
(3) *Ibid.*, p. 588, nota 1.
(4) *Ibid.*, p. 595, nota 1.
(5) *Inscripţii*, I, p. 293.
(6) *Ibid.*, p. 295 şi urm.
(7) Actul fiind relativ recent, s'a pus ortografia fonetică de astăzi.— Revizia după actul original o datoresc bunătăţii d-lui R. Caracaş, profesor.

www.dacoromanica.ro

păzite țărĭ Moldavieĭ, ce, după legiuitele pămînteștĭ orînduiele, aŭ revărsat în toată vreme, prin slobodă voința și socotința Domniilor Sale, tot feliul facerĭĭ de bine, atît spre obștească folosință, cît și spre cea deosebĭ împărtășire de ajutoriurĭ celor ce li s'aŭ căzut pentru cuvintele vrednicieĭ, a slujbelor și a stărĭĭ neamuluĭ, dar și însușĭ firească plecare noastră către lucrare facerilor de bine ne-aŭ îndemnat de a ne arăta și noĭ cu asemene rîvnă următorĭ, spre a împlini ighimonicească noastră îndatorire către supușiĭ aceștiĭ țărĭ, unde bunăvoința aceiașĭ Proniĭ ne-aŭ orînduit a fi Domn și ocîrmuitor. După ce dar, prin cît am putut, și prin chipurile ce am aflat, am împlinit cele din parte Domnieĭ Noastre și a pămîntuluĭ datorĭĭ spre săvîrșire slujbelor prea-puterniceĭ Împărățieĭ întru toate cele ce aŭ mijlocit până acum, n'am lăsat pe lîngă aceste de a ne îngriji cu părintească luare aminte pentru cuprinderea celor ce i-am aflat a avea dreptățĭ pentru slujbele lor, pentru întemeiare stărĭĭ și înlesnire viețuirĭĭ lor, împărtășindu-ĭ, în cît chipurile ni-aŭ ajutat, cu mile, darurĭ și hărăzirĭ, dintru cele drepte ale Domnieĭ. Pentru însuș dar lucrurile cele în faptă ale Domnieĭ Noastre mărtorisesc bunăvoința noastră și necruțare a însuș folosuluĭ nostru ce am arătat spre împlinire rîvneĭ noastre întru aceste obștestĭ și deosebite săvîrșirĭ. Drept aceia, precum unĭĭ din neamurile boieresti, fiĭ și fiicele de Domnĭ s'aŭ cuprins cu ajutoriurĭ, atît de către ceĭ maĭ denainte noastră luminațĭ Domnĭ, cît și însuș de către noĭ, adică cu dănĭĭ de moșĭĭ, tîrgurĭ, locurĭ și altele ca aceste, asemene dar și pentru prè iubita fiica noastră, luminata Domniță Ralù Calimahi, către care și cea firească și cea ighemonicească datorie îndemnîndu-ne de a ne îngriji și de a-ĭ face cele pre putință ajutoriurĭ, spre întemeiare stărĭĭ Luminărĭĭ Sale, socotind Domnia Mea, ca unĭĭ fiice de Domn, care să cuvine nu maĭ puțin de a fi împărtășită dintru cele drepte ale Domnieĭ, întocma precum să află și alțĭ fiĭ și fiice de Domn, — prin al nostru dar domnesc hrisov, în trecuțiĭ anĭ 1813, Iunie 23, acest numit Tîrgul-Frumos, cu toată lăcuința ce să afla pe amîndoao vetrele sale, adică vatra veche și vatra noaĭ, și cu tot locul lor slobod, cît să află prins și cuprins de toată stare lăcuitorilor tîrgoveți de a-și face case, dughene și alte binale pe dînsele, le-am făcut danie și veciniсă hărăzire Luminărĭĭ Sale, hotărîndu-i-să și veniturile, ce să ia Luminare Sa pe tot anul de la toțĭ tîrgovețiĭ de obștie. În urmă, la trecutul an 1814, arătîndu-se toțĭ tîrgovețiĭ din numitul tîrg cu jalobă către Domnia Mea, și cerînd vetrele numituluĭ tîrg ca drepte a lor de moștenire, în putere hrisoavelor domneștĭ ce-ar fi avînd la mîna lor, date după vremĭ de ceĭ maĭ de 'nainte de noĭ luminațĭ Domnĭ, s'aŭ orînduit cu jaloba lor în cercetare Divanuluĭ Domnieĭ Mele, poroncind ca, cercetîndu-se, atît hrisoavele domneștĭ ce-aŭ zis eĭ că aŭ asupra tîrguluĭ, cît și hrisoavele mănăstirĭĭ Sfîntuluĭ Spiridon din Iașĭ, ce ar avea

www.dacoromanica.ro

de danie şi miluire asupra loculuĭ domnesc din afară din drept hotarul moşieĭ Tîrguluĭ-Frumos, hotărît şi stăpînit din vechĭ, şi, în ce chip să va dovedi prin anaforà să ne înştiinţeze; de unde priimind Domnia Mea anaforà de înştiinţare că hrisoavele ce-aŭ arătat lăcuitoriĭ tîrgoveţĭ nu sînt de danie lor pe vetrele tîrguluĭ decît că, supăraţĭ fiind tîrgoveţiĭ de către călugăriĭ de la schitul din codrul Iaşuluĭ, după hrisovul de danie ce avea schitul de la Domnul Mateiŭ Ghica Vvod. pentru moşie Tîrguluĭ-Frumos, cîtă până la acea vreme rămăsese nedată, cu care danie să întinsese călugăriĭ a lua şi bezmen de pe casă de la tîrgoveţĭ, arătînd călugăriĭ la acea vreme şi o carte de la Domnul Scarlat Ghica Vvod., în care volnicià pe schit să ia cîte doĭ leĭ de casă şi, cunoscîndu-se acea carte dată schituluĭ fără nicĭo cercetare şi că, nefiind vatra tîrguluĭ dată danie schituluĭ, nu s'aŭ găsit cu cale de luminaţiĭ Domnĭ a să supăra cu plată de bezmen la schit, dîndu-le lăcuitorilor tîrgoveţĭ acele hrisoave de privileghiŭ şi de apărare. După care arătate hrisoave cunoştinţa dumilor sale veliţilor boierĭ n'aŭ dat că lăcuitoriĭ tîrgoveţĭ ar putea cere vetrele aceluĭ tîrg ca a lor, cum şi din cercetare ce-aŭ făcut dumnealor scrisorilor ce să află la mănăstirea Sfîntuluĭ Spiridon din Eşĭ, adecă hotarnica veche din 7263 a moşieĭ tărguluĭ ce cu poronca Domnuluĭ Mateiŭ Ghica Vvod. la acea vreme s'aŭ hotărît prin prejur de spre alte hotară de către răposaţiĭ boierĭ Mihalachi Sturdza [biv Vel] (1) Păharnic şi Alexandru Neculce Armaş şi hrisovul Domnuluĭ Mateiŭ Ghica Vvod. dintr' acelaş an, Iulie 18, întăritor aceĭ hotarnice, prin care moşie tîrguluĭ o afieroseşte Domnia Sa schituluĭ din Codru Eşiĭ ce-ĭ de-asupra Socoliĭ, la care iaste ctitor; care schit acum se află mitoh al mănăstiriĭ Sfîntuluĭ Spiridon din Eşĭ şi bisericiĭ domneştĭ din Tîrgul-Frumos, îngrădit în aceleşĭ semne hotare prin prejur, tot acel loc cît s'aŭ aflat domnesc, afară dintr'alte daniĭ ce s'aŭ dat altor boierĭ de către alţĭ luminaţĭ Domnĭ maĭ înnainte, prin hrisoavele Domniilor Sale. Şi, pentru că nicĭ în hotarnică, nicĭ prin arătatul hrisov vatra tîrguluĭ nu s'aŭ văzut aleasă de către ceialaltă moşie de afară a tîrguluĭ, care să didese danie schituluĭ şi bisericiĭ, arătînd dumnealor prin anaforà că în periferie moşieĭ s'ar cuprinde înnuntru şi vatra tîrguluĭ, cum pre larg să cuprinde la aceia anaforà. Care cercetîndu-să de către Domnia Mea, şi cunoscîndu-să cu bună încredinţare că vetrele aceluĭ tîrg, ca o avere dreaptă domnească, bine s'aŭ luat şi s'aŭ hărăzit Luminăriĭ Sale, s'aŭ dat domneasca noastră hotărîre, prin întărire aceĭ anaforale, ca luminata Domniţă să-şĭ stăpînească vetrele aceluĭ tîrg, întocma după cuprindere hrisovuluĭ nostru de vecĭnică danie şi hărăzire, luîndu-şĭ şi tot hotărîtul venit. După care al noastre domneştĭ hotărîrĭ văzîndu-să lă-

(1) Numai în copie.

www.dacoromanica.ro

cuitorii tîrgoveţĭ îndatoriţĭ a să supune şi a răspunde Luminăriĭ Sale pe tot anul hotărîtele venituri de pe arătatele vetre a numituluĭ tîrg, pe care să afla' cu lăcuinţa lor, şi eĭ, ca uniĭ ce să afla' statorniciţĭ cu lăcuinţile pe loc slobod domnesc, nedat nimăruĭ, şi nedeprinşĭ a să vedè pe sine cuprinşĭ în stăpînire streină i supuşĭ a plăti bezmen şi altele, cu îndatorire către cel ce-aŭ rămas vecĭnic stăpînitor vetrelor numituluĭ tîrg, ce sînt cuprinse în periferie loculuĭ lăcuinţiĭ lor, şi maĭ vîrtos tîrgul acesta din în vechime aflîndu-să descălicat şi statornicit de ceĭ maĭ denainte luminaţĭ Domnĭ bătrînĭ în schele drumurilor marĭ a cincĭ Ţinuturĭ, unde nu puţine supărărĭ li să pricinuesc de spre trecătoriĭ drumeţĭ, n'aŭ încetat cu jalobe către Domnie Mea, purure cerînd prin milostivire să punem la cale apărare şi întemeiare acestuĭ vechiŭ tîrg undè aŭ stătut şi Scaun domnesc, în cuprindere hrisoavelor domneştĭ ce aŭ, în care întemeindu-să, ş'aŭ făcut eĭ şi zîdirĭ de piatră, cu care nu puţinĭ banĭ ar fi cheltuit, atît spre podoaba oraşuluĭ, cît şi spre a lor vecĭnică stătornicire, şi rugîndu-să, nu numaĭ să fie iertaţĭ şi scoşĭ de supt stăpînire luminateĭ Domniţeĭ noastre, ca să rămîie slobozĭ precum aŭ fost şi maĭ înnainte, până a nu să da danie şi hărăzire Luminăriĭ Sale vetrele tîrguluĭ prin hrisovul Domnieĭ Mele, şi să li să întărească hrisoavele vechĭ ce aŭ la mîna lor, şi să fie puşĭ la cale cu mănăstire Sfîntuluĭ Spiridon şi cu biserica domnească din numitul tîrg pentru imaşul tîrguluĭ, ce l-aŭ avut din vechĭ slobod, spre păşunare vitelor lor şi a drumeţilor trecătorĭ, şi pentru cîmpul de fînaţe şi de ţarină ce este pe hotarul tîrguluĭ, care sînt afierosite de luminaţiĭ Domnĭ schituluĭ din Codrul Eşuluĭ, ce este de-asupra Socoleĭ, şi bisericiĭ domneştĭ, să fie numaĭ spre întrebuinţare hraniĭ lăcuitorilor tîrgoveţĭ, precum şi din vechĭ le-aŭ avut, dîndu-şĭ la mănăstire şi la biserică pe tot anul numaĭ dijma obicĭnuită, din toate, după hotărîre ponturilor domneştĭ. Pe care hotare a moşieĭ tîrguluĭ nicĭ mănăstire, nicĭ biserica să nu fie volnice a pune vite streine şi oĭ în imaş, nicĭ lăcuitorĭ străinĭ să nu poată aduce, să-ĭ aşeze cu casă saŭ să le dè locurĭ de arat şi de cosit, ca să să strîmtoreze pe lăcuitoriĭ tîrgoveţĭ de a nu avè unde să hrăni cu îndestulare; dar încă să fie cuprinşĭ cu domneştile noastre mile, de a li să da lor vecĭnica stăpînire asupra arătatelor vetre a tîrguluĭ, cu tot locul lăcuit şi nelăcuit înprejur, afară de ţarinĭ şi de fînaţe ce sînt cuprinse în hotarul moşieĭ tîrguluĭ, care sînt afierosite la schitul şi la biserica domnească, înpreună cu alte hotărite venituri, prin hrisoavele domneştĭ de afierosire,— pentru ca să să poată şi eĭ de la sine şi cu puţine venituri ce li să vor orîndui prin hotărîre noastră, atît biserica domnească să o ţie, precum aŭ şi ţinut-o până acum, în bună stare şi în rîndùială, cu toate cele trebuincioase, în toată vreme slujindu-să obştie, şi alte trebuincioase pentru folosul de obştie a lăcuitorilor de acolò, cum şi podurile ce sînt în numitul tîrg peste mlaştinile de acolò şi peste păraie spre

www.dacoromanica.ro

înlesnire trecătorilor de obște. Și maĭ vîrtos că în vremile slotoase de ploĭ mlaștinile și locul acela este cu neputință a să călca dacă podurile nu vor fi în stare bună, spre a să putè ținè în toată vreme în bună stare. Și că toate aceste vor fi și vor rămînè spre vecnică pomenire, atît acelor bătrînĭ luminațĭ Domnĭ ctitorĭ, cariĭ dintru început aŭ descălicat lăcuința acestuĭ numit tîrg acolò la acela loc, înpodobindu-l cu zidirĭ de curțĭ domnestĭ de piatră, unde aŭ stătut și Scaunul țăriĭ, și cu sfîntă biserică domnească, iarăși de piatră (care și astăzĭ să află în ființa eĭ), și al acelor ce după vremĭ aŭ păzit întemeiare și statornicire luĭ până în vreme aceasta, cu luminate hrisoavele și cărțile Domniilor Sale, ce aŭ dat la mîna lăcuitorilor tîrgoveții, de nesupărare și apărare de spre toțĭ aceĭ ce cu hrisoave domnestĭ avè dăniĭ bucățĭ de loc slobod domnesc, nelăcuit de nimene, din hotarul moșieĭ domnestĭ a tîrguluĭ, cum și însuș al noastră, nouluĭ ctitor, de ne vom arăta rîvnitorĭ acelorașĭ fericiții întru pomenire luminațĭ Domnĭ, spre întimeiare și statornicire acestuĭ vechĭ oraș.

Domnia Mea dar, văzînd necontenita strigare și plîngere obștească a lăcuitorilor tîrgoveții de toată stare, aflîndu-ne și în oareșcare mustrare de cuget, că poate cu acè hărăzire ce s'aŭ făcut Luminăriĭ Sale, prin domnescul nostru arătat hrisov, să li să fi pricinuit lor vre o nesimțită înstrîmbătățire prin nebăgare de seamă, socotind că și cererile lor privesc la obștesc folos, și la întemeiare, statornicire și înpodobire ce să cuvine unuĭ oraș domnesc, spre vecĭnica pomenire acelor ce l-aŭ descălicat în vremile vechĭ și în urmă l-aŭ păzit și l-ar păzi în cuviincioasă rînduială ca și alte orașe ce să află în țară, a cărora orașe cea maĭ mare podoabă să socotește a fi înmulțire norodului de toată stare și nație ce le lăcuesc pre ele, cari lăcuitorĭ purure prin obștestĭ cărțĭ domnestĭ de publicațiĭ aŭ fost și sînt chemațĭ de pre la depărtate locurĭ, din părțĭ streine, și statorniciții prin orașe, cu osăbite hrisoave și cărțĭ domnestĭ de vecĭnice lor dăruite privileghiĭ, după cum și la mîna lăcuitorilor tîrgoveții din acest numit tîrg asămine s'aŭ văzut dat de luminațiĭ Domnĭ ce-aŭ stătut după vreme, și, voind a ne încredința cu tot dinandinsul în ce chip este adevărul, am întrat însumĭ Domnia Mea în cea maĭ pătrunzătoare cercetare a tuturor scrisorilor arătate de dumnealor epitropiĭ din parte mănăstiriĭ Sfîntuluĭ Spiridon și din parte lăcuitorilor tîrgoveții în toate cele maĭ dinainte cercetărĭ a Divanuluĭ. S'aŭ văzut maĭ întăĭ cuprindere ce are în sine hrisovul din aniĭ 7263, Iuli 18, al Domnuluĭ Mateiŭ Ghica Vvod., că Domnia Sa, prin orînduiții boerĭ hotarnicĭ, Mihalachi Sturza Vel Vist. al Țăriĭ-de-sus și Alexandru Neculce Armaș, alegînd înprejur, de spre toțĭ megieșiĭ, locul domnesc ce maĭ rămăsese până la acè vreme nedat nimăruĭ prin hrisoavele luminaților Domnĭ de maĭ înainte, din hotarul moșiei domnestĭ a tîrguluĭ, prin numite sămne hotară stîlpit înprejur, acel loc

www.dacoromanica.ro

rămas domnesc prin acel hrisov Domnie Sa îl întărește danie și miluire schituluĭ din Codrul Ieșiĭ, ce-ĭ de-asupra Socoliĭ, unde să afla ctitor, și bisericiĭ domnești din Tîrgul Frumos, pomenind Domnie Sa anume și cu ce alte venituri de acolò din tîrgu li-aŭ maĭ miluit; adecă: cu doao crîcĭme și orîndă jidovească, ce sînt acolò în tîrg, fără să arăte Domnie Sa că li-aŭ dat și lăcuințele norodului din vatra tîrguluĭ, saŭ să ià de la tîrgoveți leĭ de casă; dară nicĭ că aŭ deosăbit-o atunce vatra tîrguluĭ de către ceialaltă moșie slobodă a tîrguluĭ, ce să didese bisăricilor, iarăși nu arăta în destul. Din noima aceluĭ hrisov lămurit ni-am încredințat Domnie Mea că lăcuința norodului tîrgoveț de pe locul domnesc aŭ rămas slobodă și afară de locul afierosit, în vechile lor obiceiurĭ și cu toată slobozenie de a-ș ave hrana lor pe locul afierosit, fără nicĭo oprire de spre orînduitul epitrop a bisericilor priimitoare aceĭ afierosite dela Domnie Sa.

Iar la mîna lăcuitorilor tîrgoveți, în urma aceĭ afierosirĭ cu 12 anĭ, s'aŭ văzut un hrisov, din anul 1767, Iunie 3, de la fericitul întru pomenire Domnu Grigorie Ioan Calimah Vvod., unchiul Domnieĭ Mele, având în sine această cuprindere: Că Tîrgul-Frumos, din Ținutul Cîrligăturiĭ, este din cele maĭ vechĭ orașe, unde și Scaon Domnesc aŭ stătut, și că, din vreme în vreme mergînd spre scădere și înputinare de oamenĭ, aŭ rămas de să află la proastă stare. Care stricăciune și înputinare de oameni s'aŭ înștiințat Domnie Sa de la ispravniciĭ Ținutuluĭ că s'aŭ pricinuit maĭ mult dela vreme ce s'aŭ dat danie acel tîrgu la schitul ce să află în Codrul Iașuluĭ, supărînd călugăriĭ pe ceĭ ce lăcuesc cu bezmăn cîte doĭ leĭ de casă. Care danie cercetîndu-să de către Domnie Sa, s'aŭ aflat un hrisov de la Domnie Sa Mateĭ Ghica Vvod., în care arată pentru cîtă moșie aŭ rămas a tîrguluĭ, nedată danie până la acea vremea, să fie a schituluĭ, și că cu acè danie s'aŭ întins călugăriĭ a luoa și bezmăn de casă; arătînd și o carte de la Domnie Sa Scarlat Vvod., în care volnicește pe schit să iae cîte doĭ leĭ de casă. Cunoscîndu-să dar că această carte fără nicĭo cercetare s'aŭ dat, și negăsînd Domnie Sa a fi cu dreptul să s[ă] supere lăcuitoriĭ ci să află în vatra tîrguluĭ cu acel bezmăn, fiindcă vatra tîrguluĭ nu este dată,—hotărește prin acel hrisov al Domnieĭ Sale ca să fie apărațĭ, nesupărîndu-să pentru case cu nimică. Iară pentru cele ce vor lucra pe moșie afară de vatra tîrguluĭ, să dei dejma obicinuită. Și, vrînd Domnie Sa a aduce acel tîrg iarăș spre întemeiare cu înmulțire oamenilor, prin acel hrisov făgăduește tuturor celor ce vor vrè din părțĭ streine să vie să să așeze în tîrg ca niște oamenĭ străinĭ, și că, din ziua ce vor veni, le dă vreme de odihnă șasă lunĭ, nimăruĭ nemică să nu dee, ca să-șĭ poată face cele de trebuință a așăzăriĭ lor, cum și după înplinire soroculuĭ de odihnă iarăș pe ușor să va așăza birul lor de către ispravnicul Ținutuluĭ, fiind și de bezmănul ce-i supăra călugăriĭ apărațĭ, și numaĭ dejma din cele ce vor face afară de

www.dacoromanica.ro

vatra tîrguluĭ vor da după obiceiŭ. Iar pe casă nu să vor supăra cu nemică. Decĭ, după mila ce aŭ arătat Domnie Sa, oamenĭ streinĭ dintr'alte părţĭ, cîţĭ de mulţĭ de vor veni şi să vor aşeza acolo, la acela tîrg, să fie bine încredinţaţĭ că făgăduinţa Domnieĭ Sale va fi păzită şi nestrămutată; numaĭ oamenĭ birnicĭ de aĭ ţăriĭ să nu îndrăznească a merge cu nume de străinĭ; că, aflîndu-să, nu numaĭ că să vor dà de grumazĭ înnapoĭ, ci să vor pedepsî ca nişte spărgătorĭ de sate, cum şi tîrgoveţiĭ de mare pedeapsă vor fi de vor priimi în tîrg lăcuitorĭ de aĭ ţăriĭ.

Şi alt hrisov, din 1784, Maĭ 6, de la răposat întru pomenire Domnul Alexandru Costandin Mavrocordat Vvod., cînd şi la acè vreme iarăş jăluindu-să lăcuitoriĭ tîrgoveţĭ că epitropiĭ mănăstiriĭ Sfîntuluĭ Spiridon, peste hotărîre hrisovuluĭ domnesc de apărare ce aŭ la mâna lor, cu care aŭ fost apăraţĭ şi nesupăraţĭ până atunce, prin vechil ce aŭ acolò, pe un Lupul Căpitan, i-ar fi supărînd, cerîndu-le cîte doĭ leĭ de casă, şi vrînd a le luoa şi hrisovul din mîna lor şi că, cercetîndu-să atunce pricină şi de către însăşĭ Domnia Sa, şi văzîndu-să hrisovul Domnuluĭ Mateiŭ Ghica Vvod., de danie şi miluire schituluĭ şi bisericiĭ gospod, că nu scrie precum aŭ dat şi vatra tîrguluĭ, nicĭ pomeneşte ca să ieie leĭ de casă de la ceĭ ce vor lăcui în tîrg, şi hrisovul Domnuluĭ Grigorie Ion Calimah Vvod., ce s'aŭ dat tîrgoveţilor maĭ pre urmă, văzîndu-să că hotăreşte să nu fie supăraţĭ cu adetiul de casă, n'aŭ găsit nicĭ Domnie Sa cu cale a să supăra tîrgoveţiĭ cu leĭ de casă, bezmăn ce li să cerè. Şi, după cum până atunce s'aŭ păzit de n'aŭ fost supăraţĭ cu bezmăn, nicĭ au dat, asămine şi Domnie Sa, prin acel hrisov ce-l dă tîrgoveţilor, hotăreşte că de atunce înnainte şi în vecĭ tîrgoveţiĭ ce vor fi şezătorĭ în vatra tîrguluĭ şi pe silişte veche a tîrguluĭ să fie apăraţĭ şi nesupăraţĭ de către nimine pentru adetiul de case, iar pe cele ce vor face la cîmp, pe moşie, afară din vatra tîrguluĭ, sămănăturĭ, fînaţe şi orĭce pentru hrana şi alijverişul lor, să aibă din toate a da dejma obicĭnuită.

Pe lîngă care s'aŭ maĭ văzut la mîna lor o anaforà din trecutul an şi lună, Martie 15, iscălită de Preosfinţitul Mitropolit şi de dumnelor veliţii boerĭ, de cercetare ce aŭ făcut din poroncă Domnieĭ Mele pricinilor dintre lăcuitoriĭ tîrgoveţĭ şi dintre mănăstire Sfîntuluĭ Spiridon pentru asupririle ce ar fi suferind ei despre orîndatoriĭ ce cumpără cu anul de la mănăstire venitul moşieĭ tîrguluĭ, ce este danie schituluĭ şi bisericiĭ, jăluindu-să eĭ atunce că de treĭ anĭ, cu temeiŭ peste hotărîre hrisoavelor ce aŭ la mîna lor, după o mărtorie de alegere vetreĭ tîrguluĭ ce s'aŭ făcut de hotarnicĭ la 1796, şi după o carte de judecata Divanuluĭ, din anul 1811, ce s'ar fi dat mănăstiriĭ, i-ar fi supărînd iarăşĭ cu plata bezmănuluĭ de casă şi de orĭce acaret, i părale de vită de pe imaş, şi cu zile de boeresc, după cum de la o seamă dintre dînşiĭ aŭ şi luoat orîndatoriul bezmăn, pe acareturile ce aŭ, i părale pentru păşunat,

www.dacoromanica.ro

și zile de lucru, și că, în loc să cunoască de la mănăstire vre un folos pentru că biserică domnească s'aŭ meremetisit, s'aŭ îngrădit cu zaplajĭ, s'aŭ împodobit cu toate cele trebuincioase și să ţine cu toţĭ trebuincioșiĭ slujitorĭ, făcîndu-să și pre tot anul pomenirile ctitorilor la zioa hramuluĭ, tot cu a lor ostenele și cheltuială, mănăstire încă să sileşte a-ĭ asupri cu cerere de aceste, peste dreptate. Prin care anaforà arată Preosvinţia Sa și dumnealor anume toate scrisorile ce s'aŭ arătat de faţă în cercetare aceĭ judecăţĭ de spre amîndoao părţile, și, puind temeiŭ pe hrisovul de afierosire schituluĭ și bisericiĭ, că nu cuprinde în sine lăcuinţă de norod, și vatra tîrguluĭ nefiind periorisită în semne hotară, nicĭ în hrisovul de afierosire, nicĭ în hrisoavele din urmă date lăcuitorilor tîrgoveţĭ de apărare, ce maĭ vîrtos prin acele din urmă hrisoave să hotărește că, orĭcîţĭ de mulţĭ oamenĭ să vor aduna și să vor așeza cu lăcuinţa acolò în tîrg, să nu fie supăraţĭ de spre nimene cu cerere de bezmăn pe lăcuinţile lor, oboară acè judecată toate cărţile domneștĭ ce-șĭ va fi maĭ cîștigat mănăstire în urma afierosiriĭ și între epohì a hrisoavelor date lăcuitorilor tîrgoveţĭ, și după aceia, cum și toate hotărîturile și alegerile vetrilor tîrguluĭ ce s'aŭ făcut de orînduiţiĭ boerĭ hotarnicĭ, cu poroncĭ domneștĭ după cererea mănăstiriĭ, înnainte și în urmă aceluĭ maĭ de pe urmă hrisov, din 1784, Maiŭ 6, dat tîrgoveţilor, adecă la aniĭ 1776, Septemvr. 29, de răposat Vornicul Athanasii Ramadan (fiind la acè vreme Spatar) și la aniĭ 1796, Iulie 30, de dumnealuĭ Spatarul Theodor Balș și Stolnicul Neculce; asupra căreĭ mărturiĭ hotarnice din 1796 întemeindu-să și judecata Divanuluĭ din 1811, Dechemvrie 21, aŭ dat dreptate mănăstiriĭ Sfîntuluĭ Spiridon, înputernicindu-o ca să stăpînească moșia tîrguluĭ în despărţire, pe semnele hotare. După acè alegere orînduind Divanul atunce tot pe Spatarul Theodor Balș să pue și pietre hotare, și hotărînd atunce Divanul, prin carte sa de giudecată ce aŭ dat mănăstiriĭ, ca cîţĭ tîrgoveţĭ vor rămînè cuprinșĭ cu lăcuinţile lor în vatra tîrguluĭ vechĭ și noŭ să nu să supere cu plată de bezmăn, iară pentru aceĭ ce vor fi eșiţĭ cu casă în moșia mănăstiriĭ, să dè cîte doĭ leĭ de case și dejma obicĭnuită, și pentru imaș de păşunare vitelor să plătească toţĭ tîrgoveţiĭ și lăcuitoriĭ la mănăstire pe an cîte cincĭ parale de vita mare, și pe jumătate, de mînzat, iar pentru viţeĭ să nu dè nimică, după urmare ce să păzește și pre la alte tîrgurĭ. Maĭ vîrtos pentru că acele hotărîturĭ și alegerĭ a vetrelor tîrguluĭ s'aŭ văzut urmate la faţa loculuĭ de rînduiţiĭ boierĭ în fiștecare din acele arătate vremĭ, fără să le vadă faţa și hrisoavele lăcuitorilor tîrgoveţĭ. Și că, nevăzîndu-să puse în lucrare nicĭ de mănăstire până la anul 1811, găsesc Preosfinţia Sa și dumnelor cu dreptul a să păzi în nestrămutare arătatele hrisoave domneștĭ, cu urmare întocma, adecă toţĭ lăcuitoriĭ tîrgoveţĭ i boerinașiĭ ce să află așezaţĭ în Tîrgul-Frumos cu case, dughenĭ i moara din tîrgu, a luĭ Apostol Tăutul, și orĭce alte acareturĭ vor fi, cum și toţĭ acia care și de atunce înnainte să vor

www.dacoromanica.ro

aduna acolò în tîrg, cu facere de casă și dughiene, spre întemeiare orașuluĭ după putere acelor arătate hrisoave, n'aŭ să-ĭ supere cu nicĭ un feliŭ de bezmăn, pe toate acareturile lor, neputînd Divanul strămuta hotărîre hrisoavelor ce aŭ lăcuitoriĭ. Cum și tot locul de imaș, ce din vechĭ l-aŭ avut și-l aŭ, asemene și de atunce să-l aibă toțĭ tîrgovețiĭ și lăcuitoriĭ pentru păscutul vitelor tuturor acelor ce să află cu lăcuința acolò în tîrg. Insă și lăcuitoriĭ să plătească cîte cincĭ parale de vita mare și cîte doao parale și giumătate de mînzat, iară pentru viteĭ să nu dè nemică, după urmarea ce să păzește și la alte tîrgurĭ, prin hotărîrile și întăriturile Domnilor de maĭ nainte, și după cum să cuprinde la acte de giudecată din 1811 ce s'aŭ dat mănăstiriĭ. Și pentru cele ce vor lucra la cîmp în moșia bisericilor, să dè dejma obicĭnuită, după hotărîre ponturilor domneștĭ, iar pentru zile de boieresc, să lucreze, nicĭ întru un chip să nu fie supărațĭ cu nemică, și că să se dè domneasca noastră carte cătră dregătorĭ ca de atunce înnainte să nu-ĭ îngăduiască maĭ mult pe orîndarĭ a-ĭ supăra pe lăcuitorĭ cu zile de lucru.

După care socotință și hotărîre a judecățiĭ nicĭ mănăstiriĭ nu-ĭ poate rămînè vre un cuvînt de pricinuire, în vreme cînd mănăstire aŭ cunoscut și cunoaște folos de la numițiĭ tîrgovețĭ, cu toate cele trebuincioase cheltuelĭ ce fac eĭ la biserica domnească de acolò, cum pre larg și cu lămurire să cuprinde la aceiaș anaforà. De care arătată scrisoare și din partea lăcuitorilor tîrgovețĭ, și maĭ cu temeiŭ, ne-am încredințat Domnia Mea: întăiŭ, că vetrele a maĭ sus numituluĭ tîrg și toată lăcuința noroduluĭ, oricît de mare întinderea ar avè, în toate părțile pe hotarul moșieĭ tîrguluĭ, aŭ fost și este dreaptă domnească, neputînd nimine din ceĭ ce aŭ hrisoave de danie și miluirĭ pe bucățĭ de loc din hotarul moșieĭ tîrguluĭ a pretendirisi nemică de la toțĭ lăcuitoriĭ tîrgovețĭ pentru lăcuințile lor; fără numaĭ din cele ce vor lucra eĭ la cîmp, pentru hrana și alișverișul lor, aŭ să-și ia stăpînii acelor bucățĭ de loc dejma obicĭnuită după hotărîre ponturilor domneștĭ, și pururе după dreptate sînt protimisițĭ lăcuitoriĭ tîrgovețĭ maĭ mult decît alțiĭ a lucra și a să hrăni pe acele locurĭ rupte din hotarul moșieĭ tîrguluĭ, fără nicĭo înpotrivire de spre ceĭ ce aŭ priimit acelea daniĭ. Al doilea că, atît din pildele altor luminațĭ Domnĭ, afierositorĭ, avem îndestulă luminare că, orișicarile din Domniile Sale după vremĭ aŭ bine voit pe cineva cu vre-o bucată de loc din hotarul moșieĭ vre unuĭ tîrg domnesc, pururea ferind lăcuințile noroduluĭ, hotărăsc și zic descoperit prin hrisoavele Domnieĭ Sale că miluesc cu loc slobod domnesc, necuprins de nimene; și iarăș unde să prilijăște a fi și oareșcare lăcuință, o pomenesc anume ce fel de lăcuință să află pe acel loc. Cît și preîn rare hrisoave domneștĭ din cele vechĭ să va putè afla periorisită lăcuința de curînd a vre unuĭ tîrg domnesc, ce pururе toțĭ luminațiĭ Domnĭ prin hrisoavele de afierosire le-aŭ lăsat în vecĭnica slobozenie

www.dacoromanica.ro

vetrele tîrgurilor de a să întemiia cu lăcuinţe a orĭcît de mult norod de toată stare; cum aceia să vede păzită şi de însuş Domnul afierositor la schit şi la biserică, prin hrisovul Domnieĭ Sale de afierosire, că le dă locul slobod, cîmpul, fără să perioriseasca lăcuinţa norodului, şi din vatra tîrguluĭ ce era lăcuit le hotăreşte bisericilor să aibă venit numaĭ pîrcălăbie şi scutire a doao crăcĭme şi o orîndă jidovască, ce sînt acolò în tîrg, de angăriile ce era în ţară la acele vremĭ, şi de la iarmaroace mortasăpia. Supt care cuvinte să mărtorisaşte de însuş Domnia Sa că la acea vreme crăcĭmele de pe locul domnesc avè stăpînii lor, şi pentru dînsele pe tot anul plătè la Domnie în banĭ acele anume arătate angăriĭ, şi că băuturile ce să vindè de către Jidovĭ avè osăbită orîndă, pentru care Jidoviĭ plătè banĭ la Domnie pe tot anul; iară nu că Domnia Sa aŭ dat schituluĭ şi bisericiĭ a avè însuş crîcĭmile şi casele jidoveştĭ, ca drepte afierosirĭ ale sale, ce numaĭ acele ce plătè stăpînii lor atunce la Domnie, le afieroseşte numitelor biericĭ, să le aibă drept venit spre agiutorire. Al triile, şi în sfîrşit, că scoposul şi bunăvoinţa a luminaţilor Domnĭ ce aŭ dat hrisoave de apărare lăcuitorilor tîrgoveţĭ aŭ fost unite cu a însuş luminaţilor Domnĭ bătrînĭ ce aŭ descălicat dintru început acest tîrg, în carele aŭ aşezat pe acele vremĭ şi Scaunul Domnieĭ acolò, de a să statornici şi a să întemeia acel tîrg, ca unul din cele maĭ vechĭ oraşe domneştĭ, cu lăcuinţă cu orĭcît de mult norod, fără a le periorisi lăcuinţa, supt alt cuvînt. De spre ceialaltă parte de cîmp pustiŭ a hotaruluĭ moşieĭ domneştĭ a tîrguluĭ ce să dedese danie schituluĭ şi bisericiĭ maĭ înnainte mărtorisăsc însuş hrisoavele Domniilor Sale ce aŭ dat la mîna tîrgoveţilor, că numaĭ cu cuvîntul ţariniĭ o periorisesc lăcuinţa lor şi hotărăsc schituluĭ şi bisericiĭ a-şĭ luoa venit deplin numaĭ din cîmp, pentru cele ce vor lucra tîrgoveţiĭ în ţarină, sămănăturĭ, fănaţe, spre hrana şi alejverişul lor. Iar pe lăcuinţele lor şi pe imaş nimăruĭ să nu dè nemică, pentru că venisă tîrgul, cînd li s'aŭ dat lor acel întăiŭ hrisov, în proastă stare, cu înpuţinare de norod, din pricina supărărilor ce li făcè călugăriĭ de la schit, cerîndu-le bezmen cîte doĭ leĭ de casă. Din noima dar cărora hrisoave curat să dovedeşte că schitul şi biserica, în cuprindirea afierosirilor sale, nu poate maĭ mult a avè la stăpînire decît numaĭ ţarina şi celelalte pomenite venituri din vatra tîrguluĭ, iar vatra tîrguluĭ şi imaşul aŭ rămas domnesc, în deplina stăpînire lăcuitorilor tîrgoveţĭ, asupra cărora să vede şi lucrare lor de stăpînire, fără nicĭo supărare de spre mănăstire, până la anul 1811, cînd cu giudecata Divanuluĭ s'aŭ dat în stăpînire mănăstiriĭ imaşul şi o parte din lăcuinţa tîrguluĭ, după hotărîtura şi alegire ce s'aŭ făcut vetrilor tîrguluĭ de dumnealuĭ Spat. Balş la 1796, cu poronca domnească, după cerere epitropilor mănăstiriĭ, acè nepusă în lucrare de mănăstire până la 1811, ce ş'aŭ dobândit carte de giudecată Divanuluĭ, ho-

www.dacoromanica.ro

tărîndu-i-să atunce a luoa de la tîrgoveţĭ din imaş parale de vite şi cîte doĭ leĭ de casă de la ceĭ eşiţĭ din vatra tîrguluĭ, din semnele aceĭ alegerĭ a dumisale Spătaruluĭ, cum să arată maĭ sus prin anaforà. Decĭ, măcar de am şi luat Domnia Mè din împregiurările maĭ sus însămnate deplina pliroforie şi încredinţare că, nu numaĭ vetrele tîrguluĭ ce şi însuş locul imaşuluĭ sînt drepte domneştĭ, cunoscute de ceĭ maĭ d'innainte luminaţĭ Domnĭ, şi că supt drept cuvînt s'aŭ făcut vetrele tîrguluĭ hărăzire luminateĭ Domniţiĭ noastre, dar Domnia Mè, protimisind maĭ mult obşteştile folosurĭ decît cel în parte, şi unindu-ne cu toţĭ luminaţiĭ Domnĭ aceĭ ce aŭ avut rîvna părintească şi patrioticească de a întemeia toate oraşele din ţară cu lăcuinţa de mult norod, purure prin chiemărĭ cu obşteştĭ publicaţiĭ, de pe la depărtate locurĭ străine, şi prin făgăduinţă cuprinzătoare de domneştĭ mile şi volnică slobozenie, statornicindu-ĭ şi dăruindu-le veşnicĭ priveleghiĭ, numaĭ şi numa spre înpodobire politiilor şi spre obştesc folos a noroduluĭ ţăriĭ, ca prin alejverişurile şi neguţitoriĭ ce vor face uniĭ cu alţiĭ să-şĭ înlesnească fericita petrecere a vieţuiriĭ dinpreună; cărora luminaţĭ Domnĭ vrînd şi noĭ a ne arăta următorĭ şi a ne face părtaşĭ cu vecĭnicie la a lor bună faptă, ca şi noĭ să dobîndim înpreună cu dînşiĭ fericita pomenirea acum şi în veacurile viitoare,—spre aceia dar, binevoind Domnia Mea de a arăta şi fapta noastră ighimonicească, părintească şi patrioticeasca plecare ce avem de obşte cătră toţĭ supuşiĭ noştri şi fiĭ aĭ patrieĭ noastre, socotit-am, şi, înpotrivă aceştiĭ vecĭnice hărăzirĭ ce făcusăm Luminăriĭ Sale prin domnescul nostru hrisov şi a veniturilor ce-ĭ hotărîsem ca să ia pe tot anul, am înpăcat Domnia Mea pe Luminarea Sa cu alte osebite ale noastre domneştĭ mile, spre agiutorire stăriĭ Luminăriĭ Sale, şi, luînd de la Luminare Sa arătatele vetre ale numituluĭ tîrgu, cu tot locul lăcuit şi nelăcuit, înpreună cu hrisovul nostru şi alte scrisorĭ întăritoare ce-şĭ maĭ dobîndise în urmă, iarăş întru al noastră domnească stăpînire, şi tot scoposul nostru privind de a să aduce acest vechiŭ oraş în cè maĭ bună stare şi întemeiare, cu înmulţire de lăcuitorĭ orăşănĭ ce să cuvine unuĭ oraş unde aŭ stătut maĭ înnainte şi Scaun al Domnieĭ ţăriĭ aceştia, — spre al căruia dar vecĭnică întemeiare neaflînd Domnia Mè în vreme aceasta altă maĭ încredinţată nădejde şi înlesnire decît maĭ întîiŭ să întărim dănie şi miluire sfintelor numite bisericĭ, cu adăogire ca, pre lîngă locul slobod de hrană pentru ţarină şi fînaţ, ce le lăsase în deplina vecĭnica stăpînire luminaţiĭ Domnĭ, cari aŭ dat lăcuitorilor tîrgoveţĭ să aibă la mîna lor hrisoave de apărare şi numaĭ dejma obicĭnuită să-şĭ dè pe cele ce vor lucra la cîmp, pentru hrana şi alejverişul lor, să le maĭ miluim şi cu tot locul imaşuluĭ (ce din vechĭ l-aŭ avut tîrgoveţiĭ slobod, fără nicĭo supărare de spre nimine, spre întrebuinţare de obştie a păşunăriĭ vitelor, atît a trecătorilor drumeţĭ şi a noroduluĭ ce să adună la acel tîrg pentru aleşveriş, cît şi a însuş vitelor sale),

www.dacoromanica.ro

și numitele biserici, pentru acel loc al imașului, de la nimine alții să nu poată cere și a luoa nemică decît numaĭ de la toțĭ de obștie lăcuitorĭ tîrgovețĭ să aibă a trage și a lua pentru pășunare a însuș vitelor sale hotărîtele părale de vite pe tot anul după socotința giudecății Preosfințituluĭ Mitropolit și a dumilorsale veliților boerĭ, cuprinse la arătata maĭ sus anaforà din trecutul an și lună Martie 15, adecă cîte cincĭ parale de vita mare și cîte doao părale și giumătate de mînzat, și numaĭ acest hotărît venit pentru vite ce li să mai adaoge să le maĭ aibă bisericile de acum înnainte în vecĭnica nestrămutare, de la toțĭ tîrgoveții, iară la locuințile lor și la orĭce acaret de a lor ce ar avè, saŭ alt amestic maĭ mult pe locul hotărît de imaș, să nu maĭ poată avè în vecĭ nicĭ vre o lăcuință de oamenĭ orĭ vite, bisericeștĭ sâŭ străine, să nu fie volnicĭ a așeza pe locul aceluĭ imaș, supt nicĭun cuvînt, decît din locul hotărît de țarină îșĭ vor trage de la lăcuitorii tîrgoveții ce să vor hrăni pe dînsul dejma obicĭnuită după glăsuire hrisoavelor domnești și după hotărîre ponturilor și a pămîntesculuĭ obiceiŭ, protimesind însă purure maĭ întăĭ pe tîrgoveți de a să hrăni pe acel loc decît pre străinĭ, precum și dreptate urmează, fiind rupt acel loc din hotarul domnesc al moșieĭ tîrguluĭ, și după aceia să punem la cale și pentru toată lăcuință de obștie al norodului aceluĭ numit tîrg, spre creștere și înmulțire. Și, pentru ca nu cumva în vremile viitoare vre unul din luminații Domnĭ ce după noĭ vor urmà la Scaonul aceștiĭ țărĭ să să întîmple a-l maĭ luoa acest tîrg pe sama Domnieĭ și a-l maĭ dărui cuiva, din care să poată curge înprăștiere și răsăpire orașuluĭ și să rămîe vecĭnică pomenire a luminaților Domnĭ bătrînĭ (ce dintru început l-aŭ descălicat și l-aŭ întemeiat, și în urmă l-aŭ păzit cu domneștĭ privileghiĭ) în părăsire și pustiire, Domnia Mè dar, ca un obștesc părinte și patriot, privighind apărare și întemiare luĭ și vecĭnica statornicire și liniștita odihnă de obștie a tuturor lăcuitorilor tîrgoveții de toată stare și nație ce vor năzui a să așeza cu lăcuința și petrecirea lor într'acest tîrg numit Tîrgul-Frumos, cu întindere pe întregĭ vetrele tîrguluĭ, acè veche și acè noao, în cuprindere vechilor hotară; macar și pe însuș parte din hotărîtul loc pentru imaș întîmplîndu-se a să întinde lăcuință orașuluĭ, tot ca vatră de tîrg să să socotească și acè parte de locu ce să va cuprinde cu lăcuință. Însă acè strîmtorire a imașuluĭ ce să va întîmpla, nu li să sloboade voie tîrgoveților a cere să li să înplinească din locul hotărît de țarină prin domnestile hrisoave, cum nicĭ a să scădè din suma vitelor ce aŭ a plăti pe tot anul, nicĭ odinioară în vecĭ; și tîrgoveții, de vor avè după vreme trebuință de maĭ mult loc de imaș, pentru pășunare vitelor lor, să-șĭ cumpere prin învoială de la stăpînii moșiilor migiașite cu tîrgul, fără a îndrăzni să maĭ ceară loc de la numitele biserici, supt cuvînt de imaș.

Drept aceia prin acest al nostru domnesc hrisov întăiŭ dăm și întărim vecĭnica

www.dacoromanica.ro

stăpînire sfintelor dumnezeeștĭ lăcașurĭ, numituluĭ schit din codrul Iașiĭ, ce este mitoh al mănăstiriĭ Sfîntuluĭ Spiridon din Ieși, și bisericiĭ domnestĭ din Tîrgul-Frumos, pre a lor dreaptă afierosire, ce aŭ rămas după glăsuire hrisoavelor domnestĭ date la mîna lăcuitorilor tîrgoveți, bucata de loc slobod din hotarul moșieĭ domnestĭ a tîrguluĭ, cîmpul hotărît de țarină, și de fînațe, în toate hotarăle luĭ de spre megieșĭ, după glăsuire hotarniciĭ și a hrisovuluĭ din aniĭ 7263, iar de spre tîrg pe hotarăle ce să vor statornici acum, în despărțire de cuviincĭosul loc al imașuluĭ, și a-șĭ luoa obicĭnuită dejma de la tîrgoveți și de la toțĭ alțiĭ ce să vor hrăni pe acel loc. Cum și din vatra tîrguluĭ și de la iarmaroace să aibă și de acum înnainte veniturile hotărîte prin hrisovul Domnuluĭ Mateĭ Ghica Vvod. din 7263, cîte să politicesc acum în vreme aceasta. Și deosăbit le maĭ miluim Domnie Mè și cu venitul de pe locul imașuluĭ, de la toțĭ tîrgovețiĭ, de a-șĭ lua păralele hotărîte: de vită mare și de mînzat, pe tot anul, precum maĭ sus să arată, pentru toată suma vitelor ce să vor socoti acum că pot să le pască pe acel imaș. Din care suma a vitelor doao părțĭ să să socotească a fi vite marĭ și a tria parte mînzațĭ, iar pentru vițăĭ nu aŭ să plătească nimică. Și lăcuitoriĭ tîrgoveți, orĭ de vor avè pe la casăle lor suma acelor vite, sau de nu vor avè, Domnie Mè îĭ îndatorim a plăti deplin pe tot anul acel venit la biserică, fără nicĭo înpotrivire. Supt care chip pot rămînè curmate și toate pricinile ce-ar putè naște în toate vremile dintre lăcuitorĭ și dintre rînduiațiĭ numărătorĭ a vitelor, și țiindu-șĭ bisericile venitul ce aŭ a lua pentru vite de la tîrgoveți pe fiestecare an pentru locul imașuluĭ, fără să maĭ poată avè cè maĭ mică altă stăpînire bisericile asupra cuviinciosuluĭ loc, lăsat pentru imașul tîrguluĭ. Care loc de imaș hotărîm Domnia Mè de acum înnainte să fie în vecĭnică nedespărțire de vetrele tîrguluĭ și despărțit în curmezișĭ, dintr'o margine și pănă într'alta, de spre locul țareniĭ; supt care chip rămîne păzită și noima hrisoavelor domnestĭ și toată lăcuința tîrguluĭ, orĭcît s'ar întinde după vreme, în vecĭnică nesupărare a nemăruĭ din megieșĭ.

Spre care dar despărțire a imașuluĭ de locul țariniĭ, și spre a socoti în frica luĭ Dumnezeŭ și cîte vite să pot paște pe cuviinciosul loc lăsat pentru imaș, în vreme aceasta; după care să se așeze și plata venituluĭ de spre tîrgoveți la sfintele biserică pe tot anul, precum să hotărăște, să va orîndui prin carte Domnieĭ Mele pe unul din episcopiĭ țăriĭ saŭ pe un boer mare din Divan ca să margă la fața loculuĭ și, înpreună cu dumnelor ispravniciĭ Ținutuluĭ, față fiind și vechil din parte numituluĭ schit, orînduit de dumnelor boeriĭ epitropĭ și toțĭ fruntașiĭ lăcuitorĭ tîrgoveți, să socotească și să pue sfîrșit cu stîlpire de hotară, dînd și mărturie în scris la amîndoao părțile, pe stîlpire în măsurĭ ce vor face, și pentru suma vitelor ce să pot pășuna pe locul imașuluĭ, și cîțĭ banĭ să cuprind a plăti tîrgovețiĭ, pe tot anul, pe acele vite,

www.dacoromanica.ro

venitul sfintelor biserici; care în urmă să vor întări și prin osăbite cărțile Domnieĭ Mele, spre vecĭnică nestrămutare.

Iar pre toțĭ de obștie lăcuitoriĭ tîrgovețĭ, de toată stare, creștinĭ, armenĭ, jidovĭ și orĭce altă nație și chiemare vor fi, milostivindu-ne Domnia Mè după cele întărite privileghiurile ce aŭ prin arătatele hrisoave domneștĭ ce li s'aŭ dat de luminațiĭ Domnĭ după vremĭ, de a le avè totdeaună în vecinică nestrămutare, îĭ și miluim și le dăruim de vecĭ vetrele Tîrguluĭ-Frumos, adecă vatra veche și vatra noao și cu tot locul lăcuit și nelăcuit până acum, în toate dreptele vechĭ hotară, cum și cu locul hotărît pentru imaș, în nedespărțire de vetrele tîrguluĭ, precum și din vechĭ l-aŭ avut, ca să le stăpînească de acum înnainte, ca dreaptă ocina și moșie a lor, și, în urmă, clironomiĭ lor, din neam în neam, nimăruĭ nedînd nemică pentru lăcuința lor, orĭcît de mare întindere ar avè, făcîndu-și și toate alejvelișurile negutitoriilor sale, acolò în tîrg, în volnica slobozenie, fără nicĭo supărare de spre nimine, cu vre o cerere de adetiul loculuĭ. Decît numaĭ pentru locul imașuluĭ să îndatoresc de Domnia Mè a plăti numaĭ eĭ, tîrgovețiĭ, bisericilor pe tot anul pentru vite, întocma precum să hotărește maĭ sus, fără să poată eĭ cere vre o plată pentru imaș, atît de la trecătoriĭ drumețĭ, cît și de la norodul ce să va aduna acolè la tîrg, pentru alejveriș. Și, orĭcît să va strîmta imașul cu lăcuința tîrguluĭ, nu aŭ eĭ voe a cere să-l maĭ lărgească peste semnele hotare statornicite între imaș și între locul țariniĭ și a fînațuluĭ ce aŭ rămas în cuprindere afierosiriĭ bisericilor; ci eĭ, de vor avè trebuință de maĭ mult loc de imaș, vor cumpărà prin învoială dela stăpîniĭ moșiilor megieșite tîrguluĭ, precum s'aŭ zis și maĭ sus. Și la cîmp pe locul țariniĭ și a fînațuluĭ, ce rămîn în vecĭnică stăpînire numitelor biserici, orĭcare dintre lăcuitoriĭ tîrgovețĭ îșĭ vor face trebuincioasa lor hrană de peste an, sînt îndatoriți a da dejma obicĭnuită după hotărîre ponturilor domneștĭ și pămintescul obiceiŭ, fără nicĭo înprotivire.

Și, spre a fi știut și cunoscut de obștie în toate vecurile viitoare că acest numit tîrg aŭ fost luat pe sama Domnieĭ și aŭ fost dat vecĭnică danie și hărăzire prè-iubiteĭ fiiciĭ noastre Domnițiĭ Ralù Calimachi, pe care după danie l-aŭ și stăpînit, luîndu-șĭ și tot hotărîtul venit prin hrisovul de danie și că, în urmă, binevoind, Domnia Mè am înpăcat-o pe Luminare Sa cu alte dăruirĭ domneștĭ înpotrivă, drept vecĭnică pomenire li s'au dat la mîna lor, a tîrgoveților și însușĭ acel hrisov de hărăzire răsuflat, cu însușĭ însămnare scrieriĭ noastre, împreună și cu toate alte scrisorĭ ce s'aŭ luat de noĭ de la Luminare Sa, ca să fie eĭ bine încredințațĭ de vecĭnica lor dăruire ce li s'aŭ făcut de cătră Domnie Mea, spre cè de săvîrșit întemeiere al acestuĭ oraș, cu înmulțire noroduluĭ, și a-l înpodobi eĭ cu ziduri temelnice de piatră ca pre a lor vecĭnica moștenire. Insă nicĭ eĭ, nicĭ moște-

www.dacoromanica.ro

nitorii lor din neam în neam nu aŭ voe a rumpe din locul vetrelor tîrguluĭ și din locul imașuluĭ bucățĭ și a le da cuivà din megiașĭ ca să le lipască cătră hotarul moșiilor sale, supt nicĭun chip sau cuvînt, căcĭ, orĭcînd să va dovedi urmare ca aceasta, știut să-ĭ fie aceluĭ ce va îndrăzni a priimi, că locul acela să va lua și să va lipi tot cătră hotarul tîrguluĭ, și va rămînè păgubaș de ceia ce va da, plătind încă pe atîta și gloabă la Domnie. Cît și tîrgoveții aceia ce vor îndrăzni a face niște urmărĭ ca aceste, și să vor dovedi, nu numaĭ că vor pierde tot ce vor lua, luîndu-să dela dînșiĭ pe sama Domnieĭ îndoit, și straşnic să vor și pedepsi, dar încă în vecĭ vor fi lipsiți și de această al noastră domnească milă ce am făcut cătră dînșiĭ. Așijdere și numitele bisericĭ, de vor avè drepte a lor acăreturĭ în numitul tîrg, tot acelaș drit vor avè ele ca și însuș toțĭ de obștie cialalțĭ lăcuitorĭ tîrgoveții, la stăpînire acăreturilor sale, cu loc cu tot, în vecnică nestrămutare și fără nicĭo osăbire. Apoĭ, tot spre maĭ buna întemiere acestuĭ oraș, hotărîm și poroncim a să păzi în vecĭnica nestrămutare aceste maĭ gios însămnate rînduelĭ. Adică: Întăiŭ preste tot anul hotărîta zi a tîrguluĭ de săptămînă să fie Gioia, și toțĭ negutitoriĭ de loc și ceĭ străinĭ ce să vor aduna cu marfa la zioa tîrguluĭ să stè să-șĭ vîndă mărfile lor la uliță de rînd, prin dughene și pe locurĭ slobode, deschisă, ce vor fi în rîndul ulițiĭ, fără a fi volnic vre unul a merge și a întinde scaune cu marfă într'alta parte, saŭ în Tîrgul Vitelor, spre obștească păgubire a celoralalțĭ; ce tot alejverișul, a tuturora, să fie de laolaltă, la fața ulițiĭ.

Al doilea: să hotărăsc preste tot anul într'acel tîrg a să face doaîsprăzăce iarmaroace pre rînd: șase în deal pe vatra veche și șase în vale, pe vatra noaă, la aceste însămnate zile de sărbătorĭ. Însă: unul la zioa Sfîntuluĭ Ioan Bogoslovul, Săpt. 26; al 2-lea la Vinere-Mare, Octomvrie 14; al 3-lea la zioa Sfinților Arhanghelĭ, Noemv. 8; al 4-lea la zioa Sfîntuluĭ ierarh Nicolaĭ, Dechemv. 6; al 5-lea la zioa Sfîntuluĭ mareluĭ Antonie, Ghenarie 17; al 6-lea la Stratenie, Fevr. 2; al 7-lea la zioa Sfinților 40 Mucenicĭ, Martie 9; al 8-lea la Duminica Thomiĭ după Paștĭ, la Aprilie; al 9-lea la zioa Sfinților Împărați Costantin și Elena, Maĭ 21; al 10-lea la Sâmzeniĭ, Iunie 24; 11-le la zioa Sfîntuluĭ prooroc Ilie, Iulie 20, și al 12-lea la Tăere Capuluĭ Sfîntuluĭ Ioan Botezătoriuluĭ, Avgust 29.

Al triile, doaă meideanurĭ marĭ obștești pentru adunarea iarmarocilor: unul pe deal, în vatra veche, și altul pe vale, în vatra noaă; iarășĭ de cătră iubitoriul de Dumnezeŭ episcop saŭ de ceĭlalțĭ boerĭ să vor alege la ce loc aŭ să fie, și ce lărgime și lungime să poată avè, pentru ca să încapă orĭcît de mult norod și vite ce s'or aduna în vremea iarmaroacelor, fără a să strîmtori. Care meideanurĭ așăzîndu-le în măsurĭ de stînjănĭ, să le și stîlpească cu pietre hotară, dîndu-să și mărturie în scris la mîna epitropilor tîrguluĭ, și nimine din lăcuitoriĭ tîrgoveții să nu îndrăznească nicĭodinioară în vecĭ a

www.dacoromanica.ro

face vre o bină pre locurile hotărîte de meidean obștesc saŭ peste liniile marginilor lor, căcĭ, îndrăznind vre unul a face vre o bină peste acele liniĭ, în meidean, știut să-ĭ fie că, nu numaĭ binaoa i să va risipi, dar și certare va luoa, cum nicĭ săpăturĭ și gropĭ prin meidean să nu îndrăznească a face, spre strîcarea meideanuluĭ, și, de vor și fi, să le asămăneze.

Al patrule, dintre toțĭ ceĭ maĭ de de frunte tîrgovețĭ de toată stare să să aleagă patru epitropĭ, oamenĭ cu frica luĭ Dumnezeŭ, pentru purtare de grijă a tîrguluĭ întru toate, și acia purure să fie îndatoriți a privighiè și a să păzi bunele rînduelĭ în tîrg, maĭ alegîndu-să încă și alțĭ tîrgovețĭ supt ascultare epitropilor, carile să aibă purtare de grijă în toată vremea numaĭ pentru paza orașuluĭ de oaminĭ răĭ și de întîmplare de foc, îndatorindu-ĭ prin dregătoriĭ Ținutuluĭ pe fiiștecare dughengiŭ din uliță a avè vas cu apă, scară, cofe, cange și funie legată pe toată casa și dugheana. Și toțĭ orînduițiĭ epitropĭ să îndatoresc a înpărți și locurile slobode, la tîrgovețiĭ ce vor avè a-șĭ face case și dughenĭ, păzînd liniile ulițelor și lăsînd drumurile trebuincioase din tîrg slobode, spre înlesnire umblăriĭ noroduluĭ de obștie, dîndu-li fiiștecăruia și țidule la mînă, pre locul săŭ, în măsurĭ.

Al cincilea, tot orînduițiĭ epitropĭ în vreme adunăriĭ noroduluĭ la iarmaroace să îndatoresc a înpărți cu izvod de la olaltă locul ulițiĭ în meideanurĭ, unde să-șĭ întindă negețitoriĭ de loc și ceĭ streinĭ mărfurile lor ce vor avè de vînzare în iarmaroc spre obștesc alijveriș, și, după ce să vor așăza dughengiiĭ cu corturile și șoproanele lor de rînd pe de-amîndooă marginile ulițiĭ din meidean, apoĭ iar de rînd și cu izvod să să așăză și carăle i căruțile lăcuitorilor spre întindere, de a vinde marfa ce va avè fiiștecare în carul și căruța sa, puindu-să toate în bună orînduială, fără a să înghisui unul preste altul; și băuturile asămenea, în rîndul cuviincios să le așăză, spre a nu să pricinui, cele maĭ micĭ smintelĭ obștesculuĭ alijveriș, în toate vremile iarmaroacelor — privighind și dregătoriĭ județuluĭ de a să păzi de către epitropĭ bunele orînduelĭ și liniștire noroduluĭ de obște întru toate, spre adăogirea obștesculuĭ folos, așăzînd eĭ și Tîrgul Vitelor la o margine, fără să să amestice vitele pintre norod, spre ferirea de întîmplărĭ primejdioase noroduluĭ.

Al șăsăle, sfînta bisărică domnească de acolò să îndatoresc de obștie pre toțĭ lăcuitoriĭ tîrgovețĭ a o ținè în toată vremea grijită, curată și în bună stare, cu toate cele trebuincioasă, slujindu-să sfintele liturghiĭ de obștie în toate zilele și făcîndu-să cuviincioasele pomeniri în vreme, fără nicĭun cusur, spre vecĭnica pomenire a ctitorilor și tuturor luminaților Domnĭ și a noastră, nouluĭ ctitor,—pentru care iarășĭ epitropiĭ orînduițĭ sînt însărcinațĭ cu purtare de grijă în toată vreme.

Al șaptelea, fiindcă tîrgul acesta este în schele drumurilor marĭ a cincĭ Ținuturĭ, și locul unde să află așezat tîrgul în vatra noao, este șăs loc și mlăștinos,

www.dacoromanica.ro

între pîrae, unde la cè mai mică sloată de ploaie să fac mlaştinĭ şi glodărie, încît niminea nu poate să treacă şi să umble; peste care mlaştinĭ şi părae îndatorim Domnia Mè pre toţĭ tîrgoveţiĭ de obştie să facă din noŭ pod stătătoriŭ, peste tot cu podele de stejar, spre înlesnirea trecătorilor drumeţĭ şi a mezilurilor ce umblă cu poroncĭ, şi purure podurile acele să le ţie în bună stare, întocmite şi meremetisite, ca să nu stè drumul trecătorilor nicĭun ceas. Care purtare de grijă a podurilor iarăşĭ asupra orînduiţilor epitropĭ să însărcinează de a fi cu privighere în toată vreme şi a avè purure podele gata adunate în tîrg, spre întocmire şi meremetul podurilor.

Şi, după ce să vor face acum din noŭ, al optulea, dumnealor dregătoriĭ Ţinutuluĭ, ispravnicĭ, şi căpitan de tîrg, ce-l vor orîndui dumnealor acolò, la acele obşteştĭ ale oraşuluĭ, ce atîrnă la purtarea de grijă a orînduiţilor epitropĭ, întru nimică nu aŭ a să amesteca, şi, nu numaĭ să nu îndrăznească a le face vre o înpotrivire de a le pune la cale toate în vreme lor, spre a nu să întîmpla cel maĭ mic cusur, dar încă îĭ îndatorim şi le poroncim Domnie Mè să fie în toată vreme cu privighiere de a să înplini după hotărîrea noastră şi a să ţinè purure în buna rînduială, şi orĭce agiutor li să vor cere de către orînduiţiĭ epitropĭ spre înplinire celor de noĭ hotărîte, neapărat să-l dè, căcĭ apoĭ vor fi căzuţĭ supt răspundere şi fără de îndreptare înnaintea Domnieĭ Mele, iar la toate altele ce atîrnă la datoriile dregătorieĭ Ţinutuluĭ, adică împlinire biruluĭ şi alte orînduite de la Visterie în tîrg, după obiceiŭ, şi zabătlîcul i giudecăţile şi înplinele, le vor căuta dumnealor după rînduială păzită în toată ţara. Şi căpitaniĭ de tîrg saŭ şi alţĭ zapciĭ isprăvniceştĭ să nu îndrăznească de acum înnainte a maĭ băni pe ceĭ ce vin la tîrg pe toată zioa şi la zile de tîrg, de aduc lucrurĭ de vînzare spre îndestulare oraşuluĭ de cele trebuincioase ale mîncăriĭ şi altele, — cu care a lor jăfuitoare urmare pricinuesc şi noroduluĭ lipsă şi tîrguluĭ închidere, — ce acest răŭ obiceiŭ urmat până acum, din catahrisis, hotărîm cu totul să lipsască de la tot feliul de zapciĭ, ştiut făcîndu-li-să şi aceasta, că, de vom maĭ luoa vreo jalobă de nepărăsire, negreşit vor fi aduşĭ aicea, şi straşnic să vor pedepsi, spre pilda şi altor asăminea următorĭ.

După ce dar de către Domnia Mè s'aŭ pus la cale toate chipurile vecĭniciĭ întemeerĭ a acestuĭ numit oraş Tîrgul-Frumos, spre obştesc folos, cu adăogire şi de oareşcare bune orînduele, care privăsc purure tot spre statornicire şi podoaba sa, şi cu îndatorire de obşte asupra lăcuitorilor tîrgoveţĭ de a le ţinè şi a le păzi în vecĭnica nestrămutare, precum s'aŭ socotit şi s'aŭ pus la cale, însămnăm maĭ sus toate, prin lămurită descoperire şi prin însuşĭ acele arătate opt ponturĭ. Dar, spre înplinire îndatoririlor ce le facem Domnia Mè lor şi epitropilor ce-şĭ vor alege purtătorĭ de grijă tîrguluĭ, fiindcă acele îndatoririĭ sînt de neapărată trebuinţă, cu care, aducîndu-le eĭ la înplinire, negreşit trebuia să le urmeze marĭ cheltuelĭ, şi, de crezut fiind că stare lor nu

www.dacoromanica.ro

va putè în toată vreme întîmpina numaĭ de la sine săvîrşire lor în cuviincioasăle vremĭ de trebuinţă, spre a nu să da cel maĭ mic cusur, fără a lor mare îngreoere şi strunciunare, socotit-am Domnia Mè că, spre oareşcare obştească uşurinţă şi înlesnire, să-ĭ cuprindem din domneştile noastre mile cu oareşcare puţin agiutor,—de nu întocma întru toate, precum să urmează şi să păzăşte în nestrămutare pre la alte oraşă şi tîrgurĭ în ţară, la veniturile ce să folosăsc stăpînĭĭ, pe care le aŭ hotărîte prin domneştĭ hrisoave,—măcar din unele venituri obicĭnuite, şi iarăşĭ din unele de acele venituri maĭ cu uşurinţă, spre neîngreoiare acelor ce aŭ a le da, şi cu adaogire din altele neobicĭnuite la acela loc; care s'aŭ chibzuit a fi, nu numaĭ de vre o îngreoiare, dar maĭ vîrtos pricinuitoare de maĭ mare înlesnire la tot norodul de obştie, — ferindu-să cu totul, eĭ şi dobitoacele lor, de acele supărătoare glodăriĭ la întrare, trecere şi eşire [din] acel tîrg în toate drumurile cele marĭ ale Ţinuturilor ce să unesc acolò. Spre care a lor de la noĭ miluire şi cuprindere de agiutor la obştească cutie a tîrguluĭ, ce are purure a să păzi la unul din epitropĭ, supt peceţile celorălalţĭ epitropĭ şi a cîţĭva din fruntaşiĭ tîrgoveţĭ, alăturată şi cu condică de luaturĭ şi daturĭ, ales-am Domnia Mè, din însuşĭ veniturile hotărîte prin domnescul nostru hrisov de a să luoa dintru acel tîrg de cătră Luminare Sa Domniţa noastră, aceia ce s'aŭ socotit, şi altele ce s'aŭ maĭ adaos, şi, hotărînd, rînduim: ca de acum înnainte obştească cutie al acestuĭ tîrg în vecĭnică nestrămutare să aibă aceste maĭ gios însemnate venituri. Adică:

1. Întăĭ vînzarea vinuluĭ, a rachiuluĭ şi a horelceĭ să fie slobod de obştie la toţĭ tîrgoveţiĭ de loc, fără să plătească vre un ban la cutie tîrguluĭ; iar streiniĭ ce vor aduce de afară în tîrg de vînzare vin, rachiŭ saŭ horelcă, nu sînt volnicĭ a face vînzare măruntă, cu păharul, saŭ oca, decît numaĭ cu dăridicata, la ceĭ ce vor avè trebuinţă, saŭ şi cu vadra. Şi, cît pentru vin, nu vor fi supăraţĭ a plăti nimică la cutie, iară pentru rachiŭ saŭ horelca ce vor vinde în cuprinsul tîrguluĭ pentru alijverişul lor, să aibă a plăti la cutie cîte zăce parale de toată vadra; iar, la vreme iarmaroacelor aducînd vin, rachiŭ saŭ horilcă, şi vînzînd pe cep în meidean, în cîte zile va ţînè iarmarocul, să aibă a plăti la cutie de un iarmaroc cîte patruzăcĭ banĭ de vasul de vin şi cîte un leŭ de vasul de rachiŭ saŭ holercă; iar cu alta maĭ mult nu vor fi supăraţĭ de spre nimine.

2. Al doile, de la negutitoriĭ străinĭ şi alţiĭ la iarmaroace să iae cutia tîrguluĭ cîte patruzecĭ banĭ de o întindere saŭ tărabă, iar la zioa tîrguluĭ de săptămînă, ce s'aŭ hotărît a fi Gioia, să ia cutia asăminea cîte patru parale, iar tîrgoveţiĭ de loc nu aŭ să fie supăraţĭ cu aceasta plată la cutie.

3. Al triilea, niminea din tîrgoveţiĭ de loc saŭ streinĭ care pănă acum n'aŭ locurĭ prinse, nicĭ ştiute de drepte a lor, acolè în tîrg, la uliţe saŭ la mahalale, şi vor vrè acum din noŭ să-şĭ facă casă orĭ dughenĭ saŭ alt acaret

www.dacoromanica.ro

acolè în tîrg, să nu fie volnicĭ a prinde locurĭ și a face binale fără știre epitropilor tîrguluĭ, pe loc slobod a tîrguluĭ, pentru că uniĭ ca aceia aŭ maĭ întăĭ a plăti la cutie tîrguluĭ un filotimon, adică pe stînjînul de loc în curmeziș la fața uliției cîte treĭ leĭ, și pe stînjînul feţeĭ loculuĭ din măhalale cîte șasezăcĭ parale, iar cu alt bezmăn pe binalele ce-șĭ vor face pe acel loc luat în măsurĭ, prin ţîdule iscălite de epitropĭ, în vecĭ nu vor fi maĭ mult supărațĭ, ca și însușĭ toțĭ de obștie tîrgoveţiĭ ceĭ de maĭ nainte statorniciţĭ acolè, în numitul tîrg.

4. Al patrule. De la ţiitoriĭ căsăpieĭ acolè în tîrg, orĭ tîrgoveţĭ de loc de vor fi, saŭ streinĭ, cutia tîrguluĭ să aibă a luoa cîte treĭ zecĭ parale de tot boul și vaca și cîte patru parale de toată oae, capra și mielul ce să vor tăia în cuprinsul tîrguluĭ, iar cu alta cu nimică nu vor fi supărațĭ de spre niminea, și pe aceia purure să se protimisască a fi casapĭ pe care-ĭ vor vinde carne maĭ ieftin la norod, și casapiĭ purure să se așaze prin chizășia tîrgoveţilor de loc, pentru că eĭ sînt îndatoriţĭ a răspunde cînd nu va fi carne bună și cu îndestulare pentru norodul de acolò și pentru trecătoriĭ drumeţĭ.

5. Al cincilea, orĭcarele va voi a face velniţă acole în tîrg, maĭ întăiŭ să plătească cincĭsprăzăce leĭ filotimon la cutie tîrguluĭ, afară de rînduita plată a Visterieĭ, și numaĭ atunce să fie volnic acela a o deschide velniţa și lucra cînd va fi dată domnească voe de obște a lucra velniţile.

6. Al șăsăle, de tot carul și căruţa cu marfă neguţătorească ce va încărca și va descărca acolè în tîrgŭ, să aibă a plăti cărăușul de la sine la cutia tîrguluĭ cîte patru parale de car și cîte doaă parale de căruţă, iar tîrgoveţiĭ de loc ce-șĭ vor rădica marfă din dughenile sale și o duc pre la iarmaroace ca să o vîndă pentru alișverijul lor, și iarășĭ vor întoarce în dughenile lor, nu sînt supușĭ la această plată la cutie.

7. Al șaptele, toţĭ lăcuitoriĭ de pe afară [ce aduc] în tîrg lucrurĭ de vînzare cu cară și căruţe, numaĭ Gioia la zioa tîrguluĭ vor plăti la cutie tîrguluĭ cîte doao parale de car și cîte una pară de căruţă, afară de cele pentru hrana noroduluĭ și lemnele de foc ce vor aduce la tîrg de vînzare. Și pentru cele ce vor aduce cu sloboda, fără car și căruţă, nicĭ la zioa tîrguluĭ, nicĭ în celelalte zile slobode peste săptămînă nu aŭ să plătească nimăruĭ nimică pentru acele, fiind pentru îndestularea de obște noroduluĭ de la acel tîrg. Și, în vreme iarmaroacelor, asămenea, pentru acelea nu vor fi supărațĭ a plăti nimică la cutie.

8. Al optăle. După vechiul obiceiŭ, un șoltuz și doĭsprăzăce părgarĭ aleșĭ dintre haimanalele aceluĭ tîrg să lasă slobozĭ și scutiţĭ de toate havalelele și angăriile ce vor fi asupra altor lăcuitorĭ birnicĭ, iar drept birul Visterieĭ să și-l plătească eĭ de la sine; care șoltuz și pîrgarĭ aŭ să fie totdeauna pentru slujbele tîrguluĭ și spre agiutor la întîmplărĭ a arderiĭ de foc și spre paza tîrguluĭ de oamenĭ răĭ, supt ascultare numaĭ a epitropilor tîrguluĭ.

www.dacoromanica.ro

9. Al nooăle, doăzăcĭ liude oamenĭ streinĭ dăm Domnia Mè voia tîrgoveților a-ĭ aduce de peste hotar, fără bir în țară, după adeverințile dregătorilor marginiĭ țăriĭ, și să-ĭ așăze în vre o mahală a tîrguluĭ; care oamenĭ streinĭ vor fi scutițĭ de toate dările și angăriile Vistirieĭ ce vor fi asupra altor lăcuitorĭ birnicĭ din țară, lăsindu-să slobozĭ spre obștesc folos, pentru facere și ținere podurilor din numitul tîrg, de peste mlaștinĭ și pîrae, în toată vreme, în bună stare, și pentru poslușanie sfinteĭ bisericĭ domneștĭ de acolò; între care pot fi și meșterĭ, chetrarĭ și teslarĭ, și la întîmplărĭ de foc de agiutor, la paza tîrguluĭ; care oamenĭ vor fi pururе numaĭ supt ascultare epitropilor tîrguluĭ.

Pentru ca toate obștețile îndatoririĭ să să poată înplini în cuviincioasăle vremĭ fără a să da cel maĭ mic cusur, prin aceste dar maĭ sus însămnate noaă ponturĭ întru acel al nostru domnesc hrisov, hotărîm și rînduim anume veniturile statornice de a le avè obștеasca cutie a tîrguluĭ în vecĭnică nestrămutare, după chipul arătat de la toțĭ aceia ce să îndatoresc a plăti cutieĭ, spre agiutorire de obște a tuturor tîrgoveților la toate cele de noĭ asupra lor puse îndatoririĭ pentru toată vreme viitoare. Spre care adunare de venituri le hotărîte a cutieĭ tîrguluĭ îndatorim Domnia Mè pe epitropiĭ tîrguluĭ, aceĭ ce să vor orîndui prin obștească alegere a tuturor tîrgoveților, cărora epitropĭ li să încredințează cutie tîrguluĭ, veniturile și toate cheltuielile orașuluĭ, cum și toată purtare de grijă a bisericiĭ domneștĭ și a podurilor ce din noŭ acum aŭ a să face acolò în tîrg cu podele de stejar, și în vreme de trebuință meremeturile lor, spre a să aflà în toată vreme în bună stare, întocma precum și maĭ sus s'aŭ arătat. Și le poroncim Domnie Mè alеșilor și orînduițĭ epitropĭ ca în toată vreme să fie cu privighere și silitorĭ a să păzi și a să ținè pe lîngă aceste și toate bunele orînduele și a să afla toate în bună stare precum să hotărăște și să rînduește prin acest al nostru domnesc hrisov, păzind întru toate și cumpăna dreptățiĭ și ferindu-să de voe veghetă și intires, spre a nu să întămpla cè maĭ mică păgubire la folosul obștesc al orașuluĭ și al norodului lăcuitorĭ, și să ție condică curată de luaturĭ și daturĭ, adică pentru cîțĭ banĭ le vor întra la cutie tîrguluĭ în fieștecare vreme, atît de la tîrgoveți, cît și din hotărîtele venituri a cutieĭ, și pentru cîțĭ banĭ și la ce anume să vor cheltui spre obștesc folos, și, din șasă în șasă lunĭ, la fieștecare giumătate de an să fie datorĭ epitropiĭ de a aduna la un loc pe protopopul Ținutuluĭ ce va fi după vreme, pe preoțiĭ bisericiĭ domneștĭ și pre ceĭ maĭ de frunte tîrgoveți de toată stare și nație, înnainte cărora prin cercetare să-și încheie sama de luaturĭ și daturĭ. Care, după încheere sămiĭ pe șasă lunĭ, să și iscăleasсă în condică acè samă a epitropilor, și, păzind epitropiĭ întru toate cu desăvîrșire dreptate și datoriile epitropieĭ lor, vor rămînè și de-a pururе în neschimbare din epitropie. Iar, dacă, din potrivă, să vor dovedi cu urmărĭ înpotriva datorieĭ lor, și, pentru răŭ intires al lor, pricinuitorĭ de păgubire folosuluĭ

www.dacoromanica.ro

obștesc, de care înștiințîndu-ne, atuncea uniĭ ca acia, nu numaĭ vor fi lipsiți din epitropie, dar încă și strașnic să vor pedepsì, maĭ pre urmă și cu lipsire de însușĭ averile lor, făcîndu-să toate obștestĭ, ale cutieĭ orașuluĭ, fără a li să priimi vre un cuvînt de îndreptare, ca unor următorĭ împrotiva obștesculuĭ folos. Asupra dar tuturor acestor maĭ sus zisă, cuprinsă și hotărîte, hrisovul acesta al Domnieĭ Mele să fie sfintelor dumnezeeștĭ lăcașurĭ, numite bisericĭ, schitul din Codrul Iașilor, de asupra Socoliĭ, ce este mitoh al mănăstiriĭ Sfîntuluĭ Spiridon din Eș și bisericiĭ domnestĭ din Tîrgul-Frumos, de întăritură asupra loculuĭ țariniĭ și a veniturilor hotărîte prin hrisovul Domnuluĭ Mateĭ Ghica Vvod din aniĭ 7263, și de miluire și veșnică afierosire asupra hotărîtuluĭ venit, din locul lăsat de imaș tîrguluĭ, ce l-aŭ avut lăcuitoriĭ tîrgoveți în stăpînire lor, și maĭ înainte, până la aniĭ 1811, fără nicĭo supărare de spre nimine și fără a plăti cuiva vre un ban pentru pășunare vitelor lor în imașul tîrguluĭ. Care venit acum de noĭ să face statornic la numitele bisericĭ, ca să-l plătească pe tot anul tîrgovețiĭ de la sine, numaĭ pentru pășunare vitelor lor, iar lăcuitorilor tîrgoveți tuturor de obștie uric de danie și întăritură vecĭnică pe vetrele numituluĭ tîrg, cu toată lăcuința lor ce să află acum, și orĭcît să va maĭ întinde și de acum înnainte, și pe locul imașuluĭ nedespărțit de vetrele tîrguluĭ, precum s'aŭ arătat, și asupra bunelor așăzate rînduelĭ, și asupra veniturilor cu care s'aŭ cuprins spre agiutorire la cele ce de către noĭ sînt îndatoriți pentru de-a purure lor și clironomilor lor din neam în neam, statornic, neclintit și nerășuit nicĭodinioară în vecĭ. Care, spre întocma urmare și lucrare, întărindu-să cu a noastră domnească iscălitură și pecete, poroncim Domnie Mè dumitale Vel Logofăt de a să aduce la înplinire și prin domnestile noastre cărțĭ a să orăndui cercetătorĭ la fața loculuĭ, precum maĭ sus hotărîm și dumitale Vel Vist. să se facă domnestile noastre cărțĭ de publicație, pre la toate Ținuturile, spre înștiințare tuturor negutitorilor și lăcuitorilor de obștie, pentru hotărîta zi a tîrguluĭ de săptămînă și pentru hotărîtele iarmaroace de preste anŭ, anume la zile de sărbătorĭ însămnate, cum și pentru bunele așăzate rînduelĭ și pentru veniturile obștestiĭ cutiĭ a tîrguluĭ, să să facă ponturĭ întărite cu pecete Domnieĭ Mele, spre obștească înștiințare a tîrgoveților și a tot norodul ce să vor aduna la acel tîrg, spre alejveriș. Scriindu-să și osăbită poroncă către dregătoriĭ Ținutuluĭ de a le pune și în lucrare, și pentru ca să fie de-apururea cu privighiere de a să păzî întru toate întocma precum să hotărăște, dînd dumnealor în toată vreme și cuviinciosul agĭutor orînduiților epitropĭ spre a le săvîrși și a le înplini toate îndatoririle lor, în cuviincioasele vremĭ. Poftind dar Domnia Mè cu dragoste și pe alțĭ frațĭ luminațĭ Domnĭ, pre care Sfîntul Dumnezeŭ în urma noastră îĭ va dărui cu Domnie acestiĭ țărĭ, orĭ din neamul nostru, saŭ din alt neam, strein, să nu strice această miluire și danie,

www.dacoromanica.ro

ce cu dreptate s'aŭ făcut de către noĭ, spre întemeere acestuĭ vechiŭ oraş domnesc, precum nicĭ noĭ n'am stricat ale celor maĭ d'inainte de noĭ luminaţĭ Domnĭ ce aŭ stătut după vreme, ce maĭ vîrtos să întărească cu adaogire, spre a Domniilor Sale cinste şi veciniică pomenire. Scrisu-s'aŭ hrisovul acesta la Scaunul Domnieĭ Mele în oraşul Iaşiĭ, prin alcătuire credincios boeriuluĭ nostru Constandin Leondari biv Vel Sulgeriŭ şi logofătŭ de taină al Divanuluĭ Domnieĭ Mele, în anul al treile al ceĭ de al doile Domnie al noastră la Moldavie, şi s'aŭ dat la aniĭ de la Mîntuire Lumiĭ 1815, Septemvrie 5.

[In copie :]

Locul peceţiĭ gospod.

Noĭ SCARLAT ALEXANDRU V^vd.

S'aŭ posläduit copie aceasta cu condica Divanuluĭ, şi este întocma.

De mine s'aŭ alcătuit întocma după poronca şi hotărîrea gospod. Costandin Leondar Sulger, logofăt de taină.

No. 26. Judecătoria Ţănutuluĭ Cărligăturiĭ.

Pentru că copia aceasta, numerărisită în No. de [16] file, posläduindu-să din cuvînt în cuvînt, şi fiind întocmaĭ după cè adevărata copie încredinţată de Divan la anul 1815, Dechemvrie 18, după cererea ce aŭ făcut toţĭ lăcuitoriĭ acestuĭ tîrg, s'aŭ încredinţat cu iscăliturile cîlenurilor şi punerea peceţiĭ giudecătorieĭ acestuĭ Ţinut. 1832, Dechemvrie 3.

Gheorghii iconom Camenar. IOAN STRAT Paharnic.

Locul peceţiĭ Ţinutuluĭ Cîrligăturiĭ.

Director, COSTANTIN PASCAL.

www.dacoromanica.ro

II.

DIN VIEAȚA MOȘNENILOR VIERI AI ȚINUTULUI SĂCUIENILOR

Intre județul Prahova și județul Buzău (1) a dăinuit multă vreme un județ intermediar al Săcuienilor («sud Saac» în slavonește), locuit, cum se vede din chiar numele său, maĭ ales de Români de peste munți, de Mocani coborîți din Săcuime (2). Incepură cu stâne statornice așezate pe aceastălaltă clină a munților, apoĭ întemeiară sate, până ce, pe valea Teleajenuluĭ, pe valea Șcheilor, ei îșĭ avură Ținuturi întregi și căpătară în Vălenii-de-Munte, unde erà și vama Săcuienilor pentru carăle ce treceau pe la Ceraș spre pasul Buzăului (3), centrul așezărilor lor. Până astăzĭ portul lor, graiul lor cu labialele schimbate, numele lor, curat mocănești, proverbele lor, firea lor deosebită arată de unde a pornit această energică și stăruitoare poporație.

Vieața lor se deosebește dela o vale la alta. După aceste osebiri ea trebue și studiată. Cei din partea apuseană a județului Buzău de astăzi se făcură cu vremea vieri. Un șir de acte ce am găsit în stăpânirea doamnei Speteanu din Valea Șcheilor poate servì pentru

(1) După Mihai Cantacuzino (v. mai jos) Săcuienii ar fi trecut, spre Răsărit, până în marginea Moldovei. E o greșeală. Plășile erau a Câmpului, a Tohanilor, a Cricovului, a *Podgoriei*, a Scăienilor, a Teleajenului, «de spre Buzău» (Fotinò, Ἱστορία τῆς πάλαι Δακίας, Viena, 1813, III, p. 202 și urm.). Pela 1800 cuprindeà și Bucovul.

(2) Cf. Unguri, Ungureni, locuitori dintre Unguri. Un al doilea rând de coloniști, Ungureni, vin pe la 1800. De aici Mânecii-Ungureni pe lângă cei Pământeni, și Ungurenii din Fântânele, cari arată la 1800 cum au venit din «Țara Ungurească» «pe moșiia uniĭ Mariĭ Șătrăresiĭ Giurgiuchioaeĭ», cu 6 zile de clacă pe an și dijmă, cu voie de fân și vie (20 parale de pogon, 4 parale de «nume» și odăi de oi, dând 6 miei pe an, toți); *Studii și documente*, V, pp. 529—30, no. 23.

(3) «Istoria Țerii-Românești», tipărită de Tunuslii (a Banului Mihai Cantacuzino), cap. LIV.— Pe Teleajen sus erà vama Drajnei, foarte veche (Bogdan, *Relațiile Țerii-Românești cu Brașovul și Țara Ungurească*, București 1905, p. 206). — V. întinderea județului în lucrarea lui Mihai Cantacuzino, cap. LV.

www.dacoromanica.ro

a ne aduce înainte viața lor, încă din veacul al XVII-lea până la începutul epocei de nouă organizare, distrugătoare pentru trecut, a Regulamentuluĭ Organic.

I.

Cel mai vechiu din aceste acte e unul din rarele hrisoave date de Nicolae Vodă Pătrașcu, fiul lui Mihaiu Viteazul, care întitulează pe tatăl săŭ numai «Domn al Ardealului și al Moldovei»: МАСТИЮ БЖІЕЮ Іѡ Никола Воевода и гснь всѣе земле Ѹгрѡвлахіеское, снѹ великаг и прѣдобраг Іѡ Михаил Воевода и господарь всѣе земле арделски и молдавски (1). Datat: Târgoviște, Iulie 7108 (1600), el cuprinde o danie către Vladul din Brănești.

La 2 Maiu 7152 (1644), Văsăiu și fratele săŭ Oprean cumpără patru stâne dela *Sarul* (2). Marturii poartă nume interesante. Găsim pe Gheorghe Părtoc din Șchei, pe Stan Balomirescul, pe Neagul Pătlac, pe Grama, pe Tudosie, pe Dragomir Ager, pe Radu Dogan. Scrie «Neagulŭ i pp. Tudosie».

La 17 Iunie 7159 (1651) Mateiu Basarab întărește o ocină unui nepot al bătrânului Sarul, Gavrilă Diaconul, fiu al luĭ Bodea: «Gavrilă Diaconulŭ, fečorulŭ Bodeĭ, nepotulŭ Saruluĭ celuĭ bătrănŭ dinŭ satŭ dinŭ Șcheaĭ, dinŭ județulŭ Saacŭ». O luase «Sarulŭ celŭ bătrănŭ, moșulŭ luĭ Gavrilă Diaconulŭ, de la Neagoe Ureache», pentru 1.900 de aspri gata, cu aceste hotare: «dinŭ valea Istăuluĭ până la valea Purcăreațelorŭ, alăturea cu hotarulŭ Doamneĭ Neagăĭ». Observăm că acest hotar al Doamnei lui Mihnea Turcitul (3) apare și în alte acte: până astăzi numele soției Domnului nenorocit, silit a-și lepădà legea și a-și părăsì familia pentru a fi Mehemed-beg, trăește în amintirea poporuluĭ de pe aceste locurĭ.

Altă parte de moșie o luase Sarul dela socrul său Stanimir Târziul: «i-aŭ fostŭ datŭ Stanimirŭ Târziulŭ zeastre ginere-săŭ Sarulŭ». Acesta cumpără, pe lângă stâna pomenită maĭ sus, ocină în Cărunți. Alt pământ îĭ vine «de la popa Necula, pentru o pradă». Ba chiar Sarul se întinde și în Ialomița de azi, la Urziceni, pe atuncĭ în Pra-

(1) Marturi: Dumitru Vel Vornic, Miroslav Vel Logofăt, Andronie Vistier, Ioan Spătar, Stroe Stolnic, Șerban Păharnic, Radul Vel Postelnic. Scrie Radu.

(2) Numele se întâlnește și într'un act dela Mihaiu Viteazul; «Analele Academiei Române», XX, p. 457. «Sarul di în Șchiiai», apare și într'un act românesc de pe la începutul veacului (*Studii și documente*, V, p. 526, no. 1).

(3) V. *Contribuții la istoria Munteniei*, în «Analele Academiei Române», XVIII.

www.dacoromanica.ro

hova: «dinŭ apa Prahoveĭ până la Călmăţuiul Boldeştilorŭ». Se pomeneşte şi un alt fiu al Bodei: «Dumitru Şurli, fečorulŭ Bodeĭ dinŭ Şcheaĭ», apoĭ un Ulea. Acum se face şi cea dintâi menţiune a *viilor:* «unŭ pogonŭ şi o cedvărtă de vie» din ale lui Sarul, cel dintâiu deci printre aceşti moşneni acaparatori, prin «zestri», «prăzi», cumpărături şi orice alte mijloace (1).

II.

Mai sus de Valea Şcheilor e satul de moşneni *Budureştii,* urmaşii lui Budur sau Budură. In 7142 (1633—4), Mateiu Basarab întăreşte luĭ Dan Botuşariul şi lui Dumitru ocina din acel sat, cumpărată dela Ilie Postelnicul şi soţia lui Duspina şi dela fiii lui «Şărbu dinŭ Mănesti», marturi fiind Avram Logofătul, Neagoe Ciorânga, Prăciul (Pârciul), Gherghina, Dragul Fătuiucului (2). La 2 Decemvrie 7153 (1654), acelaş Domn întăreşte altă cumpărătură dela Duspina, în acelaş sat, făcută de Mălaia şi Şteful. La Bănesti vinde în sfârşit, la 15 Decemvrie 7176 (1667), «Savaa den Valea Petreĭ».

In Valea Şcheilor chiar vânzarea de vii urmează. La 13 Maiu 7175 (1667), «Caple fata luĭ Gherghe Părtocŭ celuĭ micŭ» vinde lui «Căzanŭ snă Manea Čauşŭ otŭ Fef[e]leĭ» două pogoane de «ţelină cu culigătoare înŭ costă», lângă viile lui «pe hotarulŭ Şcheilorŭ».

Vii, rachieri apar în actul din 13 Iulie 7187 (1679), în care se află şi nume speciale pentru pământurile cu viţă:

«Să să ştie friţala *(sic)* moşiia hotarălorŭ Horboenescu, partea popi luĭ Vintilă şi a frăţini-săŭ, pop[i] luĭ Stoianu, şi a nepotă-săŭ, luĭ Stanŭ Ţiganu.... Drumu Buzăuluĭ..., lacra a dooa..., lacra a treia..., lacra popil[or]ŭ..., peste apă lacra nooă..., luĭ Paise..., partea luĭ Stanŭ pă lăngă Teofanŭ monahŭ..., lacra spre rachierŭ..., lacra spre biricŭ..., unŭ pământŭ care stă casa popi luĭ Stoianŭ... O funie jumătate..., 60 pog[oa]ne de ţalină la Ivanŭ podg[oreanulŭ], parte popilorŭ... Calia Varuluĭ... Unŭ pământŭ care ţine popa Tudorŭ... Viile luĭ Bogdanŭ... Valia Făneţilorŭ... Lăngă Gonţia... Peste Calia Varuluĭ... Unŭ pământŭ de la Stoica čauşŭ... Cančulŭ brat Cărsti... Unŭ pământŭ care

(1) Actul e tradus «pre limba românească... la şcoala domnească cea slovenească, la S[fea]tăiĭ Gheorghie celŭ Vechiŭ», de «Floru iereĭ, dasc., slov.» şi recetit la 1794 de Costandinŭ dasc. slov.».

(2) Şi traducere de «Costandinŭ dasc. slov. la şcoala slov. S[fe]tăiĭ Gheorghie celŭ vechiŭ, u Bucureştĭ».

www.dacoromanica.ro

ţine Gorganŭ... Sfoara care amŭ trasŭ, care moşie trasă dinŭ drumŭ înŭ josŭ fost-aŭ», etc.

Bodea al popei Gavril din Şchei se întâmpină şi la 17 Aprilie 7193 (1685), când «Chirtopŭ sinŭ Chirtopŭ otŭ Călugăreanĭ — alt sat mai sus spre munte — dă pentru o datorie «Bodeĭ fečoru popeĭ luĭ Gavrilŭ otŭ Şcheĭ» moşia lui de acolo, «înŭ care să chiiamă Măneasca». Martur e «popa Radu otŭ Ruşĭ», iar scriitor «Şărban Logf. i sinŭ Opriĭ părc. otŭ Ruşĭ».

De pe la 1700 (72...), e actul datat 10 Iulie, prin care moşnenii din Şchei arată că a venit la ei pentru dijmă popa Tănasie fiul popei Gheorghe dela Fântâna Boului:

«Adecă noĭ, moşneaniĭ din Şcheaĭ i dinŭ Tohanĭ dat-amŭ ačastă a noastră adevărată scrisoare... la mâna Sfinţii Sale părinteluĭ popa Tănasie snŭ popeĭ luĭ Gheorghie otŭ bisearica Fântăni-Bouluĭ precumŭ să să ştie că, viindŭ Sfinţia Sa aič la noĭ, în Şcheaĭ, să-şĭ ia dejma de pâine şi de altele ce s'arŭ face partea de moşiia ce are aicĭ»... Are la Vlădeasca 116 stânjenĭ, «o funie cu dumnealuĭ Costandin Pitariulŭ Corbesculŭ», la Măneasca 19. «Iarŭ, după întâmplare fiindŭ Sfinţia Sa în gazdă la dumnealuĭ Căpitanulŭ Ilie Conţesculŭ, i-arŭ fi peritŭ ghiozdanulŭ cu cărţile domneşti..., şi, bănuind popa Tănasie pe Radu, li-arŭ fi luatŭ elŭ, pentru čač săntŭ... hotarŭ, şi ne-aŭ pusŭ mare [jurămîntŭ]» (rupt).

Intre aceştĭ moşnenĭ câştigă încă de pe la 1700 o mai mare însemnătate neamul *Ciocârdia*, băştinaş, pe când neamul Sarului, stăpânitor peste multe petece de pământ, erà venit de aiurea. La 5 Decemvrie 7202 (1693) «Dobre Cĭocărdie otŭ Şcheĭ», cu fiii, Gherghe, Podobaia, Dobre, Antonie şi Radul, dă «popeĭ Raduluĭ şi priotesiĭ» 12 stînjinĭ «pe hotarulŭ Scorţescu»,— marturi fiind: «Dionisie călugărulŭ platnicŭ, sinŭ Podobaia, Cărstea Cĭocărdiia otŭ Şcheĭ, Radu Vor[ni]c».

In 7207 (1699), Iunie, un act al luĭ Constantin Vodă Brâncoveanu ne arată ca nou proprietar, prin cumpărături, pe popa Radul ot Drăgăneşti. El iea 8 pogoane de vie «acolo unde se chiamă Dealulŭ Scurtescu», dela acelaş «Dionisie Călugărulŭ, ce s'aŭ chematŭ înŭ mirenie Dobre otŭ Şcheĭ». Moşia fusese aleasă de «Ion Căpitanulŭ, Mateĭ Amăranulŭ, Cărstea vătafulŭ otŭ Dohanĭ (= Tohanĭ), Dumitru Pah[arni]c Boziianulŭ, Stoica Popesculŭ, Dobre Ţeţeica, Radulŭ Căpitanulŭ Boziianulŭ», ş. a. (1).

(1) Copie la «şcoala domnească otŭ Sfînt. Gheorghie Vechiŭ dinŭ Bucureştĭ, Chiriţă dasc. slov[enescŭ]».

www.dacoromanica.ro

III.

Până atunci în părţile Şcheilor se întâlnesc având pământuri: vechi moşneni, popi şi călugări, ostaşi din rândul Roşilor (1), cu sutaşii lor în frunte şi, prin Corbeni, Conţeşti, — aiurea Merişani, Bilciureşti, Bucşăneşti, — apar, ca primejdioşi concurenţi, şi boierii de frunte ai ţerii, cari pretutindeni aiurea îşi întinseseră stăpânirea.

Viile încep a se pune în locuri de pădure tot mai mult. Astfel, la 10 Iulie 7211 (1703), «Cărstea părcălabulŭ, de înpreună cu fečoriĭ meĭ otŭ Şcheĭ», dă zapis lui popa Crăciun «şi a coconilorŭ Svinţii Sale» pentru «pădure ca să facă vie», «de înŭ besearecа Şcheialor înŭ susŭ, însă pre hotarulŭ Domniĭ Langăĭ *(sic)*, în laturea cu hotarulŭ Şchiailorŭ», marturi fiind Manea sin Crăstei, unchiaşul Toma, Dragomir Logofăt sin Crâstei pârcălab («păr.») din Şchei, Dionisie călugărul, iar scriitor: popa Dobre, al Şcheilor.

Hotărnicie între boieri şi ceilalţi toţi la olaltă întâmpinăm întâiu la 30 Decemvrie 7214 (1705). Diicul Vel Logofăt, Şerban Vel Vornic, Radu Izvoranu Vel Stolnic, Şărban Prisiceanu biv Vel Comis, Stroe biv Vel Pitar hotăresc astfel pe Mihaiu vtori Postelnic fiul lui Vintilă biv Vel Ban Corbeanul, acuma răposat, şi moşnenii următori: «Ivaşco care ţine pre Siica, femeia Cărstiĭ sutaşulŭ otŭ Şchiaĭ, şi cu Cazanŭ diiaconu, i Rafailŭ călug., cu frate-săŭ Mihăilă otŭ tamŭ, i Stanŭ diiaconul, i Cărstea Comişălŭ otŭ Tohanĭ, şi alţĭ moşnenĭ otamŭ» (2).

Aici însă, în acest Ţinut apărat şi singuratec, numărul moşnenilor, calitatea lor militară, câştigul viilor îi apărară de pieire. Doamna Marica a Brâncoveanului îşi luă însă loc la Bucureşti, şi vedem 12 boieri, împreună cu Costandin vtori Portar, alegând şi «pietrind» la Bucureşti cumpărăturile ei, ale fratelui, Pană Vel Comis, şi ale lui Chirca Postelnic Rudeanul, dela Mateiu Păharnicul şi Costandin Păharnicul, Popeşti. Chiamă «Buzăiani şi Brăneşti», cercetează «cartea de alegere a boierilor celor bătrînĭ aĭ Popeştilor şi luĭ Ilie Vorniculuĭ din Corneştĭ». Se pomenesc: «megiaşi din Buzoanca, Stan Crasta-

(1) Un Sima Roşul «ot Buzeŭ», un Stanciul Roşul «ot Bozeianĭ», în judeţul Săcuienilor la 1660 *(Studii şi documente*, V, pp. 527—8, no. 14). Acolo sunt acte privitoare la Bozieni şi Bucşani. Un ceauş *(ibid.*, p. 527, no. 11), un căpitan, un iuzbaşă în aceeaş epocă *(ibid.*, p. 528, n-le 17, 19). Apar şi călugări cu familie *(ibid.*, no. 16*)*.

(2) Copie din 1766.

www.dacoromanica.ro

vete, poalele Deznealuĭ [=dealului] Pobreajiĭ, movila luĭ Știrbeĭ, drumul Fîntinelilor, Vadu Domnesc». Numai la 21 Septemvrie 1763 apare Pârvu Cantacuzino Vel Vornic dând carte de judecată «Lambiĭ ce zice că trage birŭ la mazăli dinŭ sudŭ Saacŭ», în proces cu «Manolache ce ține pă Mariia Dămbovičanca», pentru vii «la podŭ, pă Valea Șchieilorŭ». Dar atât Lamba, cât și Dâmbovicenii sunt moșneni, și boierul cel mare se înfățișează numai ca judecător. Apoi la 20 Iulie 1797 Costandin Movilă Medelnicer și Mihaiu Greceanu biv Vel Șătrar hotărnicesc la «Cărunțiĭ de la Scheĭ» «partea a dum. Cluceresi Andreeni Corbenciĭ i a moșnenilor Cărunțiĭ, ce o didese Mateĭ Ciocîrdiia i Dumitrașco Drăgulinescu i Stanŭ Urlățanŭ și cu cetași lorŭ schimbŭ pentru altă moșie a dumnealuĭ bivŭ Velŭ Banŭ Nicolaie Brîncoveanulŭ» (1).

Mânăstirile nu răsbat nicĭ ele, ori lasă viile lor tot în seama moșnenilor: astfel, la 30 Octomvrie 1785, «Stroe Mazălulŭ otŭ Ionoteștĭ» iea viile «Vlădicăĭ de la mănăstirea Sfinților Apostolĭ dinŭ Bucureștĭ, arhimandritulŭ Prea Sfinția Sa chirŭ Grigorie», cu îndatorire de a răspunde un taler «dinŭ tomnă înŭ tomnă, cândŭ va venì omulŭ mănăstiri(2)». Tot așà, la 16 Fevruarie 1790, Grigorie dela mânăstirea bucureșteană Stavropoleos, martur fiind dicheul Mitropoliei Ilarion (Ἱλαρίων δικαῖος μαρτιρῶ. Ὁ Σταυροπόλεως Γρηγόριος) dă viea mânăstirii în seama lui Ghinea Speteanu: «să o lucreze și să o facă roditoare; care pă fieșcare anŭ, pentru pământŭ, să plătească la mănăstire po tl. unulŭ de pogonŭ, otaștină, după învoiala și așăzământŭ ce aŭ făcutŭ».

Moșnenii și boierinașii din mijlocul lor fac schimb de pământuri, maĭ ales cu vie, și maĭ departe. Astfel, la 5 Decemvrie 7222 (1713), «Stanciu log. otŭ Drăgănesti» vinde luĭ «Dragomirŭ otŭ Șcheaĭ» 3 pogoane de «cedvărțe», cu câte 7 taleri pogonul. «Stana soțiia luĭ Stanŭ sinŭ Totoiulŭ» dă în 1713—4 nepotului Nagoia viea «la podŭ». Soră a lui Cârstea Ciocârdia, ea dăruise alt pogon bisericii acestuia: «Unulŭ l-amŭ închinatŭ la biserica frățini-miiaŭ Cărstiĭ Ciocărdi..., lucrat și mâncatŭ». La 26 Martie 1714, înaintea luĭ Neagoe fiul luĭ Rafail călugărul din Drăgănești, a lui Dan fiul popei Dan din Șchei și a grămăticului Dumitru, «Tănasie, înpreună cu frate-mieŭ Radulŭ,

(1) Ștefan Văcărescu iea loc la Negovani, «lângă mănăstirea Șcheaul» în 1751 *(Studii și documente*, V, p. 497, No. 68).

(2) Marturi: doi din neamul Scaunu, un Sălcianu și Dobra Logofeteasa.

www.dacoromanica.ro

fečorii călugărului Cervenie otŭ Călugăreniĭ», vinde luĭ Dobre ot Uleşti vie «în dealulŭ Şcheailorŭ», arătând şi ce aşezare, ce unelte cuprinde: «casa, cu coretŭ cu totŭ, cu tescŭ, cu 2 puteni». La 15 Octomvrie 7224 (1715), vânzarea de vie se face «popeĭ Daruluĭ» şi fiului său Ion. Popa Darul împrumută cu zălog şi se alegeà la urmă cu un adaus la vie: astfel la 8 Aprilie 7228 (1720), Petrea cŭ nepotul său «Stanŭ snă Ţalapie» — Celebì, foarte vechiu nume, din veacurile al XV-lea şi al XVI-lea, la început, — împrumută dela el, de faţă cu monahul Rafail şi cu un cupeţ, cel dintâiu negustor ce se află în aceste acte, Radul. «Şi amŭ datŭ bani la vinŭ, 30, de adălmaşŭ pentru zapisŭ, cari i-aŭ datŭ popa Darulŭ».

O interesantă hotărnicie, prin aceea că dă numele boierinaşilor strecuraţi aicea şi ale căpeteniilor de ostaşi dintre moşneni, precum şi unele indicaţii nouă asupra măsurilor, originale — am găsit sus: lacra—e cea din 15 August 1721: O fac Chirca Rudeanul — viitor boier mare—ca simplu Postelnic, Căloian Căpitanul ot Buzău, Savva Ceaşul Spătăresc, aghiotantul Spătarului, Zaharia cel Bătrân şi doi portari, «fiindŭ luaţĭ dă Dragomirŭ Ceaşŭ şi dă Manea frate-săŭ şi dă Ivaşco sutaşulŭ». Se fac «treĭ trăsurĭ»: «Aŭ găsitŭ noă codrĭ; însă să să ştie şi codru dă căţĭ stânjenĭ este, înŭ lungŭ stăn. 150, şi înŭ latu stăn. 80 (1)».

Vânzări la Şchei urmează. La 20 Iunie 7247 (1739), «Anghelŭ sinŭ Costinŭ» vinde «frateluĭ Leacăĭ» nişte «părăgini», la Dealul Şcheilor, dela «Radulŭ Pusderescu i de la frate-său, Duminecă» — nume pe care l-am întâlnit numai ca traducere a Italianului Domenico —, şi anume tot «la podŭ», marturi fiind: Dobrea sin Roman, *Lanba*, Toder călugărul şi un *călăraş*, Stoica. Popa Darul murise pe la 1741, şi la 29 Iunie din acest an fiul său, popa Ion, din satul Netoţi e în judecată cu «Stanŭ sinŭ *Ţalapie* otŭ Focşanĭ», care i-i dator 32 taleri negustorului Ştefan, şi zălogeşte la el *o vie*, înaintea *ispravnicului*, care apare acum întâiaş dată: «Alexi Velŭ Cluč. za Arie, ispravnicŭ Săcuenilorŭ».

Călugării, diaconii, preoţii din aceste părţi nu erau decât uneori în legătură cu o mânăstire saŭ biserică. De obiceiu apar ca ţărani, mai ales moşneni, cari prin hirotonisire sau prin îmbrăcarea shimei

(1) Copie din 1837.

www.dacoromanica.ro

monahicești își căpătau anume privilegii de dare și o considerație *mai mare din partea organelor* Cârmuirii. Intr'un act din 4 Fevruarie *1750 numărul clericilor cari fac o afacere* de pământ e covârșitor: «*Tofilŭ călugărulŭ otŭ Șcheĭ*» și «*Bratco* sinŭ Tofilŭ călugărulŭ», «popa Stanču otŭ Scheĭ» fiind martur, fac danie «popi luĭ Costandinŭ zedŭ Mihaiŭ Florescului» 2 pogoane și jumătate. Marturi sunt «Bala călugărulŭ otŭ Scheĭ, Radulŭ Găvăneanulŭ» — din Găvanele Buzăului —, «Ionŭ Pușcașulŭ», iar cel ce scrie e «popa Negoiță otŭ Valea Șcheilorŭ». Actul e interesant și prin numele sau proformele de nume rare ce cuprinde: Condița, Tudoara, Gherghina, Nigolia, Drăgulin.

In toamnă, la 3 Octomvrie, doi preoți, ca vecini, «popŭ Bada, popa Radulŭ», pârăsc pe Stoica pentrucă nu «lasă să lucreze, la ispravniculŭ județuluĭ». La 25 Aprilie 1764 un preot trece viea pusă de dânsul la Valea Șcheilor unui ostaș. «Eŭ popa Mihailŭ denŭ Scheĭ» vinde «luĭ Soare Causŭ denŭ Gherghița» 2 pogoane și jumătate de «vie pusă de mine..., de la unŭ Stoică ce aŭ fostŭ nepotŭ luĭ Costinŭ călărașŭ denŭ Gherghiță», marturĭ fiind Lamba — adeseori pomenit aici, — Dragomir, Costea, Dumitru, Neculaiu și Cărstea, tot din Șchei de sigur.

Mizileni, din vecinul târg, numit așà pentrucă erà un «menzil», saŭ «mizil», o stație de poștă pe drumul mare ce tăià în curmeziș Țara-Românească, încep a se amestecà pentru vinuri în trebile popilor, militarilor, mazililor și moșnenilor pe acelaș timp. Astfel cunoscutul Lamba, «Lanba mazălulŭ», cu fiul său, Dediul, vând nepotului «Gavrilă denŭ Mezilŭ», vie la Dealul Șcheilor, «dată de pomană dela mătușa noastră Stana Scăunița, ce aŭ ținutŭ Stanŭ Scaunŭ, de pă cumŭ răspunde». Marturi sunt preotul din Mizil: «popa Stanculŭ otŭ Miz., martur»; scrie un preot din vecini, «popa Mihailŭ», și martur e «popa Pătrașco Florescu», pe lângă «Mancea Scaunulŭ». Aici însă Mizileanul nu e decât tot o odraslă a moșnenilor, strămutat pentru negustorie în târgul apropiat. Tot din Mizil va fi fost băcanul care vinde el un loc rudei sale Lamba, la 21 Octomvrie 1772, «Gheorghe Băcanŭ sinŭ Mihaĭ Botezatŭ»: acesta-l dă unchiului «Lambeĭ maz. otŭ Val. Șcheĭ», cu mărturia popei loniță «otŭ Șcheĭ», a lui Costea călugărul, lui Stoica călărașul și lui Mușat Logofătul, care și scrie zapisul. In sfârșit zapisul din 28 Noemvrie 1802, prin care «Stanŭ Gogoașe Florescu» cu fiii ș. a. dau 6 po-

www.dacoromanica.ro

goane de vie «popiĭ luĭ Costandinŭ» e scris de «dascalu Dimitrache, celŭ grecescu, otŭ Mizilŭ, cu zisa dumnealorŭ».

Preoţii se întâlnesc şi în actul din 17 Octomvrie 7272 (1763), prin care «Comanu sinŭ Stoicăĭ Coposesculŭ» face vânzare «preotuluĭ Stanŭčuluĭ sinŭ Vasile Şŭchea dela Călugăreni» în prezenţa luĭ Nichefor ieromonahul («ierŭ.»). Un călugăr cumpără loc la 30 Noemvrie 7274 (1765), «călugărulŭ Antănŭ», dela «Sima sinŭ Ivanŭ», şi anume «80 pr. de pădure şi patru prăjăni pă valea Crănguluĭ, care pământu mearge alăturĭ cu pământulŭ Zaharii Čauşuluĭ pă dinŭ susŭ». Scrie «popŭ Onofrie otŭ schitŭ», care se pare a fi acel schit dela Şchei, pe locul căruia unul din aceşti moşneni, îmbogăţit prin moştenire, cumpărături şi poate şi încălcări, a făcut apoi o frumoasă biserică de zid, de care va veni vorba îndată.

Pe acest timp (22 August 1769) un zapis pune alături preoţi, moşneni, ostaşi, negustori — cumpărătorul — cu oameni de casă ai Văcăreştilor şi Ghiculeştilor, cari stăpâniau în apropiere. «Popa Mihăilă» vinde «jupânuluĭ Neculiĭ» 4 pogoane, «cezvărte una, cu casă de şăzutŭ, cu masă, cu linu, cu şopronu, cu locu de pimniţă, cu treĭ buţĭ săcĭ, cu tocitoarea, cu curătoare, cu pălnie, cu hărdăŭ, cu cofele, cu teasculŭ, neisprăvitu», pentru 170 de taleri, — «nesilindu-mă nimearea şi cu ştierea tuturorŭ vecinilorŭ», marturi dintre ei fiind «Gh. Logf. de la dum. Radulŭ Văc[ărescu] Vel Vorc., Neculaĭ dascăl. dm. Spăt. Ghicăĭ, Necolaiŭ căpt., Col. Căpt.» şi un Armean; tot un căpitan scrie: «Mihaĭ căpt. agescu».

La 24 Iunie 1770, «Stoică călăraşŭ, nepotulŭ Epuraşu Logf.», vinde «Udriĭ zetŭ eg[umenŭ] Melinte», două pogoane de vie «de ţelină, cu gropile de pivniţă, în susŭ spre teĭ, suptŭ costişulŭ Rupturiĭ, dinŭ moşŭ Melinte înŭ susŭ», marturi fiind: «pop Stančulŭ otŭ Şche[ĭ], popŭ Mareşŭ, Ştefulŭ diiacŭ, Negoiţă vniucŭ egŭ [= Melinte], Liţia, Tatomirŭ, Mihaĭ vniucŭ pop Pătraşco», şi scriitor «pop Pătraşco Florescu». Şi acelaş Stoica iea, în 1771, dela un fiu de ostaş, «Log. Dragulŭ fečorulŭ Raduluĭ Tunariulŭ», 3 pogoane, 3 «cetŭvărţĭ de ţelnă i prăjinĭ treĭ» la «hotarulŭ vădislăvescŭ», «pă lăngă viile Codi diiaconŭ», la «Udrea zet Melinte», la «popa Badea», cu 2 taleri, 90 de bani pogonul; ca marturi găsim pe «Căstea sinŭ popŭ Pătraşco Florescŭ, Mateiŭ sinŭ Anca călugărulŭ, priotesa Costea» şi ca scriitor pe «popa Mareşŭ».

www.dacoromanica.ro

In ce privește celelalte sate, încă la 20 Iulie 7204 (1696), șase boieri aleși de egumenul Teofan dela Bran «și cu 2 portarĭ» aleg hotarul la *Broșteni*. Stricaseră «semnile de spre jiliște..., din apa Istăuluĭ pănă înŭ movila Rușilorŭ». Iscălesc: «Costandinŭ otŭ Năenĭ», sat din sus de Mizil, loc al luptei lui Mihaiu Viteazul cu Zamoyski, — «Dobrotă otŭ Broșcă *(sic)*, Stanŭ sutașulŭ otŭ Văspeștĭ» — din Roșii de Buzăŭ—, «Dančulŭ sutașulŭ otŭ tamŭ, Barbulŭ din Vădenĭ, Tănasie otŭ Finețștĭ, Vladŭ 2 Portarŭ, Zahariia 2 Portarŭ».

Ce avere puteau să strîngă acești mici proprietari de vii ne arată foaia de zestre, din 1772, a Anghelinei, fiica lui Ivan Speteanu, dintr'un neam care se ridică răpede în jumătatea de veac ce urmează. Intre lucrurile pe cari le capătă dela părinți însemnăm: «tivilichie de belacoasă, de lănă de purtatŭ, roche de alăjalŭ (atlaz), de cutnie, de alagà, iminèle, zăbunŭ de lănă de purtatŭ, o pereche de segete de argintŭ, șăre de mărgănŭ, șăre urmuzŭ, șăre robinurĭ, o pla[po]mă, unŭ mindiriŭ, 1 čarșafŭ cusurŭ *(sic)* pe perine, 1 čarșafŭ pe culme, 1 în masă, 6 peșchire lungĭ, 2 iĭ cu firŭ, 2 iĭ cu nisipițŭ, 6 iĭ cu măturĭ, 20 basmale de masă, 1 scoarță de țară, 1 pereche peritare, 1 lichianŭ, 2 ta[le]re de aramă». Foaia de zestre din 29 Ianuarie al aceluiaș an a Dobriței («soriĭ-mi Dobriță»), făcută de «Negoiță Cărlanŭ, mazilo», cuprinde: «o tilovichie *(sic)* de atlăjălŭ cu ialinŭ caconŭ, ünŭ brăŭ nărzlatŭ, 6 iĭ cu mătase, 4 mărămĭ cu firŭ, 4 mărămĭ cu mătase, peschirŭ înprejuru mesiĭ, peschire 2 de obrazŭ, 30 basmale de masă, 14 șărlurĭ *(sic)* de mărgian, 9 șeruruĭ *(sic)* de urmuzŭ, 2 perne mariĭ cu rățele, 1 cerșafŭ de perne, 1 pilotă, 1 scoarță de fămeĭ făcută, păriitare pă pareți». La 1-iu August 1807, foaia de zestre a Ancuței conține: o vie «înŭ dealulŭ Limbiĭ otŭ Mărunți», livezi «înŭ Valea Crănguluĭ», moșie «înŭ Scheĭ, înŭ Gruĭ, înŭ Codru..., pentre viie», vite, «rămătoare», apoĭ «1 roche irbișchirŭ, bateste tulpanŭ, 1 paplomă, perne citŭ», — altele aŭ «fețile de tulpanŭ alesŭ și călăfurile de sandalŭ», — «1 peșchirŭ de obrazŭ, 1 scorță dă patŭ, 1 tavă de Lipsca» și talere de cositor. La 28 Iunie 1812 în sfârșit, «Gheorghi Speteanŭ» dă această foaie de zestre: o vie la Valea Caprei, lângă Radu Polizu și Sima polcovnicul, «1 malotea dă înŭ târgu, ghermesitŭ cu săngeapu și înnăuntru blană de oaie, 1 roche de șamalageà cu antereu eĭ, 1 roche de stambă cu antereu eĭ, 1 roche de irbichirŭ, 1 roche de maniță nouă, 1 tilivichie de belicoasă cu săngeapŭ, 2 cămășĭ voinicештĭ, 1 masă pe masă de coțĭ optŭ, 1 ladă de Brașovŭ, 1 saltea cu lănă, de

www.dacoromanica.ro

pănză leșască, 1 velință de coți dooăzecĭ, 1 cearșafu de pănză, 1 plapumă de citŭ, 2 perne lungĭ cu fulgĭ, 2 perne scurte ipacŭ, 3 batiste».

Bunăstarea se arată și prin darurile însemnate ce se fac la botezuri, ca la boieri, în Moldova: «Amŭ socotitŭ și bine amŭ voitu», scrie unul la 10 Aprilie 1781, «cândŭ amŭ botezatŭ pe finul mieŭ Ștefanŭ, i-amŭ dăruitŭ doao pogone țelină, alăture tot cu viile ce are dela moșu-mieŭ Drogmirŭ Cĭocărdiia, date totŭ de danie la finu-săŭ (fichi-săŭ; în act), și pentru bună credințare amŭ întăritŭ cu iscălitura mea».

Vânzărĭ maĭ găsim: la 18 Noemvrie 1774 din partea lui «Dragoĭ i Stanculŭ, fečorĭ luĭ Danu Copoescu», împreună cu verii lor, «moștenĭ» din Dâmbeni. La 6 Maiu 1776 «popa Neacșulŭ din sudŭ Ialomița» se judecă pentru vie cu «Necula Greculŭ dinŭ București», care o cumpărase dela unchiul lui Neacșu, popa Mihail. La 1783, «Albulŭ uncheașŭ Orbulŭ» se judecă cu «Pătrașco Părcu din Budurești», care se «sforește» la 1784 («amŭ sforitŭ moșiia Budurești»). La 1792 «Ghinea Poturu, mazălu», se judecă pentru pământ cu moșnenii București. El erà dela Vadul-Săpat, din față: moșnenii, între cari Ghinea Speteanu și popa Stanciu Leescul, se plâng că se face rudă cu ei și a luat zapisele dela «un neamŭ alŭ nostru ce-lŭ aveamŭ înstreinatŭ»; porunca de a se *izbrănì* se dă lui Dumitru «Ceauș za Păh[ă]rniceĭ». La 20 Maiu 1794, «Mariia, dinŭ înpreună cu fiilŭ mieŭ Dumitrache, fečorulŭ Stoicăĭ mazălulŭ sinŭ Petre Runcanŭ otŭ Șcheĭ», dă «diiaconuluĭ Costeĭ Florescu otŭ Șcheĭ» o parte din Brănești, martur fiind Dobre Băcanul. La 18 Iunie 1796, «Estrate uncheașŭ și Sima uncheașŭ denŭ Fierbinți» se plâng de Mateiu Ciocârdia pentru un loc în «hotarŭ vădislăvescŭ». La 9 Maiu 1801, «Ionŭ sinŭ Stroe Măcelarŭ» împrumută dela Dumitrache Grecu.

IV.

Răzeși cari pot da astfel de zestri au și nevoi de cultură, și iată contractul pentru tocmirea, la 1776, 21 Noemvrie, a dascălului de școală din Șchei: «Eŭ, Dediul mazilŭ sinŭ Lamba otŭ Șcheĭ, cu zapisŭ mieŭ la mâna Radulŭ dascalŭ otŭ Șcheĭ, precum să să știe că, tocmindu-lŭ eŭ dascalŭ ca să învețe copiiĭ și să fie și pentru paza sfinteĭ bisericĭ, m'amŭ înduratŭ de i-amŭ datŭ 2 pog. de țelină aicĭ în Valea Șcheilorŭ», lângă ale «Frangulii Tunaruluĭ»; mar-

www.dacoromanica.ro

turi fiind: «popa Negoiță otŭ Șcheĭ, popa Mareșŭ otŭ tamŭ, și Ștefanŭ». Radu ajunge preot, și el vindeà aceste locuri la 1-iu Septemvrie 1798.

Cum se făceà gospodăria lor de vie o arată această socoteală, din fericire păstrată, dela 1790.

T. B.	
16,30	6.000 gropĭ scurte, miia po tl. 7, banĭ 30, ce aŭ întrat la pogoane dooă și čozvărte una.
6,30	pă cincĭ miĭ viță, miia po tl. 10, banĭ 30.
10	pusulŭ viţiĭ.
»	sapa întăiŭ de ţelină, pă pogoane dooă, čozvărte una.
6	saape alŭ doilea anŭ.
4,60	saape alŭ treilea anŭ.
2,30	îngropatulŭ pogonuluĭ, po tl. 1.
10	4.000 haracĭ obli vechĭ.
16,90	lucru alŭ doilea anŭ.
16,90	lucru alŭ treilea anŭ.
5,	500 parĭ obli, suta tl. 1.
10	mărăcini garduluĭ.
5	îngrăditulŭ garduluĭ.
15	curatulŭ păduri la aceste 2 pogoane.
30	pivničoara înŭ tălpĭ de plopŭ de nuele, fără de podŭ și învălită cu șovarŭ, înnădită cu șopronașŭ, alăturea, înŭ doo furcĭ dă cireșŭ, și unŭ bordeiașŭ.

V.

Ivan Speteanu se judecă la 10 Aprilie 1779 cu nepotul «Mușatŭ dinŭ satulŭ Spetenĭ», de obârșie, pentru o vie. Ivan o vânduse călugărului Anton, care și «face 480 gropĭ», iar celălalt o iea «cu întoarcere de banĭ». Se pomenește: «Drăghicĭ bratŭ Mușatŭ», iar ca marturi: «Gavrilă Scaunu, Andreiŭ Hodoroiŭ» și diaconul Chirul. La Speteni mai aveau pădure «Ivanŭ și Costache Speteni», și Alexandru Vodă Ipsilanti li-o întărise la 23 Ianuarie (1). Și cu călugărul Anton Ivan urmează o judecată.

Ghinea, fiu, de bună seamă, al luĭ Ivan, iea la 1790, cum am văzut, viea mânăstirii Stavropoleos, cu «otaștină». Insurat cu fata lui

(1) «După condică, Gheorghe Logf.»

www.dacoromanica.ro

Dediul Lambul (1), el fu adus a-și face așezarea de căpetenie în Valea Șcheilor. Și la 1793 el face cumpărături înaintea lui Andreiu Măcelar și lui popa Radu ot Fântânèle, fiul lui popa Ștefan ot Șchei. Ca Postelnic el se judecă la 1794 cu un Răducanu Buescu, după ce iscălise ca moșnean din Budurești jalba împotriva uzurpatorului Ghinea Potur. In Aprilie 1796 «Stanculŭ sinŭ Melinte otŭ Scheĭ» îĭ dă un zapis, «fiindu dumnealuĭ răzorașŭ și vânzătorĭ», înaintea popei Mareș și a popei Ioan din Șchei. La 1798 el are un proces pentru o fată de Țigan. La 1799, Martie 30, «Ghinea mazălu din sudŭ Saacu» se plânge de «Dediu i Pătrașco, frate-săŭ, cu cetașiĭ lorŭ ot Budureștĭ sudŭ Saacŭ», dintre cari unul erà «Ghinea Speteanu, care să afla omŭ alŭ casiĭ Sărdaruluĭ [Alexandru] Colceagŭ»: ei ar fi lucrat «beți de rachiŭ i vinŭ» și i-ar fi spart casa, căutând zapise.

Pe atunci Ghinea se amestecă și în afacerile de cășărie pe cari le făceau în acești munți ai Săcuienilor Evrei din Silistra. La 5 Decemvrie 1799, «eŭ, jupânŭ Moise, dinpreună cu fii-mieŭ Iosifŭ Ovreĭ otŭ Silistra», iea dela Ghinea 2.400 de lei «pentru treaba cășăriilorŭ noastre», marturi fiind Ștefan preotul, Radulŭ Periițeanu, Răducanu biv treti logofăt, Gheorghe logofăt za taină, Dimitrie logofăt de Divan, Nițul logofăt za taină, Stanciu (?) Andreescu logofăt za Divan, — o mulțime de boierinași-funcționari cu cari el se împrietenise. La 7 Decemvrie, Moise, cu acelaș fiu, Iosif, dar «și cu gineri-meŭ Bohor», împrumută alți 350 de lei, «pentru treaba cășăriilorŭ noastre, prinŭ mâna luĭ Petre Țigănușu, chiezașulŭ nostru» (scrie popa Ioan «cu zisa luĭ jupânŭ Moisi»; dintre Evrei numai Bohor iscălește cu mâna lui). Această afacere aduse însă un proces, și la 20 Iulie 1801 Ghinea-i pârià pe Evrei «pentru doo cășăriĭ», arătând că el aveà «stânile dela cășăriia..., arvunite dă mine încă denŭ anulŭ trecutŭ, bani, lemnile, căzanŭ și păzitoriŭ, — la toțĭ aceștiia amŭ datŭ tl. 705, și cașu să lucrează cu baniĭ mieĭ». Insărcinații cu paza erau Țigănuș din Macoveiu, Urse Baștora, Ion Lungul sin Sava, Ștefan Mapozan, Neagul Baciul, «la lemne de foc», și Radu. Și totuș «cășăriia o ține acumŭ cu arendă Avraamŭ Ovreiu»: cere ori marfa ori banii. Altă jalbă arată că în afacerea cu Iosif erà «Ovreiu cu osteneala și Ghinea cu bani», că «elŭ i-aŭ colăcitŭ pe Moise, fiindŭ neguțătorŭ bunŭ și curatŭ», că așezarea erà pe moșia Banului Ghica și că aceiași Evrei mai aveau «cășăriia Lata după moșiia Slo-

(1) In 1790, într'o plângere, el pomenește pe «nepotu socră-mieŭ Dediulŭ Lambulŭ, ce aŭ muritu, anume Tatulŭ».

www.dacoromanica.ro

bozii». Se hotărăște de Divan ca moșia s'o iea Banul, dând 200 de lei «pentru dichisurile eĭ». Pentru plata lui Ghinea «s'aŭ încărcatŭ pentru Ovreĭ, a-ĭ dà în 6 anĭ», Enache Rahtivanu, și, acesta zăbovind, Ghinea cere banii dela Țigănuș.

La 20 Martie 1800, Ghinea luase dela Radu Ciocârdia și dela fiii Lepădat și Dumitrașcu vie, înaintea luĭ Constantin Țilimpea și Ioan Calvin. La 1-iu August 1802 el cumpără altă vie la Valea Șcheilor dela «Ghinea sinŭ Frangulea Tunarŭ oțŭ Uleștĭ, sud Ialomița». La 10 Martie a anului următor «Zmaranda soțiia Părvuluĭ» îi dă «saduri», «fără de haracĭ», înaintea lui Stanciul mahalagiul («mahl.») și a lui Stan Căpitanul (1)».

VI.

Acuma Ghinea se gîndià să dea bisericii din Valea Șcheilor alte proporții și altă înfățișare. Din cea veche, de lemn, au rămas numai o piatră cu data 1800 și cărți vechi, cu însemnări. Astfel pe o *Evanghelie* din 1683: «După cumŭ scrie scrisoare Sf. Sale părinteluĭ egumenŭ, arhimandrituluĭ, anume Grigorie, care este în margine aștiĭ s[fin]te Ev[an]ghelie, cum că este închinată de Sf. Sa s[fin]teĭ bisericiĭ Șcheilorŭ, pentru pomana, decĭ și noĭ amŭ întăritŭ cu aceste iscălituri ale nostre cumŭ că știmŭ adevăratŭ că așa este, și să rămăe ohabnică înŭ vecĭ la biserica Șcheilorŭ, și pentru credința ne-amŭ iscălitŭ și noĭ. Mihailŭ Florescul mart. Popa Badea. Msța Maĭ 7 dn. 7263, 1755. Libm. sta. *(sic)*, mart. Costea (?) călgl. mart. Dragomirŭ egumenulŭ marturŭ. Melinte mart. Și amŭ scrisŭ eŭ, Pătrașco diacŭ Flor[esculŭ]. Eŭ popŭ Stancŭlŭ otŭ Șcheĭ (2)». Pe un *Penticostarion* din 7251: «Ačastă sfântă și dumnezeiască carte ce să chiamă... este cumpărată de dumnealuĭ Panaitu čoh[odariŭ], beșleaaga, ce aŭ fostŭ ispravnicŭ aicĭ la sudŭ Sacŭ, înŭ zilele luminatuluĭ nostru Domnu Io Costandinŭ-Vodă, ot leatŭ 1758, Ap. 29 d., și aŭ dăruit-o..., ce iaste făcŭtă... ce să chiiamă hramu adormirea Prècurateĭ Fečioare)»; scrie «eŭ Conda diiaconŭ înŭ sfânta și luminata zi a Paștilorŭ, la utrenii dimineața. Ačasta amŭ scrisŭ eŭ, Ștefulŭ Logofătŭ otŭ Găgenĭ, iprocĭ». Pe un *Octoih* din 1750: «Și amŭ scrisŭ eŭ, Șărbanŭ das-

(1) V. genealogia lui Ghinea în actul din 18 Fevruarie 1804.

(2) La 1851 iscălește «preotŭ Ghinea otŭ Ghenoica», arătând că are 7 cărți pe 52 lei 20 parale, dela Iordache Teișanu. «Și eŭ i-amŭ datŭ acestuĭ legătorŭ de cărțĭ...: s'aŭ legatŭ de logofătŭ Ioniță legătorŭ de cărțĭ dinŭ satulŭ Fundăturĭ, plaiu Buzăŭ».

www.dacoromanica.ro

călulŭ otŭ Mizilŭ, care învăţa copiiĭ la şcoală, şi m'amŭ iscălitu maĭ josŭ ca să să crează. Ştefulŭ Logof. Maĭ 9 dnă, 1765». Pe un *Mineiu* din 1778: «Scris-amŭ şi eŭ aicĭ pentru că degetele mele vorŭ putrezì şi slova mea va rămănea..., iprocĭ; 1791, Octv. 29 Stoica... (1). Ačastă sfăntă carte ce să numeşte luna luĭ Noemvrie, şi o poală de mătasă de cele bune le-amŭ datŭ pentru pomenire la besărica otŭ Vadulŭ-Săpatŭ, ce s'aŭ făcutŭ dă Ceauşŭ Ghinea; adică să pomenească aceste nume: Ştefanŭ ereĭ, Zoiţa prez[vitera], Stančulŭ şi cu totŭ neamulŭ lorŭ, Dimitrie, Bălaşa, Mihaiŭ,—aceştia săntŭ ceĭ viĭ. Morţĭ: Stoica ereĭ, Niculae, Vasile, Costandinŭ, Iona, Mariia, Ilinca, Ghinea ereĭ şi cu totŭ neamulŭ lorŭ.—Ačastă sfnt. carte este a po. Ştef. prot., şi cine să va ispitì să o fure, să fie afurisit şi suptŭ blestemŭ celorŭ şaptezecĭ de mucenicĭ. Şi să ştie de căndŭ m'amŭ băgatŭ eŭ la părintele prot.: căndŭ era săptămănă pănă înŭ Sfăntu Ilie, şi aŭ pusŭ soroculŭ dinŭ zăo de Sfeti Ilie; o săptămănă amŭ şăzutŭ dela mine. Sfeti Ilie aŭ fostŭ înŭ Iulie 20 de zile, şi amŭ însemnatŭ... înŭ zăo care mă... 1787. Stoica... Popa Ştefanŭ prot. otŭ Bucureştĭ»; pe un *Mineiu* din 1778: «Scris-amŭ şi eŭ aicĭ pentru că degetele mele vorŭ putrezi şi slova mea va rămănea, iprocĭ; 1791, Octv. 29, Stoica...».

Clădirea lui Ghinea şi a soţiei lui Paraschiva sau Chiva, Ghionoaia ori Ghionoaica — după care s'a şi numit altfel biserica — e solidă şi frumoasă, chiar după o reparaţie a Casei Bisericii, incalificabilă reparaţie care i-a stricat cu totul clopotniţa, învelită astăzi cu totul ridicul într'o platoşă de tinicheà trivială. Incă de pe la 1800 se gândise Speteanu a începe lucrul, înţeles fiind şi cu Costea diaconul Florescu. Dar la patul de moarte al acestuia moştenitorii, popa Ştefu şi Radul Gogoaşă din Valea Şcheilor, făcură să nu se însemne acestă ultimă voinţă a lŭi, pentru care Ghinea se şi plânge arătând că se hotărîse de Costea a preface biserica «dinŭ avutulŭ luĭ şi alŭ mieŭ, şi să o înzestrămŭ după puterea noastră: ne-amŭ şi apucatu de amŭ dusŭ cărămidă, var şi alte trebuinčoasă»; când veniră cu maslul cei şepte preoţi şi întrebară ce epitrop îşi alege, Costea l-ar fi arătat pe dânsul, Ghinea, cum dovedeşte şi «tacrirul» lor: dania erà şi firească, «neavăndŭ copiĭ nicĭ eŭ, nicĭ elŭ» şi «cu mine fiindŭ rude de alŭ treilea spiţă». Insă moştenitorii îşi ieau tot:

(1) Apoi această glumă: «Scris-amŭ eŭ, Pate-Răŭ, la tine, Pate-Bine. Iordachi să-mĭ daŭ o baniţă de mălaiŭ».

www.dacoromanica.ro

un pogon de vie, cramă, livede, casă, cazan de făcut rachiu. Ghinea cere ca ei să fie înlăturați, «fiindŭ păcatŭ a să păgubi sfănta biserică de acestŭ puținŭ ajutorŭ». La 1-iu Ianuarie 1796, Radul Logofăt fiind martur, «Costea diiaconŭ Florescul» făceà și el împrumut dela Ghinea.

Totuș Speteanu urmă cu strângerea veniturilor. La 1-iu Maiu 1804, Ioan biv treti Logofăt se învoià astfel a da bisericii pe an 10 taleri, pentru o vie cumpărată de Ghinea, în «drumu Jaraveților». Il va fi îndemnat și frumoasa biserică din Vadul-Săpat, pe care o strică numai în 1802 cutremurul, pentru ca ea să fie apoi refăcută la 1810 (1).

Inscripția de deasupra ușii de întrare, găsită în ruine de actualul paroh și așezată din nou la locul cuvenit, are această cuprindere: «Lt. 1804, † Maĭ 1. Ăcastă sfăntă și dumnezeiască biserică, unde să ci[n]s[t]este hramul Cuvioasi Paraschivi și Sfăntul Nicolae și Înnălțarea D[o]mnuluĭ H[risto]s, din temelie iaste zidită și înfrumusețată precum să vede de robul luĭ Dumnezeŭ, dum. Ghinea Spetean bivu Velu Čaușu agescu i de urup: (= *suprujnița*, soția) ego Paraschiv[a] Coteas[ca]. Leatŭ 1807, meșteru... čulŭ, Fevr. 5». Aceeaș dată de an o are și o icoană, care vădește încă un ctitor: «Anghelachi Postelnicul, Mihaiŭ fratele meŭ h... i; 1804, Marti 16». Numele lui «Ghinea, Paraschiva, Ianache Oltiu», cu data de 1808, se întâlnesc și pe una din cărțile de slujbă. Clopotele au, amândouă la

(1) Inscripția, frumos lucrată în litere întrețesute, are acest cuprins: «Această sfintă biserică ce să prăznuește hramul Buni Vestirĭ a Născătoari de Dumnezeŭ (eŭ) i milostivi Bogorodițiĭ, fost-aŭ zidită dă răposatul Stolnecu Mareș, și, întîmplîndu-se mare cutremur, liat 1802, s'aŭ derîmat și s'aŭ zidit dă al doilea cu toată podoaba dă dumneaĭ cocon. Zoița, soțiia răposatuluĭ, și de fiiu d[u]mnealor Nițu Post. i cu ajutor altor creștinĭ. Zestrea sfinti bisericĭ: 4 pogoane vie și moșia Oraiea, o livede de prunĭ, i s'a lăsat dă răposat preot pop Mihaĭ pă moșiea noastră; asemenĭ și din oĭ și boĭ, din vacĭ, din stupĭ și otașnița dela viile din cămp. Astea toate să fie pentru de a să face de pitropĭ prăznuirea a sfintele hramurĭ și-a doo zi pome[ni]re pentru ctitori lorŭ, și să poarte grija biserici de ceară, de untdelemnu și de alte hodore, iju *(sic)* liat 1810, Sep. dni (?). Stan meșter». Pe o piatră de mormânt: «Supt ăcastă piatră odihnește-să osile răposaților robilor luĭ Dumnezeŭ Scarlat erei, Mihalcea prezvitera, Nedelea (?), Mariia Leanța (?) Manole, Stroe, Constandin, Zoița». — Pe o Cazanie: «Ăcasta sf[ă]ntă și dumnezeiască carte, Păucenie, iaste cumpărată de dum. Post. Nițu sin Mareș Șătrar în zilele Prea-Luminat Domn Io Alexandru Muruz Vvod. 1794, și am scris eŭ pop[a] Ion. Ăcastă Cazanie este al sf[in]ti biserice, și în lăcașu acesta este potropopu Mihaĭ și popa Stoica și popa Ion, să *(sic)* acestŭ lacaș».

www.dacoromanica.ro

un loc, această însemnare (unul e din 1803, celălalt din 1807): «Acest clopot s'aŭ făcut de robul luĭ Dumnezeŭ Ghinea Spetean Velŭ Ceauș Agiescu din preună cu tot neamul dumnealor la anul—, la sf. mănăstire a Scheilorŭ».

Actele privitoare la Ghinea urmează. In Decemvrie 1805 el iartă pe unul din bezmenarii săi în Valea Șcheilor, Ion Croitoru, care, nedând chiria pe trei ani, erà să-și piardă locul. Mai tot satul ajunse pe încetul în această atârnare față de ctitorul bisericii, pe care l-a moștenit azi Casa Bisericii. La 23 Noemvrie 1810, cumnatul său Dinu îi dă două pogoane de zestre (scrie acelaș popă Nicolae dela Sf. Vineri). Pentru un împrumut de 65 taleri Ghinea capătă locul lui «Costandinŭ fečorulŭ luĭ Stroe Măce» și al altora. La 24 Aprilie 1811 îi cedează «viișoara părintească din Scheĭ la podișor» — pentru o «dobândă la pungă pă lună căte t[1] cincĭ» — «Ionŭ sinŭ Stroie măcelarŭ», cumnatăsa Dobrița, Sava mazilul, Stanciul poteraș, Paraschiv Logofătul și popa Dobre. La 20 Octomvrie 1811 Ghinea cumpără dela popa Gheorghe și soția Stanca, martur fiind chiar «popa Dobre dela beserica dum-[nea]luĭ Ceuș Gheniĭ» (scrie «popa Nicolaie»). La 15 August 1812 el iea «unŭ scaun dă carne cu băcănie i cărčumă ce le amŭ pă moșiia mea».

Cumpărăturile urmează. Pentru ele se judecă Ghinea la 16 Martie 1812 cu «unŭ Dima Grecu ce să vorbește că aŭ fostŭ vătafŭ, dela satulŭ Băsca, plaiulŭ de spre Buzăŭ, sudŭ Saacŭ». La 28 Martie 1813, Stan Măgăreață îi vinde pământ (scrie popa Nicolae). Tot atunci el are judecată cu moștenitorii lui Mateiu Ciocârdia, și tovarășul său e un Dubrănescu. La 8 Iulie, pentru un amanet, ei își asigură pământul lui «Vasile ginerele Savuluĭ otŭ Valea Șchielorŭ». Dela «Despa fata luĭ Dobre bratŭ Frangulea» iea «unŭ petecŭ de pământŭ» între viile lui (6 Iunie). Pentru 300 de taleri capătă (15 Iunie) altul dela «Ionŭ Lăescu» și soția Zmaranda, din Călugăreni (marturi: «Simion Teișanŭ biv Post., Ionŭ Postelnicelŭ otŭ Călugărenĭ, Popa Dobre otŭ Scheĭ, prestŭ popa Gheorghie otŭ Mantulŭ, Savva mazilŭ otŭ Valea Scheilorŭ»). In 1813 proces pentru sinetu-rile dela Slugerul Gheorghe Buldescu. Cine luă apoi loc dela dânsul pentru vie, dădeà, ca «Efŭtenie uncheaș» și fiul Conda (martur: popa Dobre), 5 taleri la pogon, pentru biserică.

Mai departe Ghinea capătă 10 din cei 85 de stânjeni ai lui «Șarbanŭ Șuchea Logofătu, sinŭ Stana otŭ Călugărenĭ» (14 Martie 1814;

www.dacoromanica.ro

marturi: «popa Dobre și popa Nicolae dela Sf. Vineri») (1). La 23 Aprilie 1815, «Dositheĭ arh[imandritulŭ] Căld[ărușanilorŭ], Daniil igum[enulŭ] Căld[ărușanilorŭ], Lavrentie, Acachie duhovnic» schimbă cu Ghinea viea dată de «părintele popa Eni din Gherghița». La 1815 încă el arată către «dum. Log. Grigore Crăčunesculŭ, zapciulŭ alŭ plășiĭ Tohanilor», că Negoiță al luĭ Șteful încalcă dania ce a făcut la biserică.

Anume Negoiță erà fiul popei Șteful, și el înțelegeà să păstreze locul ținut în această însușire de părintele său: «unŭ codru de locŭ pe care s'aŭ aflatŭ chearŭ biserica cea veche», și livada cu pruni și nuci. Ghinea protestă, arătând «că la biserica ce o aŭ făcutŭ dumn[ea]luĭ aicĭ, pe Vale Scheilorŭ, pentru pomenirea sufletelorŭ dumisale i a altorŭ răposațĭ morțĭ, aŭ datŭ danie cătăvașŭ moșioară, viia și cătvașŭ livezĭ de prunĭ, pentru trebuința sfinti bisericĭ i hrana preoților». Se face și socoteala pagubelor astfel: «30 tl., 30 m. nucĭ, 24 dijma pogonuluĭ de porumb pe șase anĭ, pogonul cu 4 talerĭ, 4,20 dijma pe $^1/_2$ car fîn cosit șase anĭ, carulŭ pe par. șaĭzecĭ, 12 claca casiĭ părătuluĭ înŭ anĭ șase».

Hotărîrea, din 23 Aprilie, prevede că Negoiță va da pe an bisericii pentrŭ «moșiia beserici din codru hotaruluĭ Cărunți» 8 taleri pe an (scrie «pop Nec[o]laie otŭ St. Vinerĭ»).

După acest proces, Ghinea avù altul, în 1817, cu «Preda mazălulŭ otŭ Tohanŭ», care ținuse pe Anghelina sora Ghinei. E vorba de moștenirea acesteia: fratele dase la îngropare, cu mărturia «popeĭ Dobre otŭ Scăienĭ», 538 taleri, 114 bani, pe lângă o veche da-

(1) In 1815 proces al lui Ioniță Cunescu Liv treti Vistier pentru locul dela Mateiu Ciocârdia, moșnean din Valea Șcheilor, «dinŭ codru siliștiĭ hotaruluĭ mănescŭ».—Moșnenii Brănești arată că au moșie cu Călugărenii dela «Jutulŭ Căpitanŭ, moșulŭ nostru».—Procesul lui «Șărbanŭ sinŭ Stana Șucheasca otŭ Călugărenĭ».—1815. Nepoții «Anastasieĭ luĭ Dobre Șuchea» fac plângere împotriva ei. — 8 Septemvrie 1815. Hotărîre de delimitare între «moșneni ceĭ care avem stânj. de moșie înŭ hotr. Bătrăna, Dăneasa și Budureasa» (pomenit «Bărboiŭ dinŭ Funduri»). — 12 Octomvrie 1816. Ioniță și Dragomira vând vie, «însă cu prăjina ce să polifsește acumŭ, dă optsprezece palme și unŭ pumnu, palma cotuluĭ».—1823, Septemvrie 4. Moșnenii Brănești în proces cu «Joița Mărășoaie». — 1823. Proces al lui Bănică Ciocârdia. — La 1825 pâră dela «căpit. dă oștirile românești Dimitriie Čocărdiia» cu clăcași «otășniceri», pentru «șapte sforĭ dă moșie părinteștĭ»: Fefeleanca, Scurteasca, Vlădeasca, Măneasca, Cărunții, Larga «și Vădislăvescŭ» (pomenit «Sărdarulŭ Gheorghe Poenarŭ de aci»).—Din 1823 și un «catastihŭ de cheltuiala ce s'aŭ făcutŭ cu pricina dă judecată cu Čocărdeștiĭ, cu Șătr. Mărășoia și cu moșneniĭ Călugărenĭ».=1829, Iulie 13. Plângere dela «moșneniĭ scheenĭ».

www.dacoromanica.ro

torie de 420 de taleri, și uzurpase averea moartei. Se mai aduce mărturie dela «preotu popa Grigore și duhovnicŭ otŭ Tohanĭ, preotulŭ popa Dobre otŭ Șchieĭ, scriitorulŭ dieții, popa Simeonŭ otŭ Vadulŭ-Săpatŭ, Climentŭ ieromonahŭ otŭ Schitu Apșoară, Sava mazălu».

La 12 Martie Mateiu sin Udrea și a. arată că Ghinea li-a «hărăzit căte doă pogoane viie rodnice dinŭ viile ce săntŭ înŭ gardulŭ viilorŭ sfinteĭ biserici», dând ei pe an «dă fieșcare omŭ căte una ocă făcliĭ de ceară și căte una ocă untudălemnu», făcând și gardul (aceleași condiții la 1831 pentru «Nițu zetŭ Sora cărcumăreasa»).

VII.

Pe la 1818 moare Ghinea. In acest an încă, «Neculaie croitorŭ otŭ Bucureștĭ, dinpreună cu soția mea Joița i cŭ fii-mieŭ Ioniță, nepotu dă soră căpitanuluĭ Radu Rogojină», vinde moșia sa dela Cărunți, «nevăzăndŭ nicĭunŭ folosŭ, fiindŭ amestecațĭ cu munțiĭ, fiindŭ și proastă sumă»; aveà locul dela soția sa, Chivuța, văduvă. La 8 Ianuarie 1819 se vinde tot Paraschivei, și nu lui Ghinea, «o casă i o magazioaie de rachiŭ i o argeà i o livezue de prunĭ înŭ satŭ dumnei, Valea Scheilorŭ». Tot atunci apare «Ghica Sărd[ariŭ], epitr[opŭ] casiĭ răp[osa]t[uluĭ] Ghini Speteanu bivŭ Cĭauș ŭ agiescŭ», pentru tăierea de moșneni a pădurilor.

Pe piatra de mormânt a lui Ghinea se vede această inscripție, astăzi cam ștearsă din veche neîngrijire: «Supt ačastă piatră să odihnesc oasele robuluĭ luĭ Dumnezeŭ Ghini Spetean biv Vel Cĭauș; încă robul luĭ Dumnezeŭ Oliu..., cu neamul dumnealorŭ, s'aŭ pusu (?) ačasta piatră (?)».

La 1820 Paraschiva făceà condica bisericii, care poartă această însemnare de nouă ctitorie:

«La leatŭ 1820, la Veuruarie 8, aŭ adusŭ cocona Parascheva acestu catastifu de pomelnice de la Bucureștĭ, și, pentru ca să pomenească, amŭ însemnatŭ aicea dinŭ dosŭ, lângă scoarță, pentru pomenire; 1820, Ápril 1. Ereĭ Ștefan otŭ Șcheĭ.

«La leatŭ 1820, Apr. 10, cu ajutorulŭ luĭ Dumnezeŭ s'aŭ făcutŭ începere de a să zidi chiliile, cu ajutorulŭ luĭ Dumnezeŭ și cu cheltuiala dumneeĭ coconiĭ Parascheveĭ, soția răposatuluĭ bivŭ Ceaușŭ agiescu Ghinea Speteanu,

www.dacoromanica.ro

și pentru ca să să pomenească amŭ însemnatu; 1820, Apr. 10. Ereĭ Ștefanŭ otŭ Șcheĭ (1).»

Și Paraschiva urmează cumpărăturile. La 15 Decemvrie din acest an 1820 ea adauge locul lui «Ionŭ Leescu sinŭ pop Păunŭ otŭ Călugăreni», în «hotarulŭ Runceneaasca», dela soacră-sa «Stanca Șucheanca». La 12 ale lunii vinde «Vasile sinŭ popa Albu Cătea otŭ Călugăreni», și anume în silište, «dinŭ cinu pănă înŭ cinu..., însă dinŭ valea Purcăreților pănă înŭ hotarulŭ dum[nea]luĭ coconuluĭ Aleculŭ Văcărescu» — poetul —, «unde să cheamă la Săngeru». «Ceaușoaii» îi vinde apoi, la 3 Ianuarie 1821, «Nițulŭ sinŭ Babanca, fata unchiașŭ Stančulŭ Silivestru monahu», în aceeaș silište a satuluĭ, tot în hotar cu Văcărescu, la Călugăreni (marturi: «Sima Perșanu, Savva mazilul, Vasile sinŭ popa Albu Căntea», care și el făcuse o vânzare, la 12 Decemvrie precedent). La 16 Noemvrie ea cumpără dela un nepot 4 pogoane, și «cu obrăție i unŭ șobronŭ vechĭ, înŭ Valea Șcheilorŭ», căpătate dela socru, Logofătul Șerban Cârlan. La 1828 ea cere, — «Parascheva Ceaușoaia dinu sudŭ Saacŭ», — a i se alege de *părtași* moșia «înŭ hotarulŭ Șchiopoi». La 30 Martie 1829, «Părvu Cizmaru otŭ Ionoteștĭ» iea «prăvăliia dumnei de aicĭ, dinŭ Valea Șcheilorŭ, însă băcăniia, brutăriia, cărčuma și scaunulŭ dă vănzare dă carne, înŭ arendă», pe trei ani. Condițiile sunt interesante: va vinde carne «dă mielŭ, dă oaie, dă vacă» și său, primind și a purtà grija hramului, după «răvașul cocoaneĭ». Chezăș e pentru dânsul «Aleco Postelnicelŭ Speteanu», martur Ioan Speteanu; scrie Sima Postelnicelul.

După moartea Paraschivei, Ghica sau Gheorghe Poenaru poartă

---

(1) El mai adauge aceste versuri :

«Căcĭ Dumnezăŭ nu mi i-aŭ datŭ
Acelŭ darŭ încoronatŭ
Proorocŭ ca să fiŭ,
Ale lumiĭ să le știŭ.

«Ereĭ Ștefanŭ otŭ Șcheĭ».

și această notiță de cronică:

«La leatŭ 1822, Martii 25, aŭ luatŭ șapte boerĭ dinŭ dospreze[ce], anume Barbu Văcărescu..., și i-aŭ dusŭ la Țarigradu; și amŭ însămatŭ ca să știi. Popa Ștefanŭ otŭ Șcheĭ».

— Intre notițele de pe cărți este și aceasta: «Să să știe de cându amŭ scrisŭ eŭ, Logofătŭ Ștefanŭ, înŭ satŭ Fulga, înŭ zilele Prea-Luminatuluĭ i Prea-Înnălțatuluĭ Domnulŭ nostru Io Ionŭ Gheorghe Carageà Voevodŭ, după ducerea Muscalilorŭ, la leatŭ 1813».

www.dacoromanica.ro

epitropia, și din vremea lui avem două scrisori cari merită a fi reproduse:

1. «Cu multă plecăcune mă închinŭ dum.

Astăzĭ, Duminecă, aŭ liturghisitu Preaosfinția Sa chirŭ Ioanichie Stratonichi, cetindu și parastasu la răposați ctitori beserici, și, fiindu Duminecă, aŭ fostŭ norodŭ mult, foarte s'aŭ bucuratu. Ieŭ omosŭ nicĭo știință nu amŭ avutŭ pentru o această urmare dă la dumnealuĭ, și poate Preaosfinția Sa să să pliroforisească de urmarea ce s'aŭ ținutŭ aicĭ. Ci, dă să va fi și făcutŭ vre unŭ cusurŭ, mă rogŭ să amŭ ertăcune. Dinpreună cu Preasfinția Sa aŭ liturghisitu și starețulŭ dela Ghighen. Pentru vina dumnealuĭ să-mĭ scriĭ, ca să urmezu. Săntu alŭ dumitali plecată slugă.

«Παναγιώτης K.

«Cinstituluĭ dumnealuĭ Gheorghie Poenarŭ bivŭ Velŭ Sărdarŭ cu cinste și cu plecăciune.»

2. «Eŭ nu m'amŭ săturatŭ încă nicĭ de apa Valeĭ Scheilorŭ... Amŭ făcutŭ o caliașcă la Vaisŭ Neamțulŭ, dela Lipscanĭ de vale, înŭ Șelarĭ, de modă. De-ți va plăcea fasonulŭ întocmaĭ ca de modă, mă rogŭ a număra tl. o mie doo sute și a lua caliașa la dum. Tocmala mi-aŭ fost: cafenie fața, cumŭ zicŭ: de modă, numaĭ fără felinare. Și cu veniria mea îĭ aducŭ buriașŭ de pelinŭ ce l-amŭ făgăduitŭ... Amŭ rămasŭ și boerŭ și slugă... Iar polcv. Sima dinŭ sărăcie au căzutŭ la beție, minčunĭ și hoție... N. Dămbovičanŭ. 1832, 16 Noiembre.»

[Către Serdarul Ghica Poenaru.]

VIII.

Lăsăm să urmeze catastihul averii bisericii din Valea Șcheilor.

1831, Mart.

Catagrafi de toate acareturile sfinteĭ biseri[cĭ] otŭ Valea Scheilorŭ și altile, mișcătoare și nemișcătoare, precumŭ înnăuntru anume să vede.

Starea sfintii biserici.

Sfînta biserică dă zidŭ, crăpată în dooă locurĭ dă cutremurŭ, învălitoarea pănă înŭ clopodniță șindrilă noo, iarŭ anvonulŭ iarășĭ pănă înŭ clopodniță șindrilă veche și spartă înŭ căteva locurĭ, clopodnița dă lemnŭ nooă, înnăuntru zugrăvelile sfinților bune, cu șaĭsprezece jațuri i unulŭ mare, dă lemnŭ, bune. În prejurulŭ bisericiĭ curticică dă uluce.

www.dacoromanica.ro

Curtea bisericiĭ treĭ părțĭ este dă zidŭ, iarŭ o parte de spre răsăritŭ dă uluce, i o grădină de vale spre gărlă, încunjurată cu gardŭ vechiŭ, dă parĭ dăspicațĭ.

Dinnaintea bisericiĭ spre răsăritŭ să începe chiliĭ, însă 3 odăĭ și o tindă și o cămară, dădăsuptulŭ lorŭ pivniță mare și vărzărie, ușile casăĭ și ale pivniți bune; aŭ și sobe i caturĭ, însă camŭ stricate dă cutremurŭ, ferestile aŭ vergele de fierŭ, învălitoarea dă șindrilă nooă, coșurile dinŭ fața învălitoriĭ înŭ susŭ dărăpănate de cutremurŭ.

Porțile curțiĭ bisericiĭ dă scândurĭ dă stejarŭ bune, d'asupra lorŭ acoperemîntŭ dă șindrilă.

Dinŭ poartă spre răsăritŭ iarășĭ să începe chiliĭ, însă:

1 odae mare cu paturĭ bune, sobă nu are, pardoseala dă cărămidă, cu treĭ ferestre cu cercevele marĭ și șase geamurĭ dă sticlă i obloane dă bradŭ.

1 sălișoară mică, pardosită cu pietre.

D'asupra aceștiĭ odăĭ și a sălișoariĭ altă odae, cu paturĭ bune i sobă, pardoseala dă cărămidă, ferestrile cu cercevele i geamurĭ și obloane dă bradŭ, însă patru geamurĭ lipsă; are și o tindă mică i plimbătoare.

1 odae cu paturĭ bune i sobă nemțească și dulapŭ dă bradŭ, ferestrile cu cercevele și geamurĭ i obloane dă bradŭ, pardoseala dă cărămidă.

1 ipacŭ alta cu o tindă i o cămăruță, pardoseala casiĭ și a cămăruțiĭ dă cărămidă, iarŭ a tinziĭ dă piiatră, ușile lorŭ bune i paturile și sobă, ferestrile cu cercevele fără geamurĭ i obloane.

1 cuhnie cu cuptorŭ mare dă pîine i unŭ dulapŭ și cu un oblonŭ; pardoseala dă cărămidă.

1 plimbătoare.

Toate aceste odăĭ săntŭ suptŭ acoperemîntŭ, învălite cu șindrilă veche, cu galarie pardosită cu pietre i unŭ privdorașŭ dă lemnŭ, o parte dă coamă a ziduluĭ i unŭ coșŭ dinŭ fața învălitoariĭ înŭ susŭ, dărămate dă cutremurŭ.

Înŭ partea de spre amiazăzi, o magazie unde face rachiŭ, cu cotlonu dă zidŭ, învălitoarea dă stufŭ vechiŭ.

Unŭ porămbarŭ învălitŭ cu șindrilă, dădăsuptŭ treĭ odăĭ dă zidŭ cu ușile lorŭ.

Unŭ grajdŭ de zidŭ, cu șopronașŭ dinnainte, i în dosŭ magazie cu ambarŭ dă lemnŭ, pentru bucate, învălitoarea șindrilă veche, alăturea grajduluĭ o plimbătoare dă uluce, învălită cu zdraniță.

Cele dinŭ sfănta biserică.

7 candele de argintŭ, însă una fărămată.

1 cruce de argintŭ.

3 cădelnițe, însă una dă argintŭ, una de tumbacŭ și alte de alamă.

www.dacoromanica.ro

2 feşnice de alamă pă sft. prastolŭ.
1 păreche de paftale de argintŭ, cu colanu lorŭ.
1 ipacŭ de argintŭ fără colanŭ.
1 ipacŭ de argintŭ poliite cu aur şi cu colanu lorŭ.

Ipacŭ cele dinŭ sfănta biserică.

1 colimvithră de aramă.
2 anafornițe: una de aramă şi alta de tuču.
1 policandru de alamă cu şase sfeşnice.
2 iconostase de lemnŭ, însă unulŭ zugrăvitŭ şi altulŭ sadea, cu poală dă citŭ tocatŭ.
2 tetrapoade dă lemnŭ, zugrăvite.
1 masă dă lemnŭ, d'asupra cu muşamà.
2 feşnice marĭ cu cîte treĭ făcliĭ, dă lemnŭ.
4 feşnice ipacŭ dă lemnŭ, maĭ micĭ.
1 feşnicŭ micŭ de alamă la mormintile ctitorilorŭ.
1 candelă mare dă sticlă cu zale, ipacŭ dă sticlă.
1 cleşte mare pentru stînsulŭ lumănărilorŭ.

Sfintele icoane.

5 icoane înpărăteştĭ suflate cu aurŭ, însă a Maichiĭ Precisteĭ cu coroană de argintŭ şi o mînă, iarŭ a Domnuluĭ Hs. numaĭ cu coroană de argintŭ.
4 ipacŭ vechĭ, la fămeĭ.
11 iconițe micĭ prăznicare.
1 icoană mare prăznicarŭ pusă pă iconostasŭ.
1 icoană Sft. Dimitrie.
1 ipacŭ mică, Sfănta Naştere.

Sfintele vase i odăjdiile bisericiĭ.

1 sfîntŭ potirŭ de argintŭ poleitŭ cu aurŭ, cu discosulŭ i zveazda şi linguriţa.
1 ipacŭ dă tumbacŭ, cu discosŭ i zveazda i sfînta copie.
1 ipacŭ vechĭ, proaste, dă tiuču.
1 copie dă hirŭ *(sic)*.
1 burete înbrăcatŭ înŭ argintŭ.
2 rândurĭ odăjdiĭ dă citŭ.
1 rândŭ ipacŭ dă stofă, cu totŭ tacămu.
2 părechĭ rucaviţe vechĭ.

www.dacoromanica.ro

1 sfântŭ antimisŭ.
1 văzduhŭ i dooă procoviţe de atlazŭ.
2 ipacŭ văzduhurĭ i dooă procoviţe de atlazŭ vechĭ.
1 Adormirea Maichi Precistiĭ pă maltehŭ.
1 patrafirŭ de croazea vechiŭ şi ruptŭ.
1 ipacŭ de atlazŭ, vechiŭ.
1 ipacŭ de pambriŭ, bunŭ.
1 ipacŭ de plisă roşie cu ĉucurĭ dă ibrişirŭ.
1 ipacŭ de plisă neagră.
2 mese pă sfântul prastolŭ, una bohceà dă Lipisca şi alte dă citŭ.
1 ipacŭ pă sfântulŭ prastolŭ, dă citŭ.
4 poale ale icoanelorŭ i treĭ dvere şi o poală la iconostasŭ, dă citŭ.

Cărţăle.

12 Minee pe 12 lunĭ.
2 ipacŭ pă Octvr. şi Noemvr.
2 Ohtoice.
1 sfântă Evanghelie ferecată cu argintŭ şi poleită cu aurŭ.
2 ipacŭ sadea.
2 Apostole.
1 Psaltire dă cele bogate, cu molifte.
1 Triodŭ.
2 Pendicostarŭ.
1 Ecstrastie.
1 Mineiŭ pă 12 lunĭ.
2 Molitfelnice, adică dooă.
1 Ceaslovŭ.
1 Cazanie.
2 Leturghiĭ.

Dinŭ afara curţiĭ bisericiĭ de spre miazăzi o cărĉumă mare, cu dooă odăĭ, la mijlocŭ sală i pivniţă, învălită cu dooă rândurĭ dă trestie nooă, maĭ avîndŭ trebuinţă încă de unŭ rîndŭ.

În partea de spre răsăritŭ unŭ coşarŭ mare de vite, dă gardŭ, învălitŭ cu trestie, i cu oborŭ pentru fânŭ de gardŭ; alăturea acestuĭ coşarŭ unŭ peticŭ dă livede înprejmuită cu gardŭ.

O brutărie cu băcănie i pivniţă cu dooă odăĭ i o cămară şi scaunŭ dă carne, toate suptŭ coperemântŭ, păreţĭ de gardŭ, cam dărăpănaţĭ, învălitoarea dă trestie veche şi camŭ stricată.

www.dacoromanica.ro

Așternuturile caselorŭ.

2 mindire înŭ odaia de spre poartă.
1 hramŭ de lănă albastru.
5 perne cu fața de lănă de casă vărgate.
3 mindire cu lănă în casa a dooa, acea mare.
1 hramŭ albastru cu čucurĭ înŭ patŭ.
6 perne cu fețile postavŭ de casă.
1 unŭ mindirŭ cu lănă înŭ odaie de susŭ.
1 scoarță cu stacojiŭ.
1 foae de scoarță.
1 față de saltea de cîtŭ.
3 fețe de perne, ipacŭ.

Tacămulŭ i alte scule ale caseĭ.

8 talere de cositorŭ.
1 tuțunŭ de cuțite cu furculițele lorŭ.
20 linguri de cositorŭ.
6 castroane de cositorŭ.
20 șervete pentru masă.
2 mese de pănză, de căte 12 coțĭ.
2 ipacŭ de căte 6 coțĭ.
2 peșchire lungĭ de obrazŭ, unulŭ la căpătîe cu borangicŭ.
1 sinie de cositorŭ.
1 sinie de masă, de aramă, mare.
5 zarfurĭ de argintŭ.
3 felegene.
2 chisele dă sticlă pentru dulceață.
2 linguriițe de dulceață, adică dooă.
1 tavă dă dulceață.
1 clondirŭ dă sticlă.
1 carafă.
1 ligheanŭ de alamă fără floare, cu ibricu luĭ.
1 păreche piulițe de tiuču, cu pisălogulŭ eĭ.
2 mese încheete dă lemnŭ, cu picere și cu cutiĭ.
5 scaune proaste.
1 masă mare dă lemnŭ, rătundă.
2 icoane suflate cu aurŭ înŭ alŭ doilea odae, Maica Precista și Sfîntul Nicolae, cu poală dă maltehŭ veche.
1 feșnicŭ de alamă cu mucările luĭ.

www.dacoromanica.ro

2 tăvĭ de aramă pentru colivĭ.
1 ipacŭ tipsie.
3 tingirĭ cu coade, dooî fără capace și una cu capac.
1 tingire mare, cu capacu eĭ.
3 tingirĭ ipacŭ marĭ, una fără capacŭ.
5 căldărĭ: treĭ marĭ și dooă micĭ, pentru mămăligă.
1 tigae.
2 cantară, unulŭ mare și altulŭ micŭ.
2 frigărĭ dă herŭ, marĭ.
2 grătară de ferŭ cu căte șase picere, unu mare și altulŭ maĭ micŭ.
2 topoare.
1 custură dă herŭ pentru stupĭ.
1 pioă dă lemnŭ pentru cafea, cu pisălogŭ dă herŭ.
1 felinarŭ cu fundurile de aramă, stricatŭ.
1 vătraiŭ dă herŭ cu čocu stricatŭ.
2 cazane de făcutŭ rachiŭ, cu țevile lorŭ, însă o țeavă spartă i unŭ cazanŭ cu buzile stricate, capacile lorŭ dă lemnŭ; cu putinile lorŭ.
3 cazane, însă dooă pentru bucate la hramurile bisericiĭ, și unu de urdă.
1 ocă dă aramă.
1 ladă mare dă lemnŭ a casiĭ, cu broască nemțească, capacu stricatŭ.
2 panere.
6 čure.
4 dărmoane.
4 seceri, una cu vărfulŭ ruptŭ.
4 určoare pentru untdălemnŭ.
8 rogojinĭ înŭ paturile caselorŭ vechĭ.

Vasile dă lemnŭ i altele ce s'aŭ găsitŭ înŭ casele i pimnița dinŭ curtea bisericii și înŭ curte.

2 putinĭ pentru făcutŭ lumănărĭ dă ceară.
1 botiță de apă.
1 căpiță dă pisatŭ nucĭ, cu čurulŭ eĭ.
1 masă dă lemnŭ, mică, rătundă.
1 berbeniță dă varză.
1 găleată dă mulsu oĭ.
1 hărdăŭ pentru mulsu vacĭ.
1 hărdăŭ dă stănă.
2 căpistere marĭ.
1 hărdăŭ de spălatŭ grăŭ.

www.dacoromanica.ro

1 tocitoare pentru ținutŭ bucate.
1 buriŭ, ipacŭ.
1 buriiașŭ de rachiŭ, micŭ.
1 buriŭ de rachiŭ ce este la fandelŭ.
1 buriŭ micŭ.
3 putinèle, adică treĭ.
1 butoiŭ.
2 funiĭ vechĭ groase pentru buțĭ.
2 burie fără fundurĭ, de căte unŭ capŭ.
1 putinică dă bradŭ, ipacŭ.
6 cercevele ale chiliilorŭ, fără geamurĭ.
1 buriiașŭ micŭ de rachiŭ.
2 băniți dă bucate.
2 crucĭ dă căruță, cu țefturile dă herŭ.
103 piroane mari, nooă.
1 berbeniță.
8 buțĭ pentru prune.
1 buriŭ de căratŭ apă.
doage de o bute.
8 furcĭ de pătulŭ, însă patru în curtea bisericiĭ i patru în pădure, neaduse.
2 cară, însă unulŭ cu toate legăturile de herŭ, iar altulŭ numaĭ roatele legate cu herŭ, i cuile de herŭ și dooă întinzătorĭ.
2 lanțurĭ dă herŭ, ale casălorŭ.
6 cărcee dă herŭ.
2 plugurĭ, cu toate ale lorŭ i cu hearăle.
4 jugurĭ bune.
2 topoară ale casălorŭ.
2 bărzĭ.
1 sfredelŭ mare.
1 cuțitoae.
1 spițelnicŭ micŭ, pentru ulee.
2 zăblae ale casălorŭ.
1 sacŭ.

Viile.

1 viișoară de cincĭ cezvărțĭ, cu pivniță mică dă tălpĭ i magazie dă uluce, suptŭ acoperământŭ, cu unŭ linŭ înŭ pivniță și dooăzecĭ și doĭ bolovanĭ sare, care nu s'aŭ pututŭ cântări, fiindŭ bolovani marĭ; învălitoarea pivniții și o magazii dă stufu; viia să află ocolită cu gardŭ.

www.dacoromanica.ro

1 viie mare, alăturĭ cu cea de susŭ, de pogoane dooăzecĭ și nooă, cu obrație i cu livede mare de prunĭ, înprejmuită cu gardŭ, și viia și livedea, i cu cele maĭ sus însemnate namestiĭ.

Însă:

1 păreche case cu o odae mare i cămăruță i sală și alte dooă odăĭ maĭ micĭ, i cu pridvorŭ d'innainte, și dădăsuptŭ becĭ; învălite cu șindrilă veche și camŭ sparte: în odaia cea mare este dooă icoane cu poală veche i unŭ dulapŭ.

1 porumbarŭ vechiŭ, dădăsuptŭ magazie dă uluce, învălitŭ cu stufŭ vechiŭ.

1 plimbătoare de tălpĭ, pentru făcutŭ rachiŭ, cu cotlonŭ dă zidŭ, învălită cu șindrilă.

1 pivniță mare dă tălpĭ, pă temelie dă zidŭ, învelită cu șindrilă.

1 șopronŭ mare, în 12 furcĭ, povărnitŭ la o parte și proptitŭ, învălitŭ cu șindrilă.

1 șopronŭ maĭ micŭ, înŭ 6 furcĭ, învălitŭ cu șindrilă.

1 hambărașŭ pentru bucate.

1 casă dă zidŭ, înnainte cu dooă odăĭ, învălită cu șindrilă bună.

1 teascu mare cu totŭ tacămulŭ luĭ și cu teica de piatră.

1 vie înŭ Valea Rea, de pogoane patru; are unŭ șopronașŭ prostŭ în patru furcĭ, învălitŭ cu buruian[ă], și unŭ linŭ.

1 livede de prunĭ dezgrădită, înŭ vale, lângă biserică.

1 bordeiŭ de cărcumă la Țigănie, în Vadulŭ-Săpatŭ.

1 cărcumă cu dooă odăĭ și băcănie, pă hotarulŭ Cărunțilorŭ, la Gura Vaduluĭ, dă zidŭ, dărăpănate, învălită cu șindrilă: este în pricină cu dumnealuĭ Banu Brăncoveanu.

Vasele i alte scule ale viilorŭ.

13 tocitorĭ marĭ la viia cea mare.

3 curătorĭ ipacŭ.

7 buțĭ ipacŭ, bezŭ dooă ce să află cu vinŭ duse la Bucureștĭ și dooă la viia otŭ Dumbravă.

5 zăcătorĭ, ipacŭ la viia cea mare.

8 hărdae, ipacŭ.

4 pălniĭ dă lemnŭ, ipacŭ.

5 cofere, ipacŭ.

3 copăĭ, ipacŭ.

16 găleți pentru culesŭ la vie, ipacŭ.

2 linurĭ marĭ, ipacŭ.

www.dacoromanica.ro

2 cade pentru pritocŭ, ipacŭ.
2 berbenițe, bezŭ dooă duse la Bucureşti, ipacŭ una cu oțetŭ; de o palmă domnească.
1 masă cu brotacu eĭ, ipacŭ.
1 masă pentru funduri, cu custura eĭ, ipacŭ.
4 heară pentru aracĭ, ipacŭ.
5 cosoare, ipacŭ.
2 tărnăcoape, ipacŭ.
1 lănțuşŭ micŭ dă spălatŭ buțile, ipacŭ.
2 putinĭ vechĭ, la viia cea mică, dă cincĭ cezverțĭ.
106, doa țevezĭ dă buțĭ, unile stricate, la viia cea mare.

Stupii.

56 ceĭ dela Schiopoeia, bezŭ 18 ce s'au stricatŭ astă toamnă de Logft. Ivanŭ Speteanu, fiindŭ proștĭ.
55 ceĭ dela vie, bezŭ 16 ce s'aŭ stricat, ipacŭ.

111 aceştiia săntŭ înŭ ființă acumŭ înŭ temnicŭ, dinŭ care are a să da treĭ mătcĭ luĭ uncheaşŭ Ionŭ Stuparulŭ, ce i s'aŭ dăruitŭ de răposata.
148 ulee secĭ.

Vitile.

15 boĭ marĭ dă jugŭ, bezŭ unulŭ ce s'aŭ tăiatŭ de Logft. Ioanŭ, fiindŭ schiopŭ.
1 vacă cu vițelu eĭ.
2 bivolĭ marĭ dă jugŭ.
1 ipacŭ taurŭ.
2 bivolițe marĭ.
1 ipacŭ ce acumŭ este să facă întîĭ.
1 turlacŭ.

23.

Bucatele.

9 $^1/_2$ trăgătorĭ grăŭ, trăgătoarea dă ocă 22.
6 trăgătorĭ porumbu, ştiulețĭ, dă mâncare.
7 trăgătorĭ ipacŭ, dă sămânță.

Vedre	ocă	
25	5	vinŭ într'unŭ butoiŭ pusŭ în pivniță pentru trebuința bisericiĭ şi dă praznice.

www.dacoromanica.ro

Stănjenĭ de moșie ce are biserica.

În hotarulŭ Codrulŭ Cărunțilorŭ, pă care este zidită sfănta biserică, i dooă cărcumĭ i băcănie și scaunŭ de carne, precumŭ să însemnează maĭ susŭ, între namestiĭ.

110 în hotaru Dulbăneasca.
60 la Podenĭ.
60 la Alăndeasca.
29 la Cărunțĭ.
40 la Funduri, unde este fănețe.
Parte înŭ hotaru Băneasca i Bătrănă și Budureasca.
64 la Spetenĭ, înŭ sudŭ Ialomița.
După arătarea polcovniculuĭ Simiĭ.
51 baniță grăŭ, baniță de ocă 22, ce este a sta depozitatŭ după o poroncă domnească.

831, Mart 14.

Nicol. Nestorŭ Logft. za Divanŭ.
Ioanŭ Speteanŭ 3-ti Logft. amŭ fostŭ față.
Ghinea Speteanu polcv. amŭ fostŭ față.
Androne logf. Țimirașŭ amŭ fostŭ față.
Pop. Chiru (?) amŭ fostŭ față la ačasta.

---

www.dacoromanica.ro

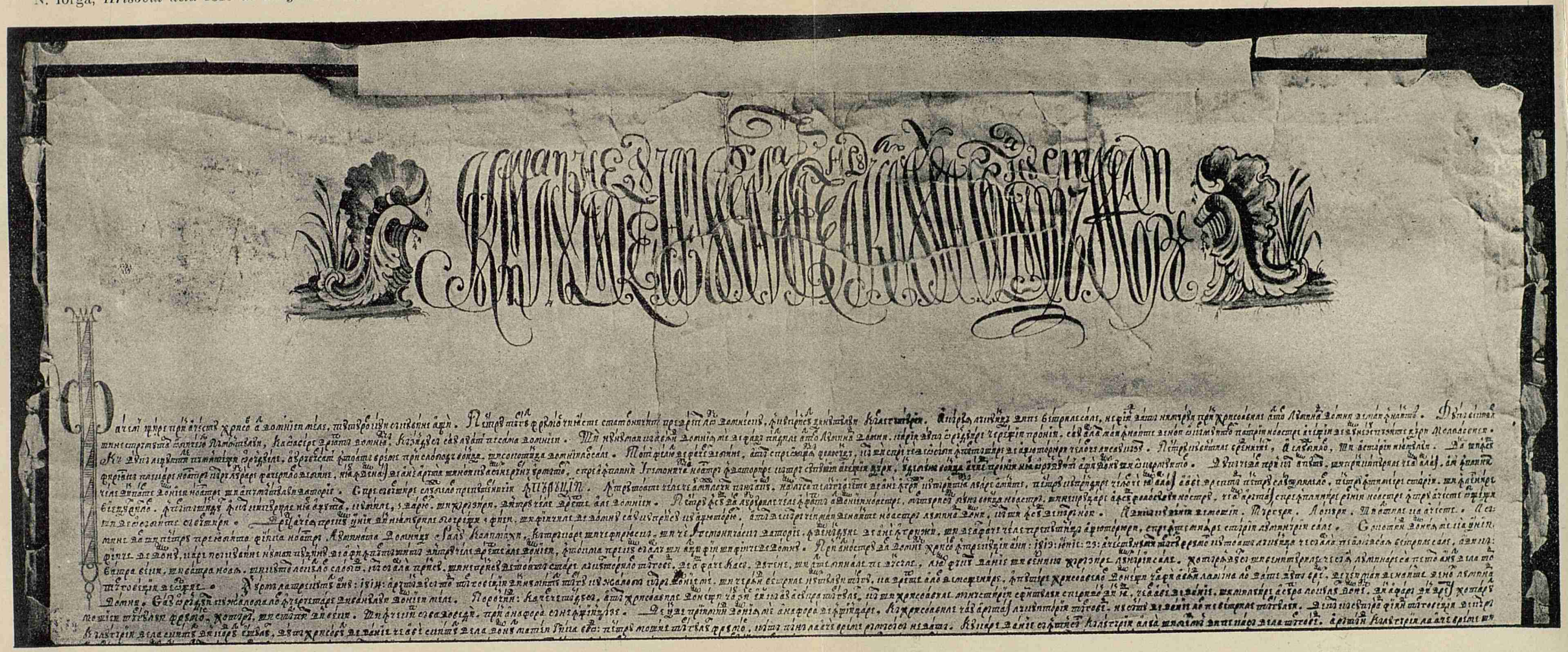

www.dacoromanica.ro

www.dacoromanica.ro

www.dacoromanica.ro